

**ΠΟΡΙΣΜΑ
ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ**

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ:	5
A1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ:	5
A2. ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:	8
B. ΕΝΝΟΙΕΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:	12
B2. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΟΜΗΜΕΝΑ ΟΜΟΛΟΓΑ:	12
B2. ΤΙ ΠΡΟΕΒΛΕΠΕ Η ΤΟΤΕ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ: ..	14
<i>Ν. 2672/1999 «ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ, ΟΦΕΙΛΕΣ ΙΚΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»</i>	14
<i>ΚΥΑ 155492/2002 «ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΝΟΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ»</i>	16
<i>ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Νο. 2538/11.02.04)</i>	18
<i>Ν. 3586/2007 «ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ» (ΝΟΜΟΣ ΠΕΤΡΑΛΙΑ)</i>	18
<i>Ο ΚΑΝΟΝΑΣ «ΧΑΜΗΛΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ – ΣΙΓΟΥΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ»:</i>	19
<i>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:</i>	19
G1. ΟΙ ΥΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ:	20
G1α. ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ – ΤΟ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ υπ’ αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04 του ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ:	20
G1β. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΔΔΗΧ:	22
• XS0223064139	22
• XS0223870907	24
• XS0224227313	25
• XS0251384904	26
• XS0255739350	26
• XS0256563429	27
• XS0260349492	28
G1γ. Η «ΥΒΡΙΔΙΚΗ» ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ:	29
• XS0260349492	30
ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ: ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΑΝΕΞΗΓΗΤΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ	32
ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΤΗΣ JP MORGAN, ΟΙ ΡΗΤΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ:	33
- Η ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ ΣΤΟΥΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥΣ ΗΔΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2006, 5 ΜΗΝΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ.	34
- ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΕΙΧΑΝ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΜΗΝΕΣ ΠΡΙΝ ΑΥΤΟ ΕΚΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΠΡΙΝ ΑΚΟΜΑ ΦΘΑΣΕΙ ΤΟ ΤΥΠΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ: ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΙΘΑΝΗ ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ	35

- ΉΤΑΝ Η ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΝ ΜΕ ΈΚΔΟΣΗ ΟΜΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΟΧΙ SCHULDSHCΕΙΝ ΑΠΟ ΤΗ Δ-23 / ΤΙ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙ ΑΥΤΗ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ	40
- ΥΠΗΡΧΕ ΣΑΦΩΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.	41
- Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΕ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΠΑΡΑ ΤΙΣ ΡΗΤΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ.	43
▶ ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΟΧΕΙΡΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ Κ. ΚΟΥΡΗ ΣΤΟ ΑΠΟ 11/1/2007 ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ.....	44
- Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΦΕΡΕΤΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΙΣ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΛΛΑ ΝΑ ΕΜΠΛΕΚΕΤΑΙ ΕΝΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΈΚΔΟΣΗΣ, ΠΑΡΑ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ.....	45
- ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΓΕΕΘΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΗΤΑΝ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ	46
Γ3. ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ:	49
I. ΥΠΕΡΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΞΙΑ:	49
II. Η «ΑΤΥΠΗ» ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.....	50
III. ΟΛΙΓΩΡΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ, ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	50
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ.....	50
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:	51
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.....	52
IV. ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ:	52
Γ4. ΕΜΠΛΟΚΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ – Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΟΓΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ:	54
Γ3α. XS0260349492 – ΤΣΠΕΑΘ.....	54
Γ3β. XS0286916027 – Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΤΩΝ 280 ΕΚ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΑΥΤΟΥ:.....	57
▶ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΠΡΙΝΙΩΤΑΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ.....	59
▶ Ο ΡΟΛΟΣ ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΥΡΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ:.....	62
▶ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΤΩΝ 4.800.000 ΠΟΥ ΔΙΑΚΙΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕΣΩ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ:	63
Γ5. Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΤΩΝ ΔΟΜΗΜΕΝΩΝ:.....	65
▶ ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ XS 0251384904 ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΤΟ ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΦΕΡΟΜΕΝΗ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΤΟΤΕ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.....	69
Γ6. ΠΛΗΜΜΕΛΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΔΟΜΗΜΕΝΩΝ ΟΕΔ:	71

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΛΗΜΜΕΛΟΥΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:	71
ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ:	72
Γ7. Η ΖΗΜΙΑ	76
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΠΟΥ ΠΩΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΑΠΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ:	77
○ Για το δομημένο XS0260349492 που αγοράστηκε από το ΤΣΠΕΑΘ:.....	77
○ Για το δομημένο XS0286916027 που αγοράστηκε από το ΤΕΑΔΥ, το ΤΕΑΠΟΚΑ, το ΤΕΑΥΦΕ και το ΤΣΕΥΠ:.....	77
ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΠΟΥ ΠΩΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ:	78
Δ1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ / ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ:	80
Δ2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ / ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ:	81
Δ3. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ:	82
Δ4. ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ:	85
Δ6. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ:	94
ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ:	96

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

A1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ:

Την τριετία 2005-2007 εκδόθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο οκτώ δομημένα προϊόντα, συνολικής ονομαστικής αξίας 1.800.000.000 ευρώ. Ανάδοχοι των εκδόσεων ήταν μεγάλες ξένες και ελληνικές τράπεζες, ενώ τα δομημένα προϊόντα πωλήθηκαν από τράπεζες και χρηματιστηριακές εταιρείες στην πρωτογενή αγορά σε Ασφαλιστικά Ταμεία, τα οποία σε 2 περιπτώσεις κάλυψαν το σύνολο της έκδοσης και στις υπόλοιπες μέρος αυτής. Θα πρέπει να τονιστεί, ότι τα περισσότερα ταμεία και ιδιαίτερα το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων, ένα από τα μεγαλύτερα επικουρικά ταμεία της χώρας, είχαν ρευστοποιήσει μεγάλης αξίας ομόλογα σταθερού επιτοκίου, προκειμένου να επενδύσουν τα διαθέσιμά τους αυτά σε δομημένα προϊόντα. Από δημοσιονομική άποψη, ο δανεισμός αυτός του Δημοσίου μέσω τίτλων του που αγοράζονταν από τα Ασφαλιστικά Ταμεία δεν καταγράφεται στο Δημόσιο χρέος¹, ωστόσο στον κρατικό Προϋπολογισμό εγγράφονται κανονικά τα ποσά των τόκων που πρέπει να καταβάλει το Ελληνικό Δημόσιο για τις εκδόσεις αυτών των τίτλων. Ειδικά, όμως, στην περίπτωση των δομημένων, το Δημόσιο εξασφάλιζε μεν χαμηλά σχετικά επιτόκια από τις ανάδοχες Τράπεζες, μέσω της υπογραφής συνοδευτικών συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων, το χαμηλό όμως αυτό κόστος δανεισμού αντισταθμιζόταν από σύνθετες δομήσεις πάνω στους τίτλους αυτούς, αλλά και από τις προκλητικές υπερτιμολογήσεις κατά την διοχέτευσή τους στα Ασφαλιστικά Ταμεία. Είναι, λοιπόν, φανερό ότι με αυτές τις μεθοδεύσεις ζημιώνονταν τα Ασφαλιστικά Ταμεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς αγόραζαν ομόλογα σε τιμές πολύ υψηλότερες της πραγματικής τους αξίας, τα οποία δεν μπορούσαν να ρευστοποιήσουν μέχρι τη λήξη τους και δεν διαπραγματεύονταν, παρά τον αντίθετο ρητό κανόνα επενδυτικής συμπεριφοράς των

---

¹ Ως Δημόσιο χρέος (χρέος της γενικής Κυβέρνησης είναι ο τεχνικός όρος) ορίζεται το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης (δηλαδή τα έντοκα γραμμάτια και τα ομόλογα που εκδίδει το Δημόσιο για να καλύψει τις δανειακές ανάγκες του) μείον το ενδοκυβερνητικό χρέος (πρόκειται για τα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου που κατέχουν τα ασφαλιστικά Ταμεία και άλλοι οργανισμοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα). Προκειμένου το δημόσιο χρέος να εμφανίζεται όσο γίνεται μικρότερο, συμφέρει το Δημόσιο, τα ομόλογά του να αγοράζονται από τα ασφαλιστικά Ταμεία και οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Φυσικά, ανεξάρτητα από το ποιος κατέχει τα ομόλογα, το κράτος, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, θα πρέπει να καταβάλει τα ποσά που απαιτούνται για τους τόκους και τα χρεολύσια (το μεγαλύτερο τμήμα των ποσών που εισπράττονται από τα ομόλογα που εκδίδονται κάθε χρόνο προορίζεται για την πληρωμή των τόκων και χρεολυσίων παλαιότερων δανείων)

Ασφαλιστικών Ταμείων, στην οργανωμένη Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων του Δημοσίου.

Η πρώτη και βασικότερη, λοιπόν, διάσταση του σκανδάλου είναι αυτή που αφορά τις υπερτιμολογήσεις των δομημένων προϊόντων: όλα όσα διατέθηκαν την ίδια ημέρα της έκδοσης, δηλαδή στην πρωτογενή αγορά, πουλήθηκαν στα ταμεία στην ονομαστική τους αξία, που ήταν πολύ υψηλότερη της πραγματικής. Διότι, όπως διαπιστώθηκε και από την έρευνα της Εξεταστικής Επιτροπής, τα δομημένα προϊόντα πωλούνται σε ιδιώτες επενδυτές πάντα σε τιμή χαμηλότερη της ονομαστικής, καθώς στο συνολικό ποσό της έκδοσης ενσωματώνεται και η αμοιβή που λαμβάνει ο ανάδοχος.

Θα πρέπει να γίνει σαφές, ότι η αγορά δομημένων προϊόντων πράγματι δεν είναι εξ ορισμού επιζήμια: αν ένας επενδυτής γνωρίζει τι αγοράζει, το αγοράζει σε σωστή τιμή και το χρησιμοποιεί για να δημιουργεί ένα ισορροπημένο χαρτοφυλάκιο, όλα έχουν καλώς. Όμως, οι διοικήσεις των Ταμείων μας αγόραζαν τα προϊόντα σε υπερβολικές τιμές και δέσμευαν ένα μεγάλο μέρος της κινητής περιουσίας σε τίτλους μη διαπραγματεύσιμους σε οργανωμένη αγορά, τους οποίους, αν χρειαζόταν να πουλήσουν πριν τη λήξη τους για να εξασφαλίσουν ρευστότητα θα τους πωλούσαν σε τιμές χαμηλότερες της τιμής κτήσης, εγγράφοντας πραγματική ζημία. Κατ' αυτή την έννοια, λοιπόν, οι πωλήσεις δομημένων ομολόγων στα ασφαλιστικά Ταμεία, με τον τρόπο που έγιναν στην Ελλάδα, ήταν πράξεις διασπάθισης δημοσίου πλούτου, όχι ορθολογικές κινήσεις διαχείρισης αποθεματικών.

Επιπλέον, η διάθεση ομολόγων στα ασφαλιστικά Ταμεία με υπερτιμολογήσεις άφησε τεράστια κέρδη στους αναδόχους και στους ενδιάμεσους, που αναλάμβαναν να διαθέσουν τα προϊόντα στα ασφαλιστικά Ταμεία. Αυτά τα κέρδη αποκτήθηκαν αθέμιτα και, από την μέχρι σήμερα διερεύνηση του σκανδάλου, προκύπτουν σαφείς ενδείξεις για ορισμένες περιπτώσεις εμπλεκόμενων χρηματιστηριακών εταιρειών, ότι εν μέρει κατευθύνθηκαν σε μίζες εμπλεκόμενων και κατά μαρτυρίες ένα μέρος τους έφθασε σε πολιτικά πρόσωπα.

Ήδη από τον χρόνο αποκάλυψης του σκανδάλου, το 2007, δημιουργήθηκαν εύλογα ερωτήματα για τη στάση της τότε πολιτικής ηγεσίας που

- αφενός είχε την ευθύνη της έκδοσης και κυκλοφορίας στην αγορά των συγκεκριμένων δομημένων προϊόντων που σχεδιάστηκαν εξ αρχής με το σκοπό της ιδιωτικής τοποθέτησης και

- αφετέρου είχε την υποχρέωση εποπτείας των εμπλεκόμενων Ασφαλιστικών Οργανισμών, ιδιαίτερα ως προς την τήρηση της νομιμότητας στις αποφάσεις των διορισμένων από την τότε Κυβέρνηση Διοικήσεων τους σε σχέση με την διαχείριση των αποθεματικών τους.

Τα ερωτήματα αυτά επιτάθηκαν και από τον συνδυασμό συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών, όπως:

- Η επιλογή του **χαρακτηριστικού της ιδιωτικής τοποθέτησης** (της έκδοσής τους δηλαδή με σκοπό να διατεθούν χωρίς δημόσια προσφορά σε μικρό κύκλο επιλεγμένων επενδυτών²) των συγκεκριμένων εκδόσεων του Δημοσίου
- Η **σχεδόν ταυτόχρονη απόφαση μεγάλου αριθμού ασφαλιστικών Ταμείων** να επενδύσουν σε ένα άγνωστο μέχρι τότε, νέο και ενέχον ιδιαίτερους κινδύνους προϊόν.
- Η **προηγούμενη αδρανοποίηση των υπαρχόντων και προβλεπόμενων από το νόμο ελεγκτικών μηχανισμών** που θα μπορούσαν να αποτρέψουν την υλοποίηση αυτού του σκανδάλου.
- **Αλλά και οι ιδιαίτερες μεθοδεύσεις** που συνόδευσαν ειδικά την έκδοση του τελευταίου δομημένου προϊόντος, **του «περιβόητου» δομημένου των 280.000.000 ευρώ** της JP Morgan, μέρος των υπέρογκων προμηθειών του οποίου αναλήφθηκε σε μετρητά και κατέληξε σε άγνωστους αποδέκτες.

Στα πλαίσια αυτά, η Ολομέλεια της Βουλής αποφάσισε ομόφωνα στις 22/6/2010 την σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής για την πλήρη διερεύνηση του σκανδάλου των δομημένων ομολόγων.

Η Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής συνεδρίασε εξέτασε συνολικά 72 μάρτυρες. Στις εργασίες της συμμετείχαν κατά την αναλογία που προβλέπει ο Κανονισμός της Βουλής όλα τα κόμματα, εκτός της Νέας Δημοκρατίας, που αποφάσισε να αποχωρήσει από τις εργασίες της παρά την εκ μέρους της υπερψήφιση της πρότασης σύστασης.

---

² <http://www.investopedia.com/terms/p/privateplacement.asp>

A2. ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

Με βάση την από 22/6/2010 εντολή της Ολομέλειας της Βουλής, η παρούσα Εξεταστική Επιτροπή διερεύνησε τις συνθήκες έκδοσης και πώλησης των δομημένων προϊόντων που εκδόθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο και διατέθηκαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία κατά την περίοδο 2005 - 2007, αναζητώντας τυχόν ύπαρξη ενδεχόμενων ευθυνών και εμπλοκής πολιτικών προσώπων.

Η παρούσα Επιτροπή, κυρίως επικεντρώθηκε:

- Στον έλεγχο σκοπιμότητας των συγκεκριμένων εκδόσεων, αλλά και των διαδικασιών κάτω από τις οποίες έγιναν αυτές οι εκδόσεις. Πέρα από το ζήτημα της καταγραφής του δανεισμού αυτού του 1.800.000.000 ευρώ ως δημοσιονομικά ουδέτερου ενδοκυβερνητικού χρέους, ερωτηματικά προκύπτουν ιδίως για το δομημένο των 280.000.000 ευρώ, το οποίο, αν και αρχικά αρνήθηκε να εκδώσει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ), καθώς δεν υπήρχαν δανειακές ανάγκες που να δικαιολογούσαν την περίοδο εκείνη την έκδοσή του, τελικά εκδόθηκε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με το αιτιολογικό της κάλυψης εξοπλιστικών δαπανών, χωρίς ωστόσο αυτές να έχουν αρμοδίως προσδιοριστεί. Ως προς τη διαδικασία, αναζητήθηκαν στοιχεία σχετικά με το ζήτημα της πληροφόρησης των εμπλεκομένων για τις επικείμενες εκδόσεις μήνες πριν το χρόνο πραγματοποίησής τους, αλλά και για τις ασυνήθιστες επιλογές που έγιναν σε σχέση με την μορφή της έκδοσης (κυρίως ως προς το δομημένο των 280.000.000 ευρώ).

Κατά τις εργασίες, μάλιστα, της Επιτροπής, προέκυψε σημαντικό έγγραφο³ που επιβεβαιώνει ήδη από τον Οκτώβρη του 2004 την πρόθεση δανεισμού της τότε Κυβέρνησης μέσω των ασφαλιστικών Ταμείων για την καταγραφή του δανεισμού αυτού ως ενδοκυβερνητικού χρέους και την μέριμνά της να ενημερώνεται το Υπουργείο Οικονομικών λεπτομερώς για το περιεχόμενο και τις κινήσεις των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Ταμείων, αν και ΔΕΝ φέρει καμία αρμοδιότητα εποπτείας τους.

---

³ Το από 25/10/2004 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών – Γενικό Λογιστήριο του Κράτους που αναλύεται παρακάτω

- Στον **έλεγχο νομιμότητας της αγοράς τους από τα Ασφαλιστικά Ταμεία**, εφόσον πρόκειται για τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου που δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ, όπως απαιτεί η σχετική ΚΥΑ 155492/2002
- Στην **διερεύνηση της ζημίας που προκλήθηκε από την υπερτιμολόγησή τους** κατά το χρόνο της αγοράς τους από τα Ασφαλιστικά Ταμεία και άλλους φορείς του Δημοσίου (Τα δομημένα προϊόντα πωλούνται πάντα σε τιμή χαμηλότερη της ονομαστικής, καθώς στο συνολικό ποσό της έκδοσης ενσωματώνεται και η αξία της συνοδευτικής συμφωνίας ανταλλαγής επιτοκίων (swap) που όμως στην στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν συμπεριλήφθηκε στην πώληση, καθώς και η αμοιβή που λαμβάνει ο ανάδοχος. Στην περίπτωση όμως των δομημένων αυτών τα Ασφαλιστικά Ταμεία τα αγόρασαν στο άρτιο)
- Στο **ζήτημα του υπερβολικού ύψους των προμηθειών** προς τους αναδόχους και κυρίως τους ενδιάμεσους, που αναλάμβαναν να διαθέσουν στα ασφαλιστικά Ταμεία τα προϊόντα αυτά. Αυτά τα κέρδη, που προέκυψαν από την πρακτική της κτήσης των προϊόντων αυτών με τιμές αγοράς (υπό το άρτιο) και στη συνέχεια της διάθεσής τους στα Ταμεία σε τιμές σημαντικά υψηλότερες (στο άρτιο).

Κατά τις εργασίες, μάλιστα, της Επιτροπής αυτής επιβεβαιώθηκαν, οι αναφορές του πορίσματος Ζορμπά, ότι σε κάποιες περιπτώσεις κατευθύνθηκαν και σε μίξεις επιτηδείων και πιθανότατα ένα μέρος τους έφθασε και σε πολιτικό φορέα. Επιπλέον, διατυπώθηκαν και μαρτυρίες για χρηματισμό συγκεκριμένων προσώπων.

Συγκεντρωτικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που απεστάλησαν στην Επιτροπή από την Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων τα δομημένα προϊόντα που αποτέλεσαν το αντικείμενο της παρούσας Επιτροπής, καθώς κατά την περίοδο 2005 – 2007 εκδόθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο και διατέθηκαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία, παρουσιάζονται στον παρακάτω συγκεντρωτικό πίνακα:

Κωδικός (ISIN)	Έκδοση	Λήξη	Ονομαστική αξία (ΕΚ €)	Κόστος δανεισμού	Ανάδοχοι	Ασφαλιστικά Ταμεία / Αγοραστές και ποσά που επενδύθηκαν ανά προϊόν:	Π Ω Λ Η Τ Ε Σ
----------------	--------	------	------------------------	------------------	----------	---	---------------------------------

XS 0223064139	6/7/05	6/7/25	400	6m Euribor- 0,05% (fxd 3,649%)	BNP Paribas, EFG, NBG	ΤΑΞΥ: 42.348.000* ΤΑΠΕΑΠΙ (ΟΑΕΕ) : 787.000 Ναυτικών Πρακτόρων & Υπαλλήλων (ΟΑΕΕ) : 10.000.000 ΤΣΑΥ (Ασθενείας): 4.000.000 ΤΣΑΥ (Σύνταξης): 10.000.000 ΤΣΑΥ (Πρόνοιας): 1.000.000 ΤΕΑΠΟΤΕ: 15.000.000 ΕΤΕΑΜ: 1.463.000 ΤΕΑΥΕΚ: 4.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 6.000.000 ΤΕΑΠΟΖΟ: 8.000.000 ΤΕΑΠΟΚΑ: 8.000.000 ΤΕΑΕΧ: 2.000.000 ΤΠΑΣ: 6.000.000 ΤΑΠΕΑΠΙ: 750.000 ΤΠΔΥ: 10.000.000	NBG, EFG / Marfin
XS 0223870907	7/7/05	7/7/24	250	3m Euribor- 0,10% (fxd 3,6125 %)	Alpha, Deutsche	ΤΑΞΥ: 43.000.000* ΤΕΑΚΔΠΥΚ: 4.000.000 ΤΣΑΥ (Ασθενείας): 2.000.000 ΤΣΑΥ (Σύνταξης): 5.000.000 ΤΣΑΥ (Πρόνοιας): 3.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 2.000.000 ΤΠΔΥ: 3.000.000	Alpha / Marfin
XS 0224227313	13/7/05	13/7/20	250	15ετές swap - 0,07% (fxd 3,493%)	HSBC, Morgan Stanley	ΤΑΞΥ: 64.000.000* ΤΣΑΥ (Ασθενείας): 2.000.000 ΤΣΑΥ (Σύνταξης): 5.000.000 ΤΣΑΥ (Πρόνοιας): 2.500.000 ΤΕΑΠΟΤΕ: 5.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 2.000.000	EFG
XS 0251384904	19/4/06	19/4/21	250	6m Euribor- 0,18%	Alpha, Morgan Stanley	ΤΣΑΥ (Ασθενείας): 10.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 3.000.000 ΤΕΑΠΟΚΑ: 2.000.000 ΜΤΠΥ: 10.000.000	Alpha
XS 0255739350	31/5/06	31/5/21	100	3m Euribor- 0,25%	Deutsche Bank	ΤΑΠ-ΟΤΕ: 25.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 6.000.000	EFG
XS 0256563429	9/6/06	9/6/21	150	6m Euribor- 0,16%	BNP Paribas, EFG, NBG	ΤΕΑΕΧ: 3.000.000 ΤΑΠΑΕ "Η ΕΘΝΙΚΗ": 2.000.000 ΤΕΑΠΕΡΤ: 1.000.000 ΤΕΑΠΟΤΕ: 5.000.000 ΤΕΑΥΕΤ: 3.000.000 ΤΕΑΠΟΖΟ: 500.000 ΤΕΑΕΧ: 3.000.000	NBG, EFG

Κωδικός (ISIN)	Έκδοση	Λήξη	Ονομαστική αξία (ΕΚ €)	Κόστος δανεισμού	Ανάδοχοι	Ασφαλιστικά Ταμεία / Αγοραστές και ποσά που επενδύθηκαν ανά προϊόν:	Π Ω Λ Η Τ Ε Σ
----------------	--------	------	------------------------	------------------	----------	---	---------------------------------

XS 0260349492	10/7/06	10/7/26	130	6m Euribor- 0,05%	Εμπορική Bank (Credit Agricole)	ΤΣΠΕΑΘ: 130.000.000	TROILOS
XS 0286916027	22/2/07	22/2/19	280	12m Euribor- 0,16%	JP Morgan	ΤΕΑΔΥ: 100.000.000 ** ΤΕΑΥΦΕ: 55.000.000 ** ΤΕΑΠΟΚΑ: 80.000.000 ** ΤΣΕΥΠ: 45.000.000 **	ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

Σύνολο

1.810

* Επαναγοράστηκαν στις 1/6/07 από την Marfin Bank.

** Επαναγοράστηκαν στις 31/8/07 από την JPM με τις διατάξεις του αρ. 23 του ν. 3586/07 και καταβλήθηκε από τον Κρατικό Προϋπολογισμό συνολικό ποσό 3.067.762,48 ευρώ.

B. ΕΝΝΟΙΕΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

B2. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΔΟΜΗΜΕΝΑ ΟΜΟΛΟΓΑ:

Ουσιαστικά πρόκειται για δομημένα προϊόντα και όχι ομόλογα με την στενή έννοια του όρου. Η διάκρισή, στη διεθνή ορολογία, έχει ως εξής:

(α) **GGB – Greek Government Bonds** ονομάζονται τα ομόλογα σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου, τίτλοι που εκδίδονται από το Ελληνικό Δημόσιο για την κάλυψη των δανειακών του αναγκών. Φέρουν κωδικό ISIN με τα αρχικά GR και αποτιμώνται στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ).

(β) **SP – Structured Products**. Πρόκειται για σύνθετα (υβριδικά) χρηματοοικονομικά προϊόντα, καθώς **συνδυάζουν στοιχεία ομολόγων και στοιχεία «παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων»**. Πρακτικά δίνουν σταθερό επιτόκιο για μικρό χρονικό διάστημα (υψηλή απόδοση), και στη συνέχεια πληρώνουν με μεταβλητό κουπόνι που προκύπτει από μαθηματικές σχέσεις μεταβλητών τιμών της διαπραπειακής συνήθως αγοράς, όπως αυτές κυμαίνονται σε καθημερινή βάση. **Φέρουν κωδικό ISIN με τα αρχικά XS, ΔΕΝ αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ και ο τελικός απολογισμός της επένδυσης σε αυτούς γίνεται ουσιαστικά μόνο κατά τη ρευστοποίησή τους.**

Στην περίπτωση που εξετάζουμε πάνω σε τίτλους που εξέδωσε το Ελληνικό Δημόσιο, ξένοι χρηματοπιστωτικοί οίκοι σε συνεννόηση με την τότε Κυβέρνηση δόμησαν⁴ τέτοια χρηματοπιστωτικά προϊόντα υψηλού ρίσκου και τα προώθησαν

---

⁴ Παράδειγμα:

Το Ελληνικό Δημόσιο με έκδοση ομολόγων σταθερού επιτοκίου δανείζεται από την Τράπεζα W 100 ευρώ για 10 χρόνια. Η Τράπεζα, λοιπόν, προσδοκά να λάβει από το Ελληνικό Δημόσιο στο τέλος της 10ετίας το άθροισμα των 100 ευρώ και τον τόκων που θα καταβληθούν. Παράλληλα, η Τράπεζα W πάνω στους τίτλους αυτούς του Ελληνικού Δημοσίου δομεί ένα SP, το οποίο βάσει μαθηματικού τύπου δίνει κυμαινόμενη απόδοση σε όποιον το αγοράσει τέτοια που στο τέλος της 10ετίας, αυτός θα έχει λάβει λιγότερα από αυτά που η Τράπεζα θα έχει εισπράξει από το Ελληνικό Δημόσιο. Μάλιστα, η διαφορά αυτή αρκεί για να καλύψει εκτός από το κέρδος της Τράπεζας και το γεγονός της αρχικής πώλησης του SP σε τιμές υπό του αρτίου, χαμηλότερες δηλαδή της ονομαστικής του αξίας. Στην περίπτωση των δομημένων η υπερτιμολόγησή τους έγκειται στην πώλησή τους στο άρτιο ενάντια στην πρακτική της αγοράς.

υπερτιμολογημένα και εκτός προβλεπόμενης στο νόμο διαδικασίας, στα Ασφαλιστικά Ταμεία με ενσωματωμένες – μάλιστα - υπέρογκες προμήθειες ενδιάμεσων τρίτων, μέρος των οποίων φέρεται να διακινήθηκε παρανόμως ως μαύρο χρήμα.

Οι τότε Κυβερνήσεις ΝΔ επέμειναν αποκαλούν «ομόλογα» τα τοξικά δομημένα προϊόντα που προωθήθηκαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία, επιδιώκοντας να δημιουργήσουν σύγχυση στο δημόσιο διάλογο σχετικά με το εάν αυτά εμπίπτουν ή όχι στις επενδύσεις που νομιμοποιούνταν να προβαίνουν ελεύθερα, με απόφαση των ΔΣ τους, οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί.

Β2. ΤΙ ΠΡΟΕΒΛΕΠΕ Η ΤΟΤΕ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ:

Ν. 2672/1999 «ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ, ΟΦΕΙΛΕΣ ΙΚΑ & ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

αρ. 40: Επενδύσεις Ασφαλιστικών Οργανισμών

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πρόβλεψη του συγκεκριμένου άρθρου που θεσμοθετεί το όριο του ποσοστού 23% επί του αποθεματικού των Ασφαλιστικών Ταμείων μέχρι το οποίο και μόνο μπορούν να προβαίνουν σε συγκεκριμένου είδους επενδύσεις, όπως μετοχές, ακίνητα και μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων. Αν και οι τίτλοι Ελληνικού Δημοσίου δεν υπάγονται σε αυτόν τον περιορισμό, προκύπτει σαφώς πως για να υπολογιστεί το 100% των αποθεματικών ενός Ταμείου από το οποίο θα προκύψει και αριθμητικά το παραπάνω 23%, πρέπει αναγκαστικά να αποτιμηθεί και το σύνολο του χαρτοφυλακίου του, συνεπώς και τα δομημένα προϊόντα που ενδεχομένως υπάρχουν σε αυτό. Κατά συνέπεια, εάν ένας Ασφαλιστικός Οργανισμός έχει στο χαρτοφυλάκιο του δομημένα προϊόντα οφείλει αυτά να μπορούν να αποτιμηθούν κατά τους όρους του νόμου, δηλαδή με αποτίμηση μέσω Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ), όχι μόνο γιατί έτσι προβλέπεται, αλλά και γιατί διαφορετικά, η αδυναμία υπολογισμού της αξίας των δομημένων ομολόγων που είναι μέρος της συνολικής περιουσίας ενός Ταμείου, συμπαρασύρει και σε αδυναμία υπολογισμού και ελέγχου της τήρησης του ορίου του 23%. Καθίσταται, λοιπόν, προφανές ότι η αγορά δομημένων προϊόντων από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, εκτός από επισφαλής και μη σύννομη (αφού δεν αποτιμώνται αυτοί στην ΗΔΑΤ), δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα και για τον αριθμητικό υπολογισμό και την τήρηση του ορίου 23%⁵ του συνόλου του αποθεματικού τους, που ισχύει για άλλες κατηγορίες επενδύσεων.

αρ. 41: Στατιστικά Στοιχεία Επενδύσεων

Θεσμοθετείται υποχρέωση μηνιαίας υποβολής στη ΤτΕ στατιστικών στοιχείων για την επενδυτική του δραστηριότητα (υπόλοιπο λογαριασμών ταμειακής διαχείρισης και διαθεσίμων, σύνολο επενδύσεων τελευταίου μηνός, κλπ) από κάθε ασφαλιστικό

⁵ Το ζήτημα αυτό αναδείχθηκε και κατά την από 25/8/2010 εξέταση του μάρτυρα κ. Βασιλείου Αλεξανδράκη, Διευθυντή Διοικητικού της Τράπεζας της Ελλάδος

φορέα που επενδύει τα κεφάλαια του σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου ΚΑΙ κοινοποίηση των στατιστικών αυτών στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Μάλιστα, προβλέπεται και διοικητική κύρωση από την Τράπεζα της Ελλάδος κατά των Διοικήσεων του Ταμείου που δεν συμμορφώνονται στην υποχρέωση αυτή.

αρ. 42: Σύσταση Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών

Η σύσταση και λειτουργία αυτής της Επιτροπής, η οποία αυθαιρέτως αδρανοποιήθηκε από το 2004 και μετά, προβλέπεται ρητά στο νόμο. Και συνεπώς, η αδρανοποίησή της αποτελεί παράβασή του.

Επιπλέον, παρά τους αντίθετους ισχυρισμούς της προηγούμενης Κυβέρνησης, ΔΕΝ εξαιρείται από τις αρμοδιότητες της Επιτροπής ο έλεγχος τήρησης του κανόνα συνετούς διαχείρισης και στην περίπτωση επενδύσεων σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα που έχουν δομηθεί πάνω σε τέτοιους τίτλους και δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ . Το παραπάνω επιχείρημα περί δήθεν έλλειψης αρμοδιότητας, αντλείται από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του αρ. 42, το οποίο έχει ως εξής:

«Το έργο της Επιτροπής συνίσταται: α. Στον έλεγχο των πάσης φύσεως επενδύσεων που πραγματοποιούν οι Ασφαλιστικοί Φορείς, με εξαίρεση αυτές που αφορούν τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, ομόλογα Τραπεζών και μετοχές εταιρειών που ιδιωτικοποιούνται».

Όμως οι ρυθμίσεις το συγκεκριμένου άρθρου δεν εξαντλούνται στο παραπάνω εδάφιο. Επεκτείνονται και στην αρμοδιότητα της Επιτροπής να ελέγχει γενικά την τήρηση του ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΥ κανόνα συνετούς διαχείρισης. Σύμφωνα, λοιπόν, και με το πόρισμα του Αντισταγγελέα Πεπώνη, ΔΕΝ εξαιρείται από τις αρμοδιότητες της Επιτροπής ο έλεγχος τήρησης του κανόνα συνετούς διαχείρισης και στην περίπτωση επενδύσεων σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

«Δεν είναι ακριβώς και ορθόν το προβαλλόμενον ότι οι επενδύσεις σε ομόλογα ήσαν ελεύθερες και εξαιρούντο παντός ελέγχου, αφού είναι σαφές ότι οι επί ΟΕΔ επενδύσεις ήσαν ελεύθερες και εξαιρούντο των ορίων εφαρμογής του ποσοστού 23% που ίσχυε για άλλες κινητές αξίες, επ' ουδενί όμως δεν εξαιρούντο των λοιπών ελέγχων περί εφαρμογής, κατά τις επενδύσεις αυτές, της κείμενης νομοθεσίας και των κανόνων της επενδυτικής συμπεριφοράς, μεταξύ των οποίων πρωτεύουσα θέση κατέχει ο κανών της συνετούς διαχείρισης εφαρμοζόμενος και επί ΟΕΔ.»⁶

⁶ Βλ, και από 12/6/2007 πορισματική έκθεση Αντισταγγελέα Εφετών Γ.Πεπώνη, σελ 58.

Το επιχείρημα αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο, όταν, όπως στις συγκεκριμένες υπό έρευνα περιπτώσεις, οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου δεν είναι τα κλασικά ασφαλή ομόλογα σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου, αλλά νέα (μη ληφθέντα υπόψη από το νομοθέτη του 1999) σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα που έχουν δομηθεί πάνω σε τέτοιους τίτλους και δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ .

Επιπλέον, συνολική (και όχι επιλεκτική ανάγνωση) του ν. 2676/1999, που ίσχυε εκείνη την εποχή (το 2007 μετά τον θόρυβο του σκανδάλου των δομημένων καταργήθηκε από το νόμο Πετραλιά, δηλαδή τον ν.3685/2007) αποκαλύπτει ότι το έργο της Επιτροπής συνίσταται ΚΑΙ:

- «Στον τακτικό ή περιοδικό έλεγχο των στοιχείων στα οποία στηρίζονται οι επενδυτικές επιλογές των πάσης φύσεως διαχειριστών των ασφαλιστικών φορέων και της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας» (αρ. 42 παρ. 3 β)
- «Στον καθορισμό των κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς για την αξιοποίηση της κινητής περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι ανωτέρω κανόνες καθίστανται υποχρεωτικής εφαρμογής για τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη Ειδική Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης των Αποθεματικών των Ασφαλιστικών Οργανισμών, εφόσον λειτουργούσε και εφαρμόζοντας τις δύο παραπάνω αρμοδιότητές της που ρητά της απονέμονται, όφειλε προφανώς να διαγνώσει τις ιδιαιτερότητες των δομημένων προϊόντων, μέσω του ελέγχου των στοιχείων των επενδυτικών επιλογών των Ταμείων, να εντοπίσει την αδυναμία εκπλήρωσης της υποχρέωσης αποτίμησής τους μέσω ΗΔΑΤ, να εισηγηθεί ενδεχομένως την αποχή των Ταμείων από τέτοιου είδους επενδύσεις, που αδυνατούσαν να τις αξιολογήσουν λόγω της συνθετότητάς τους ή / και να προτείνει συγκεκριμένους κανόνες επενδυτικής συμπεριφοράς για τα προϊόντα αυτά.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, απαντήσεις οφείλονται και μόνο για το λόγο ότι η Επιτροπή αυτή, παρά την ρητή νομοθετική πρόβλεψη και την προηγούμενη λειτουργία της, είχε αδρανοποιηθεί από το 2004 και μετά.

ΚΥΑ 155492/2002 «ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΝΟΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ»

Η Κοινή αυτή Υπουργική Απόφαση⁷, που έθετε τότε το πλαίσιο επενδύσεων και τους κανόνες επενδυτικής συμπεριφοράς για τα Ασφαλιστικά Ταμεία προέβλεπε τα εξής: Οι ασφαλιστικοί Φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιτρεπόταν με αποφάσεις των ΔΣ τους να επενδύουν τα διαθέσιμα τους ελεύθερα σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, όμως για αυτούς τους τίτλους θεσπίζει ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ κανόνα συνετής διαχείρισης που ως προς την αποτίμησή τους θέτει τον περιορισμό αυτοί οι τίτλοι να αποτιμώνται αποκλειστικά στην ΗΔΑΤ, την Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων. Αυτή η ρητή πρόβλεψη **εξαιρεί σαφώς και εκ της φύσεώς τους τα δομημένα προϊόντα, τα οποία δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές.** Μάλιστα η ΚΥΑ ρητώς συνδέει την υποχρέωση αυτής της αποτίμησης με την ανάγκη για «ακριβή, έγκυρη και έγκαιρη παρακολούθηση της επενδυτικής δραστηριότητας, καθώς και την προσέγγιση και ανάλυση στοιχείων για την διασφάλιση της ορθότητας στη λήψη των επενδυτικών αποφάσεων». Επιπλέον, στο κεφάλαιο «Κανόνες Επενδυτικής Συμπεριφοράς για την Αξιοποίηση της Κινητής Περιουσίας των Ασφαλιστικών Ταμείων» υιοθετούνται αρχές και μέθοδοι, που αποκλείου τα δομημένα προϊόντα, όπως η γενική αρχή της «συνετής διαχείρισης» στη λήψη των επενδυτικών αποφάσεων, η επιδίωξη της «ελαχιστοποίησης του αναλαμβανόμενου κινδύνου» και της «κατανόησης, ταυτοποίησης και μέτρησης των αναμενόμενων επιπέδων απόδοσης και κινδύνου», καθώς και η επιδεκτικότητα σε «συγκριτική αξιολόγηση».

Ουσιαστικά, με την απόφαση αυτή τέθηκαν συγκεκριμένοι κανόνες συνετούς επενδυτικής συμπεριφοράς και θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά διαδικασία καθημερινής αποτίμησης όλων των κινητών αξιών του χαρτοφυλακίου των Ασφαλιστικών Φορέων, η οποία ειδικά για τους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου γίνεται αποκλειστικά μέσω ΗΔΑΤ, μη αφήνοντας κανένα ερμηνευτικό περιθώριο για συμπερίληψη σε αυτούς δομημένων προϊόντων.

ΣΗΜΕΙΩΤΕΟΝ, ότι ο Αντιεισαγγελέας Γ. Πεπόνης στο πόρισμά του χαρακτηρίζει την αγορά των συγκεκριμένων δομημένων προϊόντων ως «μη σύννομη».

«Από την παράθεση των προηγηθέντων σαφώς προκύπτει ότι τα «δομημένα» ομόλογα, να μεν είναι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου, πλην όμως ούτε στην ΗΔΑΤ αποτιμώνται και υψηλής επικινδυνότητας τυγχάνουν, πληρούν δηλαδή μερικώς και

---

⁷ Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθμό 155492/Β. 638, με θέμα «Καθορισμός Κανόνων Επενδυτικής Συμπεριφοράς για την αξιοποίηση της κινητής περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών» (ΦΕΚ Β' 373/2002) που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του νόμου 2676/1999 («Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις»).

μόνον τις προϋποθέσεις του νόμου για να καταστούν αντικείμενο της επενδυτικής δραστηριότητας των Ασφαλιστικών Φορέων. Ως εκ τούτου κακώς και μη συννόμως οι Ασφαλιστικοί Φορείς επεδίδοντο εις επενδύσεις διαθεσίμων επί των προϊόντων αυτών»⁸

ΠΡΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Νο. 2538/11.02.04)

Η συγκεκριμένη Πράξη, που αναδείχθηκε κατά την εξέταση (25/8/2010) του μάρτυρα κ. Βασιλείου Αλεξανδράκη, Διευθυντή Διοικητικού της ΤΤΕ, εξειδικεύει την διαδικασία διενέργειας ελέγχων από την Τράπεζα της Ελλάδος για την τήρηση, μεταξύ άλλων, και των κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς που έθεσε ο ν. 2676/99 και η ΚΥΑ 155492/2002 περί συνετούς διαχείρισης και υποχρέωσης αποτίμησης των ομολόγων μέσω ΗΔΑΤ.

Αναλυτικότερα μνημονεύει ρητά την ισχύουσα από 3.9.99 απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της Τράπεζας της Ελλάδος σύμφωνα με την οποία συστήνεται Υπηρεσία Συγκέντρωσης και Επεξεργασίας Στοιχείων Περιουσίας Ασφαλιστικών Φορέων η οποία παραλαμβάνει τα στατιστικά στοιχεία που υποβάλλουν μηνιαίως τα Ταμεία και ασχολείται με την

«ανάλυση των στοιχείων κατά Ασφαλιστικό Φορέα και παραπομπή των περιπτώσεων υπερβάσεως διατάξεων νόμων στην αρμόδια Επιτροπή ή στο Τμήμα Ελέγχων για διερεύνηση των υποθέσεων και σύνταξη σχετικών πορισμάτων».

Σημειώτεον ότι η συγκεκριμένη Υπηρεσία Συγκέντρωσης και Επεξεργασίας Στοιχείων Περιουσίας Ασφαλιστικών Φορέων ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ και ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ανεξάρτητα από την Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Φορέων που είχε αδρανοποιήσει η τότε Κυβέρνηση της ΝΔ, καθώς και από την Υπηρεσία που την υποστηρίζει.

Ν. 3586/2007 «ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ» (ΝΟΜΟΣ ΠΕΤΡΑΛΙΑ)

Αρ. 17: Αρχές επενδυτικής πολιτικής και διαχείρισης περιουσίας

Με τον νόμο αυτό που ήλθε ως πρωτοβουλία της τότε Κυβέρνησης στον απόηχο του σκανδάλου των δομημένων ομολόγων και ΔΕΝ ίσχυε κατά το χρόνο αγοράς τους από τα Ταμεία, θεσμοθετήθηκε εκ των υστέρων διαδικασία αποτίμησης και για τα δομημένα προϊόντα, που δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές, η οποία

⁸ Βλ, και από 12/6/2007 πορισματική έκθεση Αντιεισαγγελέα Εφετών Γ.Πεπόνη, σελ 46.

γίνεται με βάση την τιμή κτήσης. Πρόκειται για μια τυπική αποτίμηση που δεν ανταποκρίνεται, ομολογουμένως, στην πραγματική τιμή, και ουσιαστικά πρόκειται για έμμεση παραδοχή ότι το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο δεν κάλυπτε την αγορά δομημένων προϊόντων, εξαιτίας της αδυναμίας αποτίμησής τους μέσω ΗΔΑΤ

Αρ. 23: Ενσωματωμένη τροπολογία – ειδική νομοθετική ρύθμιση

Ρύθμιση προκειμένου να καλυφθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό οι τόκοι που ζητούσαν τα Ταμεία και δεν δεχόταν να καταβάλει η JP Morgan για την επαναγορά του δομημένου προϊόντος των 280.000.000 ευρώ. Με την ρύθμισή αυτή καταβλήθηκε από τον προϋπολογισμό διπλός τόκος τουλάχιστον για το πρώτο τρίμηνο ζωής του ομολόγου αυτού (4,1 % που καταβάλει κανονικά το Δημόσιο στην ανάδοχο JP Morgan και 3,9% προς τα Ταμεία). Το επιπλέον ποσό που καταβλήθηκε από τον Κρατικό Προϋπολογισμό βάσει της παραπάνω διάταξης ανήλθε στο ποσό των 3.067.762,48 ευρώ.

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ «ΧΑΜΗΛΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ – ΣΙΓΟΥΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ»:

Ενδεικτικό των πρακτικών που ακολουθούνταν μέχρι και το 2004 και της εφαρμογής των κανόνων συνετούς διαχείρισης είναι η από 27/7/10 μαρτυρία στην παρούσα Επιτροπή του Επιστημονικού Διευθυντή του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ καθηγητή κ. Σάββα Ρομπόλη, ο οποίος κατέθεσε πως ο βασικός κανόνας αξιοποίησης των αποθεματικών των Ταμείων συνοψιζόταν στο δίπτυχο «Χαμηλές Αποδόσεις – Σίγουρες Επενδύσεις», κανόνας που στην περίπτωση των δομημένων παραβιάστηκε.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Συνεπώς, τόσο η μέχρι τότε πρακτική, όσο και η τότε ισχύουσα νομοθεσία είχε διασφαλίσει ότι οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί θα επένδυαν με διαφάνεια τα αποθεματικά τους σε ομόλογα και μόνο σε τίτλους σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου για τους οποίους δίνονται επί καθημερινής βάσης τιμές από την Τράπεζα της Ελλάδος. Οι διοικήσεις των ασφαλιστικών οργανισμών, που όφειλαν να γνωρίζουν την κείμενη νομοθεσία για τις επενδύσεις των αποθεματικών τους, ευθέως παραβίασαν το νόμο, επενδύοντας σε προϊόντα εκ προοιμίου ευρισκόμενα εκτός θεσμικού πλαισίου επενδυτικής πολιτικής των Ταμείων.

Γ. ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ:

Γ1. ΟΙ ΥΠΟ ΕΡΕΥΝΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ:

Γ1α. ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ – ΤΟ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04 του ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ:

Από τα έγγραφα που κατατέθηκαν στην παρούσα Επιτροπή ιδιαίτερα σημαντικό κρίνεται το υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Σύμφωνα με αυτό, το Υπουργείο Οικονομικών και συγκεκριμένα το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους στις 25/10/2004 δίνει εντολή προς όλα τα Ασφαλιστικά Ταμεία να του αποστέλλουν αναλυτική ενημέρωση για τους τίτλους Ελληνικού Δημοσίου που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους και για όλες τις αγορές νέων τέτοιων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στις οποίες θα προβούν. Επιβάλλει η ενημέρωση αυτή να γίνεται κάθε 15νθήμερο και σε κάθε περίπτωση να αποστέλλεται όλο το χαρτοφυλάκιο των Ταμείων στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους κάθε 6 μήνες.

Σημειώτεον ότι η συγκεκριμένη Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών ΔΕΝ φέρει αρμοδιότητα ελέγχου ή εποπτείας της διαχείρισης των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων. Λογικά έπεται ότι ο μόνος λόγος, για τον οποίο το Υπουργείο Οικονομικών να ενδιαφέρεται για τη δομή και τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του χαρτοφυλακίου των Ασφαλιστικών Ταμείων σε σχέση με τους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου που αυτά αγοράζουν είναι η παρακολούθηση του ενδοκυβερνητικού χρέους και η δυνατότητα περαιτέρω επέκτασής του, δηλαδή περαιτέρω δανεισμού του Δημοσίου από άλλους Δημόσιους φορείς.

Το συμπέρασμα μάλιστα αυτό ενισχύεται και από την παραδοχή του ίδιου του εγγράφου σχετικά με τους λόγους που ζητείται η συγκεκριμένη ενημέρωση:

«η Υπηρεσία μας έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια τήρησης αρχείου των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στους οποίους επενδύουν φορείς του Δημοσίου και

βάσει του οποίου μπορεί να προσδιοριστεί ένα μέρος του ενδοκυβερνητικού χρέους και του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης».

Διευκρινίζεται, δηλαδή, ρητά στο ίδιο το έγγραφο ότι το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους επιθυμεί να λαμβάνει γνώση των χαρτοφυλακίων των Ταμείων, ακριβώς για να μπορεί το Υπουργείο Οικονομικών να «προσδιορίζει» το ενδοκυβερνητικό χρέος, το σύνολο δηλαδή των εντόκων γραμματίων και των ομολόγων του Δημοσίου που κατέχουν τα Ασφαλιστικά Ταμεία και άλλοι οργανισμοί του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα και το οποίο αφαιρείται από το χρέος της κεντρικής Κυβέρνησης, προκειμένου να υπολογιστεί τελικά το Δημόσιο χρέος. Η παραδοχή τους, λοιπόν, αυτή ότι η ενημέρωση ζητείται για τον προσδιορισμό «του ενδοκυβερνητικού χρέους»⁹ αποτυπώνει και το ενδιαφέρον του Υπουργείου Οικονομικών για την ταυτότητα των τελικών επενδυτών στους οποίους προωθούνταν τα ομόλογα που εξέδιδε. Το ενδιαφέρον αυτό του Υπουργείου Οικονομικών για τους τελικούς αποδέκτες των δομημένων προϊόντων ιδιωτικής τοποθέτησης, εκδόσεων, δηλαδή, απευθυνόμενων σε συγκεκριμένους πελάτες, επιβεβαιώνεται και από την κατάθεση του τότε Αντιπροέδρου του ΤΣΠΕΑΘ, κ. Κ. Τσουπαρόπουλου, στο οποίο αναφέρεται χαρακτηριστικά:

«Προσθέτει επίσης ο μάρτυς [...] ότι το Υπουργείο των Οικονομικών, που είχε την ευθύνη της μέσω του ΟΔΔΗΧ εκδόσεως αυτού του ομολόγου [δηλ. του ομολόγου που αγοράστηκε από το ΤΣΠΕΑΘ] στο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής μειώσεως του δημοσίου χρέους, ήθελε να ελέγχει την διακίνηση των ομολόγων μέχρι του τελικού αγοραστή και την κατάληξή τους στα Ασφαλιστικά Ταμεία, και τούτο για να υπάρχει η βεβαιότητα στους αναδόχους, εκ των προτέρων, περί της ευκολίας διαθέσεως των τίτλων. Εκ τούτου, σαφής φέρεται η υπάρχουσα γνώση των παραγόντων του Υπουργείου Οικονομικών περί της εμπορικής διαδρομής του ομολόγου μέχρι του τελικού προορισμού σε Ασφαλιστικό Ταμείο.»

Το ζήτημα της υλοποίησης αυτού του τρόπου δημόσιου δανεισμού με δομημένα και όχι απλά ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, με τρόπο μη σύννομο και με υπέρογκες

---

⁹ Ως Δημόσιο χρέος (χρέος της γενικής Κυβέρνησης είναι ο τεχνικός όρος) ορίζεται το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης (δηλαδή τα έντοκα γραμμάτια και τα ομόλογα που εκδίδει το Δημόσιο για να καλύψει τις δανειακές ανάγκες του) μείον το ενδοκυβερνητικό χρέος (πρόκειται για τα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου που κατέχουν τα ασφαλιστικά Ταμεία και άλλοι οργανισμοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα). Προκειμένου το δημόσιο χρέος να εμφανίζεται όσο γίνεται μικρότερο, συμφέρει το Δημόσιο, τα ομόλογά του να αγοράζονται από τα ασφαλιστικά Ταμεία και οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Φυσικά, ανεξάρτητα από το ποιος κατέχει τα ομόλογα, το κράτος, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, θα πρέπει να καταβάλει τα ποσά που απαιτούνται για τους τόκους και τα χρεολύσια (το μεγαλύτερο τμήμα των ποσών που εισπράττονται από τα ομόλογα που εκδίδονται κάθε χρόνο προορίζεται για την πληρωμή των τόκων και χρεολυσίων παλαιότερων δανείων)

προμήθειες που ζημίωσαν τα Ασφαλιστικά Ταμεία και που σε κάποιες περιπτώσεις κατέληξαν να μεταφέρονται ως μαύρο χρήμα με βαλίτσες προς άγνωστες κατευθύνσεις, απασχόλησε ιδιαίτερα την παρούσα Επιτροπή και τα σχετικά ευρήματα της έρευνας παρατίθενται σε παρακάτω κεφάλαια

Γ1β. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΔΔΗΧ:

Σύμφωνα με τον ν. 2628/1998 ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) είναι αρμόδιος για την διαχείριση του Δημοσίου Χρέους και έχει την ιδιότητα του εντολοδόχου του Δημοσίου κατά τη διαχείριση και εκτέλεση του προγράμματος δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου.

Ο ΟΔΔΗΧ εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

Στα πλαίσια των παραπάνω αρμοδιοτήτων του και με δεδομένη την σαφή πρόθεση της τότε Κυβέρνησης (όπως αυτή αναδεικνύεται από το παραπάνω από 25/10/2004 έγγραφο του Γενικού λογιστηρίου του Κράτους, αλλά και από τις μετέπειτα εκδόσεις δομημένων προϊόντων ιδιωτικής τοποθέτησης που κατευθύνθηκαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία) για δανεισμό του Δημοσίου από άλλους Δημόσιους φορείς με στόχο την δημιουργία δημοσιονομικά ουδέτερου «ενδοκυβερνητικού χρέους», ο ΟΔΔΗΧ, την περίοδο 2005 – 2007, προχώρησε σε 7 συνολικά εκδόσεις δομημένων προϊόντων, που απασχόλησαν την παρούσα Επιτροπή.

Το σύνολο των εκδόσεων αυτών, όπως παραδέχθηκε στην από 29/7/2010 κατάθεσή του στην Επιτροπή ο τ. Γενικός Διευθυντής του ΟΔΔΗΧ κ. Σπύρος Παπανικολάου, έγιναν με ιδιωτική τοποθέτηση (private placement), απευθύνονται δηλαδή σε συγκεκριμένους πελάτες, έχουν γίνει με τις προδιαγραφές που έχουν ορίσει αυτοί οι συγκεκριμένοι πελάτες και για το λόγο αυτό έχουν μικρή εμπορευσιμότητα.

Τα δομημένα αυτά προϊόντα ιδιωτικής τοποθέτησης που εκδόθηκαν από τον ΟΔΔΗΧ και απασχόλησαν την παρούσα Επιτροπή είναι τα εξής:

- **XS0223064139**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 6/7/2005 με 20ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 400.000.000 ευρώ.

Ανάδοχες Τράπεζες ήταν η BNP Paribas, η EFG και η ETE.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται το μεν πρώτο έτος στο 8% και τα δύο επόμενα έτη στο 6%. Από τον τέταρτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει των παρακάτω μαθηματικών τύπων:

ΕΙΤΕ:

$$4*(\text{EUR } 10\text{Y CMS} - \text{EUR } 2\text{Y CMS})$$

όταν η διαφορά (EUR 10Y CMS – EUR 2Y CMS) είναι μικρότερη του 1% με ενδεχόμενη ελάχιστη τιμή το 0%

$$\text{και } 6\text{μηνο Euribor} + 2\%$$

όταν η διαφορά (EUR 10Y CMS – EUR 2Y CMS) είναι μεγαλύτερη ή ίση του 1%

ΕΙΤΕ:

$$6\text{μηνο Euribor} + 0,50\%$$

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 6μηνο Euribor – 0.05% (fxd 3,649%).

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από τις Τράπεζες ΕΤΕ και ΕΦΓ στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΑΠΕΑΠΙ (ΟΑΕΕ) :	87.000
Ναυτικών Πρακτόρων & Υπαλλήλων (ΟΑΕΕ) :	10.000.000
ΤΣΑΥ (Ασθενείας):	4.000.000
ΤΣΑΥ (Σύνταξης):	10.000.000
ΤΣΑΥ (Πρόνοιας):	1.000.000
ΤΕΑΠΟΤΕ:	15.000.000
ΕΤΕΑΜ:	1.463.000
ΤΕΑΥΕΚ:	4.000.000
ΤΕΑΥΕΤ:	6.000.000
ΤΕΑΠΟΖΟ:	8.000.000
ΤΕΑΠΟΚΑ:	8.000.000
ΤΕΑΕΧ:	2.000.000
ΤΠΑΣ:	6.000.000
ΤΑΠΕΑΠΙ:	750.000
ΤΠΔΥ:	10.000.000

Επίσης πωλήθηκε από την Τράπεζα Marfin σε τιμή πάνω από το άρτιο στη δευτερογενή αγορά ως εξής:

ΤΑΞΥ: 42.348.000

Η Τράπεζα Marfin την 1/6/07 προχώρησε στην επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος στην τιμή πώλησης του.

- **XS0223870907**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 7/7/2005 με 19ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 250.000.000 ευρώ.

Ανάδοχες Τράπεζες ήταν η Alpha Bank και η Deutsche Bank

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται το μεν πρώτο έτος στο 7% και το δεύτερο έτος στο 6%. Από τον τρίτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει του παρακάτω μαθηματικού τύπου:

12μηνο Euribor + 1%

με μέγιστο 6*(EUR 10Y CMS – EUR 2Y CMS) και ελάχιστο 0%

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 3μηνο Euribor – 0.10% (fxd 3,6125%).

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε σχεδόν στην ονομαστική του αξία (100% και σε περιπτώσεις 99%) από την Τράπεζα Alpha στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΕΑΚΔΠΥΚ: 4.000.000

ΤΣΑΥ (Ασθενείας): 2.000.000

ΤΣΑΥ (Σύνταξης): 5.000.000

ΤΣΑΥ (Πρόνοιας): 3.000.000

ΤΕΑΥΕΤ: 2.000.000

ΤΠΔΥ: 3.000.000

Επίσης πωλήθηκε από την Τράπεζα Marfin σε τιμή πάνω από το άρτιο στη δευτερογενή αγορά ως εξής:

ΤΑΞΥ: 43.000.000

Η Τράπεζα Marfin την 1/6/07 προχώρησε στην επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος στην τιμή πώλησης του.

- **XS0224227313**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 13/7/2005 με 15ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 250.000.000 ευρώ.

Ανάδοχες Τράπεζες ήταν η HSBC και η Morgan Stanley.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται το μεν πρώτο έτος στο 7% και το δεύτερο έτος στο 5%. Από τον τρίτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει του παρακάτω μαθηματικού τύπου:

$$4^*(\text{EUR } 10\text{Y CMS} - \text{EUR } 2\text{Y CMS})$$

με μέγιστη τιμή 6% και ελάχιστη 0%

Ο εκδότης έχει το δικαίωμα (flip option) να αλλάξει άπαξ την πληρωμή του επιτοκίου, το οποίο σε αυτήν την περίπτωση θα ισούται με:

$$12\text{μηνο Euribor} + 0,30\%$$

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 15ετές swap – 0.07% (fxd 3,493%).

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από την Τράπεζα EFG στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΣΑΥ (Ασθενείας):	2.000.000
ΤΣΑΥ (Σύνταξης):	5.000.000
ΤΣΑΥ (Πρόνοιας):	2.500.000
ΤΕΑΠΟΤΕ:	5.000.000
ΤΕΑΥΕΤ:	2.000.000

Επίσης πωλήθηκε από την Τράπεζα Marfin σε τιμή πάνω από το άρτιο στη δευτερογενή αγορά ως εξής:

ΤΑΞΥ:	64.000.000
-------	------------

Η Τράπεζα Marfin την 1/6/07 προχώρησε στην επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος στην τιμή πώλησης του.

- **XS0251384904**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 19/4/2006 με 15ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 250.000.000 ευρώ.

Ανάδοχος Τράπεζες ήταν η Alpha και η Morgan Stanley.

Η απόδοση του ομολόγου είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει του παρακάτω μαθηματικού τύπου:

$$(6\text{μηνο Euribor} + 1\% * N/M)$$

Όπου N = ο αριθμός των ημερών της τοκοφόρου περιόδου κατά τις οποίες

$$CMS10 - CMS2 \geq 0$$

Και M = ο συνολικός αριθμός της κάθε τοκοφόρου περιόδου

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 6μηνο Euribor – 0,18%

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από την Τράπεζα Alpha στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΣΑΥ (Ασθενείας):	10.000.000
ΤΕΑΥΕΤ:	3.000.000
ΤΕΑΠΟΚΑ:	2.000.000
ΜΤΠΥ:	10.000.000

- **XS0255739350**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 31/5/2006 με 15ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 100.000.000 ευρώ.

Ανάδοχος Τράπεζες ήταν η Deutsche Bank.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται σταθερή τα δύο πρώτα έτη στο 6%. Από τον τρίτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και ισούται με:

$$110\% * 10Y \text{ EUR CMS},$$

με μέγιστο 10* (EUR 10Y CMS – EUR 2Y CMS) και ελάχιστο 0%

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 3μηνο Euribor – 0,25%

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από την Τράπεζα EFG στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΑΠ-ΟΤΕ:	25.000.000
ΤΕΑΥΕΤ:	6.000.000

- **XS0256563429**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 9/6/2006 με 15ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 150.000.000 ευρώ.

Ανάδοχος Τράπεζες ήταν η BNP Paribas, η EFG και η ΕΤΕ.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται σταθερή τα 2 πρώτα έτη στο 6%. Από τον τρίτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει των παρακάτω μαθηματικών τύπων:

ΕΙΤΕ:

$$13*(USD 10Y CMS - USD 2Y CMS)$$

όταν η διαφορά (EUR 10Y CMS – EUR 2Y CMS) είναι μικρότερη του 7% με ενδεχόμενη ελάχιστη τιμή το 0%

ΕΙΤΕ:

$$6\text{μηνο Euribor} + 0,30\%$$

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 6μηνο Euribor – 0.16%

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από τις Τράπεζες ΕΤΕ και EFG στα παρακάτω Ασφαλιστικά Ταμεία στην πρωτογενή αγορά ως εξής:

ΤΕΑΕΧ:	3.000.000
ΤΑΠΑΕ "Η ΕΘΝΙΚΗ":	2.000.000
ΤΕΑΠΕΡΤ:	1.000.000
ΤΕΑΠΟΤΕ:	5.000.000

ΤΕΑΥΕΤ:	3.000.000
ΤΕΑΠΟΖΟ:	500.000
ΤΕΑΕΧ:	3.000.000

- **XS0260349492**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 10/7/2006 με 20ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 130.000.000 ευρώ.

Ανάδοχη Τράπεζα ήταν η Εμπορική Τράπεζας της Ελλάδος.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται σταθερή τα 5 πρώτα έτη στο 6%. Από τον έκτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει του παρακάτω μαθηματικού τύπου:

$$100\% * CMS10Y EUR$$

με μέγιστη τιμή ίση με $[100\% * CMS10Y = 22 * (CMS10Y GBP - CMS10Y EUR)]$

και ελάχιστη τιμή το 0%.

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 6μηνο Euribor – 0.16%

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swap που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από την εταιρεία ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ στην πρωτογενή αγορά με αγοραστή το ΤΣΠΕΑΘ για το σύνολο του ποσού της έκδοσης, δηλαδή 130.000.000 ευρώ.

► ΠΑΣΧΕΙ ΑΚΥΡΟΤΗΤΑΣ Η ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. 1960/28-6-2006 ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΣ ΤΟΥ ΤΣΠΕΑΘ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΛΟΓΩ ΜΗ ΚΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ.

Σύμφωνα με τα αποδεικτικά στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής μας, αλλά και την από 23/9/2010 κατάθεση της τότε Κυβερνητικής Επιτροπής του ΤΣΠΕΑΘ κας Μαρίας Σαράκη, επιβεβαιώθηκε ότι η κα Σαράκη, αν και Κυβερνητική Επίτροπος, στις επίμαχες συνεδριάσεις του ΤΣΠΕΑΘ για την αγορά του παραπάνω δομημένου προϊόντος, ΔΕΝ συμμετείχε, γιατί ΔΕΝ είχε κληθεί.

Κατ' εφαρμογή, λοιπόν, των διατάξεων των αρ. 8 και 12 του Καταστατικού λειτουργίας του ΤΣΠΕΑΘ, εξαιτίας της μη κλήσης της Κυβερνητικής Επιτροπής στην

επίμαχη συνεδρίαση, η απόφαση του ΔΣ του ΤΣΠΕΑΘ για την αγορά του συγκεκριμένου δομημένου πάσχει ακυρότητας.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται και η αναφορά της κας Σαράκη ότι, όταν σε μεταγενέστερο των αποκαλύψεων για το σκάνδαλο των δομημένων χρόνο, συναντήθηκε με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης, κ. Μαμμωνά, όμως ο τελευταίος το μόνο που την ρώτησε ήταν η άποψή της για την επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου. Δεν ενδιαφέρθηκε, δηλαδή, παραδόξως να μάθει τα περί της παράτυπης και προκλητικής μη κλήσης στις επίμαχες συνεδριάσεις, εξαιτίας της οποίας πάσχει ακυρότητας και η σχετική απόφαση αγοράς του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου.. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης, κατά παραδοχή του ίδιου του τότε Υπουργού κ. Τσιτουρίδη στην κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή οφείλει να ασκεί έλεγχο νομιμότητας στη λειτουργία των Ασφαλιστικών Φορέων.

Σημειωτέον, ότι το συγκεκριμένο δομημένο αποτελούσε την μία από τις δύο εκδόσεις δομημένων προϊόντων τις οποίες προώθησαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία χρηματοπιστηριακές εταιρείες και όχι Τράπεζες. Η άλλη είναι αφορά το δομημένο των 280.000.000 που εκδόθηκε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και το οποίο παρουσιάζεται αμέσως παρακάτω. Λεπτομέρειες ως προς τις διαδοχικές αγοραπωλησίες, το ύψος και την κατανομή των υπέρογκων προμηθειών, καθώς και άλλα σχετικά στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα της Επιτροπής αναφέρονται στο ειδικό κεφάλαιο Γ3 του πορίσματος αυτού.

Γ1γ. Η «ΥΒΡΙΔΙΚΗ» ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ:

Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και συγκεκριμένα η Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους (Δ-23) είναι, μεταξύ άλλων, αρμόδια βάσει των ισχυουσών διατάξεων και για τη σύναψη δανείων για την κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών.

Η κάλυψη των δαπανών αυτών γίνεται με την σύναψη δανείων τύπου Schuldschein, τα οποία φέρουν δύο βασικά χαρακτηριστικά:

α. Είναι εμπιστευτικά, όπως απαιτεί η νομοθεσία ειδικά για τη χρηματοδότηση εξοπλιστικών αναγκών και δεν ανακοινώνονται ούτε αποτιμώνται σε καμία αγορά τίτλων γιατί δεν είναι τίτλοι, αλλά δανειακές συμβάσεις

β. ΔΕΝ μεταβιβάζονται με απλή παράδοση από επενδυτή σε επενδυτή όπως τα ομόλογα, αλλά, αντίθετα για να μεταβιβαστούν πρέπει να γίνει εκχώρηση της δανειακής σύμβασής, πρέπει, δηλαδή το Ελληνικό Δημόσιο, ως εκδότης και οφειλέτης, να λάβει γνώση και να υπογράψει τη μεταβίβαση.

Η Δ-23 για μία και μόνη φορά στην ιστορία της εξέδωσε δομημένο ομόλογο στις 6/2/2007 κατ' εφαρμογή της υπ' αριθμ. 2/8449/0023^A/6-2-2007 Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Άμυνας.

Πρόκειται για το παρακάτω δομημένο προϊόν, που εκδόθηκε με προβληματικές διαδικασίες και παρά τις ρητές επιφυλάξεις των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων:

- **XS0260349492**

Το δομημένο αυτό προϊόν εκδόθηκε στις 6/2/2007 με 12ετή διάρκεια και έφερε ονομαστική αξία 280.000.000 ευρώ.

Ανάδοχη Τράπεζα ήταν η JP Morgan.

Η απόδοση του ομολόγου ορίζεται σταθερή τα 2 πρώτα έτη στο 6,25%. Από τον τρίτο χρόνο η απόδοση είναι κυμαινόμενη και υπολογίζεται βάσει του παρακάτω μαθηματικού τύπου:

A.

μέγιστο $[5^* (10Y \text{ EUR CMS} - 2Y \text{ EUR CMS}), 0]$,
εάν $(10Y \text{ EUR CMS} - 2Y \text{ EUR CMS}) < 1\%$

B.

3μηνο Euribor + 1,5 %
εάν $(10Y \text{ EUR CMS} - 2Y \text{ EUR CMS}) \geq 1\%$

Παράλληλα με το ομόλογο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στη σύναψη συμβάσεως ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swap), βάσει της οποίας το κόστος δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο ανερχόταν σε 12μηνο Euribor – 0.16%

Το δομημένο αυτό, χωρίς το swar που το συνόδευε, πουλήθηκε στην ονομαστική του αξία (100%) από την εταιρεία ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ στην πρωτογενή αγορά στα παρακάτω ασφαλιστικά Ταμεία ως εξής:

ΤΕΑΔΥ:	100.000.000
ΤΕΑΥΦΕ:	55.000.000
ΤΕΑΠΟΚΑ:	80.000.000
ΤΣΕΥΠ:	45.000.000

Μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου και υπό την πίεση του δημοσίου διαλόγου της προεκλογικής περιόδου του καλοκαιριού του 2007, το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν επαναγοράστηκαν στις 31/8/07 από την JPM στην ονομαστική του αξία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 23 του ν. 3586/07 για την επαναγορά αυτή χωρίς καταβλήθηκε από τον Κρατικό Προϋπολογισμό συνολικό ποσό 3.067.762,48 ευρώ για την απόδοση τόκου περίπου 3,9% στα εμπλεκόμενα Ταμεία.

Σημειωτέον, ότι το συγκεκριμένο δομημένο αποτελούσε την δεύτερη κατά σειρά από τις δύο εκδόσεις δομημένων προϊόντων τις οποίες προώθησαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία χρηματοπιστηριακές εταιρείες και όχι Τράπεζες. Λεπτομέρειες ως προς τις διαδοχικές αγοραπωλησίες, το ύψος και την κατανομή των υπέρογκων προμηθειών, καθώς και άλλα σχετικά στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα της Επιτροπής αναφέρονται στο ειδικό κεφάλαιο Γ3 του πορίσματος αυτού.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ: ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΑΝΕΞΗΓΗΤΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ήδη και μόνο από την παρουσίαση του ρυθμού των εκδόσεων αυτών και της κάλυψής του από τους τελικούς επενδυτές προκύπτουν τα εξής:

- Έχοντας ζητήσει και λάβει από τον Οκτώβρη του 2004 τα αναλυτικά στοιχεία των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Οργανισμών για λόγους προσδιορισμού του δημοσίου χρέους, το Υπουργείο Οικονομίας τον Ιούλιο του 2005, σχεδόν ταυτόχρονα μέσα σε διάστημα 7 ημερών, προχωρά σε τρεις εκδόσεις δομημένων προϊόντων ιδιωτικής τοποθέτησης, συνολικής ονομαστικής αξίας 900.000.000 ευρώ με αναδόχους επτά (7) Τράπεζες. Τα δομημένα αυτά προϊόντα διατέθηκαν άμεσα στην πρωτογενή αγορά σε 20 Ασφαλιστικά Ταμεία σε τιμή ίση με την ονομαστική τους αξία, την ίδια στιγμή που σε τρίτους επενδυτές δίδονταν σε σημαντικά χαμηλότερες τιμές.
- Οι κερδοφόρες αυτές για τις Τράπεζες συναλλαγές σε δομημένα προϊόντα δεν ελεγχθήκαν, ως όφειλαν, από τις εποπτικές αρχές της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος. Ούτε όμως τα Υπουργεία Οικονομικών και Απασχόλησης, που ανά 15νήμερο και ανά μήνα αντιστοίχως, ελάμβαναν ενημέρωση από τα Ασφαλιστικά Ταμεία για την πορεία των επενδύσεών τους ανά τίτλο προέβησαν στην άσκηση του εκ του νόμου αναγκαίου ελέγχου νομιμότητας, ιδίως το εποπτεύον Υπουργείο Απασχόλησης, των μη σύννομων αυτών συναλλαγών. Επίσης, καμία αρμόδια ελεγκτική αρχή δεν ευαισθητοποιήθηκε από την προφανή υπερτιμολόγηση των προϊόντων αυτών προς όλα τα Ασφαλιστικά Ταμεία.
- Παρά την ενημέρωση που δίδονταν από τα Ταμεία και προς το Υπουργείο Απασχόλησης και προς το Υπουργείο Οικονομικών, όχι μόνο δεν ελήφθη κανένα μέτρο από πλευράς πολιτικής ηγεσίας και εποπτικών αρχών, το πρώτο εξάμηνο του 2006 ακολούθησε νέο «κύμα» εκδόσεων δομημένων προϊόντων από τον ΟΔΔΗΧ, συνολικής ονομαστικής αξίας 500.000.000 ευρώ με έξι (6) ανάδοχες Τράπεζες (τις ίδιες που είχαν εμπλακεί και στο προηγούμενο «κύμα» εκδόσεων) και με τελικούς επενδυτές Ασφαλιστικά Ταμεία που αγόραζαν και πάλι υπερτιμολογημένα τα συγκεκριμένα προϊόντα στο 100% της ονομαστικής τους αξίας, ενώ τρίτοι επενδυτές απολάμβαναν σαφώς χαμηλότερες τιμές.
- Τέλος, στις δύο επόμενες και τελευταίες (καθώς επακολούθησε η αποκάλυψη του σκανδάλου) εκδόσεις δομημένων του Ελληνικού Δημοσίου, εκ των

οποίων η μία έγινε από τον ΟΔΔΗΧ και η άλλη από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, κοινό χαρακτηριστικά ήταν η εμπλοκή χρηματοπιστηριακών εταιρειών ως ενδιάμεσων, οι οποίες και έλαβαν υπέρογκες προμήθειες για την διαμεσολάβησή τους, που στην συνέχεια διακινήθηκαν εν μέρει τουλάχιστον ως μαύρο χρήμα. Στη διακίνηση αυτών των δύο δομημένων προϊόντων καίριο ρόλο εμφανίζεται να διαδραματίζει η εταιρεία North Asset Management του Γ. Παπαμαρκάκη, η οποία αγόραζε απευθείας από τις αναδόχους και κατόπιν πωλούσε στις χρηματοπιστηριακές που συναλλάσσονταν με τα Ασφαλιστικά Ταμεία, εισπράττοντας σημαντικά ποσά από τη διαμεσολάβησή της αυτή.

- Σημειωτέον ότι η παρουσία της NAM, σύμφωνα με δημοσιεύματα του τύπου της εποχής, δεν περιοριζόταν στη διαμεσολάβησή της για τις υπό έρευνα συναλλαγές των Ασφαλιστικών Ταμείων, αλλά επεκτεινόταν και σε συναλλαγές επί δομημένων ομολόγων που έγιναν από τις διορισμένες από την Κυβέρνηση της ΝΔ Διοικήσεις της Αγροτικής Τράπεζας και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Μάλιστα, ο τότε διορισμένος από τη ΝΔ Πρόεδρος του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κος Τσουπίδης φέρεται να συμμετείχε στο ΔΣ ενός από τα αμοιβαία κεφάλαια της NAM.

ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΤΗΣ JP MORGAN, ΟΙ ΡΗΤΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ ΥΠΟΨΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ:

Σύμφωνα με τις καταθέσεις των μαρτύρων, η JP Morgan αρχικά στράφηκε στον ΟΔΔΗΧ για την έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου, όπου όμως η πρότασή της δεν έγινε δεκτή. Μετά την άρνηση αυτή και σύμφωνα με τα ίδια τα από 11/1/2007 και 6/2/2007 υπηρεσιακά Ενημερωτικά Σημειώματα του Υπουργείου Οικονομικών η JP Morgan υπέβαλε στη Δ-23 στις 15/12/2006 πρόταση σύναψης δανειακής σύμβασης τύπου Schuldschein, 12ετούς διάρκειας και του σχετικού swap επιτοκίου, ύψους 280.000.000 ευρώ. Η Δ-23 στις 18/12/2006 απάντησε ότι το δανειακό πρόγραμμα του 2006 είχε ολοκληρωθεί και ότι θα επανέλθουν στην συζήτηση της πρότασης της JP Morgan στις αρχές του 2007 με τους τρέχοντες όρους της αγοράς. Σε συνέχεια αυτού, η JP Morgan επανήλθε και με έγγραφο της στις 27/12/2006 ζητά όχι την έκδοση Schuldschein, αλλά την έκδοση ομολογιακού δανείου (notes), το οποίο όμως κατ' εξαίρεση δεν θα εισαγόταν σε χρηματιστήριο για

διαπραγμάτευση αλλά θα ελάμβανε ISIN για να καταγραφεί στο σύστημα εκκαθάρισης ομολόγων.

Τα στοιχεία και οι μαρτυρίες που κατατέθηκαν στην παρούσα Επιτροπή για την πορεία έκδοσης του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος με την «υβριδική» μορφή του ομολόγου με «εμπιστευτικό» ISIN εγείρουν μια σειρά ζητημάτων, που ενέχουν σαφείς ενδείξεις εμπλοκής της τότε αρμόδιας πολιτικής ηγεσίας:

- **Η ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ ΣΤΟΥΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥΣ ΗΔΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2006, 5 ΜΗΝΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ.**

Σύμφωνα με σειρά καταθέσεων μαρτύρων¹⁰, η πρόθεση του Υπουργείου Οικονομικών να εκδώσει το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν με την μορφή του ομολόγου και με τους συγκεκριμένους όρους είχε γνωστοποιηθεί σε συγκεκριμένα πρόσωπα ήδη από τον Σεπτέμβριο του 2006. Μάλιστα, στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή από το στέλεχος της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ κ. Θ. Πρινωτάκη, καταδεικνύουν τη βεβαιότητα της εμπλεκόμενης ξένης τράπεζας JP Morgan όχι μόνο για την πραγματοποίηση της έκδοσης, αλλά και για τις λεπτομέρειές της. Πρόκειται για τα παρακάτω έγγραφα:

- Προφόρμα (μπροσούρα) συνταχθείσα από την εμπλεκόμενη εταιρεία North Asset Management στις αρχές Οκτωβρίου 2006 (έξι μήνες πριν την έκδοση), όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένοι όροι του δομημένου προϊόντος που εκδόθηκε τελικά τον Φεβρουάριο του 2007.
- Την ίδια κατά περιεχόμενο προφόρμα (μπροσούρα) με τους ίδιους ακριβώς όρους να φέρει λίγο αργότερα το λογότυπο της JP Morgan και ημερομηνία 26/10/2006

Σύμφωνα με τον μάρτυρα, η JP Morgan, για να προστατέψει το αδιαμφισβήτητο κύρος της στην αγορά δεν θα έθετε ποτέ το λογότυπό της σε μια προφόρμα ομολόγου με ρητή μνεία ότι θα εκδοθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, εάν δεν είχε

---

¹⁰ Από 20/10/2010 κατάθεση του πρώην στελέχους της Hyrovereinsbank κου Μπούγου Νικόλαου, από 13/10/2010 κατάθεση πρώην στελέχους της Hyrovereinsbank κας Άννας Πούσκουρη, από 12/10/2010 κατάθεση επικεφαλής της North Asset Management κ. Γ. Παπαμαρκάκη, από 14/10/2010 κατάθεση στελέχους της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ κου Θ. Πρινωτάκη.

ασφαλείς διαβεβαιώσεις από το αρμόδιο Υπουργείο Οικονομικών ότι η έκδοση αυτή θα πραγματοποιηθεί.¹¹

- την ίδια κατά περιεχόμενο προφορά (μπροσούρα) με τους ίδιους όρους να φέρει πλέον την υπογραφή του κ. Κουρή και να αποτελεί την επίσημη μπροσούρα του εκδοθέντος την 6/2/2007 δομημένου προϊόντος.

Το γεγονός ότι οι ίδιοι όροι εμφανίζονται απαράλλακτοι από τον Οκτώβρη του 2006 στη προφορά της NAM έως την τελική προφορά έκδοσης το αποδίδει ο μάρτυρας σε προφανή γνώση και συνεργασία από την αρχή της NAM με το Υπουργείο Οικονομίας και την αρμόδια πολιτική του ηγεσία.

Ως πηγή της ενημέρωσης αυτής υποδείχθηκε, μάλιστα, ο Γενικός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών κ. Γ. Κουρή.

- **ΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΕΙΧΑΝ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΜΗΝΕΣ ΠΡΙΝ ΑΥΤΟ ΕΚΔΟΘΕΙ ΚΑΙ ΠΡΙΝ ΑΚΟΜΑ ΦΘΑΣΕΙ ΤΟ ΤΥΠΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ: ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΠΙΘΑΝΗ ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ**

Όπως αποδεικνύεται από τις αποφάσεις των ΔΣ των 4 Ταμείων που αγόρασαν το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν, τα Ασφαλιστικά Ταμεία είχαν αποφασίσει βάσει της προφοράς (μπροσούρας) που είχε εκδώσει η JP Morgan, να προχωρήσουν στην αγορά του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος, με τη βεβαιότητα ότι αυτό θα εκδοθεί με τους αναφερόμενους σε αυτή όρους, από το Ελληνικό Δημόσιο, μήνες πριν η έκδοση πραγματοποιηθεί τελικά στις **6/2/2007** με απόφαση του τότε Υφυπουργού Οικονομικών κ. Π. Δούκα. Η απόφαση αυτή ελήφθη παρά τις ρητές επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων για ουσιώδη ζητήματα της συγκεκριμένης έκδοσης. .

Συγκεκριμένα:

¹¹ «ΜΑΡΤΥΣ (Θεόδωρος Πρινωτάκης): [...] Η JP Morgan, αν θέλετε, στον οικονομικό χώρο αποτελεί «συμβόλαιο», δηλαδή δεν πρόκειται ποτέ κανείς να αμφισβητήσει ότι μια εταιρεία σαν την JP Morgan προσπαθεί να προωθήσει ένα προϊόν χωρίς να έχει εξασφαλίσει ήδη την έκδοσή του. [...] Αν δείτε τη δεύτερη μπροσούρα που σας έδωσα, δηλαδή αυτή της 26/10/2006, λέει ότι εκδότης είναι το Ελληνικό Δημόσιο. [...] Δύο μπορεί να είναι οι πιθανές απαντήσεις. Είτε η JP Morgan εξαπάτησε τους πάντες, βγάζοντας μία προφορά που έλεγε πάνω ότι θα εκδοθεί ένα ομόλογο με αυτούς τους όρους και με εκδότη το Ελληνικό Δημόσιο και επομένως η JP Morgan πρέπει να εκδιωχθεί με όλους τους τρόπους, γιατί εξαπάτησε όλη την αγορά – κάτι που προσωπικά εγώ το θεωρώ απίθανο – ή το δεύτερο σενάριο που κατά τη γνώμη μου είναι πιο πιθανό, είναι ότι η JP Morgan έκανε κάποιες συζητήσεις, τουλάχιστον προφορικές, με κάποιους – θεωρώ – στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, εξασφάλισε ότι θα υπάρξει ενδιαφέρον από το Ελληνικό Δημόσιο και στη συνέχεια έβγαλε μια προφορά, λέγοντας επάνω ότι εκδότης θα είναι το Ελληνικό Δημόσιο»

- ΤΕΑΔΥ: Ήδη από τις **12/10/2006** το ΔΣ του ΤΕΑΔΥ αποφάσισε ομόφωνα και με τη συναίνεση του Κυβερνητικού Επιτρόπου, να κάνει δεκτή την προσφορά της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ, που είχε διατυπωθεί μόλις μία μέρα πριν, στις 11/10/2006 και να επενδύσει 100.000.000 ευρώ από τα αποθεματικά του στο συγκεκριμένο δομημένο ομόλογο. Η τιμή αγοράς ορίστηκε με την ίδια απόφαση στο 100% της ονομαστικής αξίας. Κρίσιμη για την παρούσα έρευνα είναι το απόσπασμα των Πρακτικών της 241/12-10-2006 συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου, όπου η Γενική Διευθύντρια του Ταμείου αναφέρει ότι «υπάρχει η πληροφόρηση ότι ένα τέτοιο ομόλογο σύνθετο πρόκειται σύντομα να εκδοθεί».
- ΤΕΑΠΟΚΑ: Αυθημερόν με την σχετική προσφορά της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ στις **14/11/2006** το ΔΣ του ΤΕΑΠΟΚΑ αποφάσισε και αυτό ομόφωνα, με τη σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτρόπου, να προχωρήσει σε επένδυση 80.000.000 ευρώ στο συγκεκριμένο δομημένο προϊόν. Η τιμή αγοράς ορίστηκε με την ίδια απόφαση στο 100% της ονομαστικής αξίας.
- ΤΕΑΥΦΕ: Κατά τον ίδιο τρόπο στις **16/11/2006** το ΔΣ του ΤΕΑΥΦΕ αποφάσισε και αυτό ομόφωνα να προχωρήσει σε επένδυση 55.000.000 ευρώ στο ίδιο δομημένο προϊόν. Προκειμένου να εξασφαλίσει το συγκεκριμένο ποσό από το αποθεματικό του προχώρησε στη ρευστοποίηση ίσης αξίας απλού και ασφαλούς ομολόγου του Ελληνικού Δημοσίου λήξεως 2037 με σταθερό επιτόκιο 4,5%. Ιδιαίτερα κρίσιμη κρίνεται η από 29/6/2007 κατάθεση του Αντιπροέδρου του ΤΕΑΥΦΕ κ. Γεράσιμου Κονιδάρη που αναφέρεται σε συζήτησή του με τον Πρόεδρο του Ταμείου κ. Παναγιώτη Δεμέστιχα, κατά την οποία ο τελευταίος πριν από τη λήψη της απόφασης του ΔΣ διαβεβαίωσε τον ίδιο και άλλα μέλη του ΔΣ ότι η συγκεκριμένη επένδυση ήταν σε γνώση του Υπουργείου Απασχόλησης και ότι αυτός ως Πρόεδρος δεν έκανε τίποτε εν αγνοία του Υπουργείου. Την κατάθεσή του αυτή ο κ. Κονιδάρης επιβεβαίωσε στην Επιτροπή, σημειώνοντας μάλιστα εμφατικά την πεποίθηση που είχε επικρατήσει για τις καλές σχέσεις που είχε ο τότε Πρόεδρος του Ταμείου με τον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής κ. Γ. Κουρή.
- ΤΣΕΥΠ: Στις **6/12/2006** συνεδριάζει και το ΔΣ του ΤΣΕΥΠ, όπου επίσης ομόφωνα και με τη σύμφωνη γνώμη της Κυβερνητικής Επιτρόπου αποφασίζεται η επένδυση 45.000.000 ευρώ από τα αποθεματικά του Ταμείου στο ίδιο δομημένο προϊόν.

Αν σε αυτούς τους χρόνους αντιπαρατεθούν οι χρόνοι κατά τους οποίους διατυπώθηκαν τυπικά τουλάχιστον τα αιτήματα της αναδόχου JP Morgan προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών προκύπτουν τα εξής:

Και τα 4 Ταμεία είχαν αποφασίσει βάσει της από 26/10/2006 προφοράς (μπροσούρας) της JP Morgan να αγοράσουν το συγκεκριμένο δομημένο ομόλογο πολύ πριν υποβληθεί έστω και το πρώτο τυπικό αίτημα της JP Morgan στις 15/12/2006 προς του αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Επιπλέον:

- Ενώ η προφορά (μπροσούρα) της JP Morgan κυκλοφορούσε ήδη από τις 26/10/2006 με σήμανση ότι το συγκεκριμένο δομημένο θα εκδοθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, η πρώτη επαφή με τις αρμόδιες υπηρεσίες για την συγκεκριμένη έκδοση έγινε πολύ αργότερα. Κατά συνέπεια, η βεβαιότητα της JP Morgan και των λοιπών εμπλεκόμενων ήδη από τον Οκτώβριο του 2006, δεν μπορεί να προκύπτει από τους υπηρεσιακούς παράγοντες, αφήνοντας ως μόνη εναλλακτική έκδοσή αυτήν της πληροφόρησης μέσω της αρμόδιας και εποπτεύουσας τις υπηρεσίες πολιτικής ηγεσίας.
- Η κατά μαρτυρίες υπηρεσιακή άρνηση του ΟΔΔΗΧ να προβεί στην συγκεκριμένη έκδοση του δομημένου προϊόντος των 280 εκ ευρώ, δεν πτόησε του εμπλεκόμενους, που με τη βεβαιότητα της επικείμενης έκδοσης προχώρησαν τις διαπραγματεύσεις με τα Ταμεία. Ενισχύονται, συνεπώς, οι ενδείξεις ότι η βεβαιότητα των εμπλεκόμενων πήγαζε από ανώτερα κλιμάκια που είχαν τη δυνατότητα να βρουν τρόπο παράκαμψης του μη συναινούντος ΟΔΔΗΧ.
- Ιδιαίτερη εντύπωση και ερωτηματικά προκαλούνται από το γεγονός ότι ενώ η από 26/10/2006 προφορά (μπροσούρα) της JP Morgan, βάσει της οποίας είχαν λάβει την απόφαση αγοράς τα Ταμεία, αφορούσε δομημένο ομόλογο (note), το τυπικό αίτημα προς τη Δ-23 αφορούσε την έκδοσή Schuldschein. Είναι παράδοξο, η JP Morgan άλλης μορφής προϊόν να διαπραγματεύεται με τους τελικούς επενδυτές και άλλης μορφής προϊόν να επιθυμεί να εκδοθεί από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Η μόνη λογική εξήγηση είναι ότι μετά την άρνηση του ΟΔΔΗΧ, η πρόταση έκδοσης της JP Morgan προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, τροποποιήθηκε – παροδικά – σε πρόταση για την έκδοση Schuldschein, αφού μόνο τέτοιες εκδόσεις έκανε μέχρι τότε η Δ-23 και ήταν πιθανό μία πρόταση απευθείας για δομημένο ομόλογο (note) να είχε απορριφθεί άμεσα, χωρίς να γνωστοποιηθεί αυτό στην πολιτική ηγεσία. Ωστόσο, με την πρόταση για έκδοσή Sculdschein η JP Morgan και οι λοιποί

εμπλεκόμενοι, που σημειωτέον, είχαν ήδη συμφωνήσει την πώληση του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου στα 4 Ασφαλιστικά Ταμεία, πέτυχαν την έναρξη της συζήτησης της πρότασής τους στη Δ-23 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και η τυπική μεταφορά του αιτήματος από τους υπηρεσιακούς παράγοντες στην πολιτική ηγεσία. Φαίνεται πως ο τρόπος της μετέπειτα μετατροπής του *Schuldschein* σε δομημένο ομόλογο δεν τους προβλημάτιζε, αφού, σύμφωνα με μαρτυρίες, ήταν διασφαλισμένη η θετική στάση της πολιτικής ηγεσίας, γεγονός που αναδεικνύεται και από την υπογραφή της σχετικής υπουργικής απόφασης έκδοσης του δομημένου, παρά τις επιφυλάξεις των Υπηρεσιακών παραγόντων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ, είναι προφανές ότι υπήρχαν διαβεβαιώσεις όχι μόνο για την πραγματοποίηση, αλλά και για τις λεπτομέρειες της έκδοσης αυτής εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου, όπως καταδεικνύεται από τον χρόνο κυκλοφορίας της από 26/10/2006 προφόρμας της JP Morgan, αλλά και από τους χρόνους λήψεως των αποφάσεων των 4 αγοραστών Ασφαλιστικών Ταμείων. Και είναι επίσης προφανές, ότι η βεβαιότητα των εμπλεκόμενων για την πραγματοποίηση της έκδοσης αυτής δεν μπορούσε να προκύπτει από τους υπηρεσιακούς παράγοντες, που άλλωστε, όπως προκύπτει από τα σχετικά έγγραφα, ενημερώθηκαν τελευταίοι, αλλά από την αρμόδια πολιτική ηγεσία που, σύμφωνα με μαρτυρίες, παρενέβαινε κάθε φορά που υπηρεσιακά εμφανίζονταν προσκόμματα για την συγκεκριμένη έκδοση. Όπως, άλλωστε, αναλυτικά περιγράφεται παρακάτω, η προηγούμενη φιλική σχέση ιδίως του κ. Αδαμόπουλο της JP Morgan με τον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών κ. Κουρή, παρουσιάζεται ως κρίσιμη, για την παρέμβαση του τελευταίου, προκειμένου να εκδοθεί τελικά το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν από τη Δ-23 με μορφή κατάλληλη για να αγοραστεί από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, παρά την αρχική άρνηση του ΟΔΔΗΧ και παρά τις επιφυλάξεις των στελεχών της Δ-23¹².

---

¹² Από 12/10/2010 κατάθεση κ. Γεωργίου Παπαμαρκακη:

[ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Όταν λέτε ότι η επαφή Αδαμόπουλου με Κουρή ήταν ο λόγος που εκδόθηκε, εξηγήστε μου πως μπορεί να έγινε αυτό.

ΜΑΡΤΥΣ (Γεώργιος Παπαμαρκακής): Κάποια στιγμή μου στάλθηκε ένα e-mail από τον Μάκη Σαββίδη, ο οποίος μου είπε ότι ο ΟΔΔΗΧ δεν μπορεί να εκδώσει το ομόλογο και άρα πρέπει να απευθυνθούν στον κ. Κουρή. Τις καλές σχέσεις με τον κ. Κουρή τις είχε ο κ. Αδαμόπουλος. Φαντάζομαι ότι συζήτησε με τον κ. Αδαμόπουλο – ξαναλέω ότι φαντάζομαι, δεν είναι συζητήσεις τις οποίες γνωρίζω – και του εξήγησε ότι αυτό είναι προς το συμφέρον του Ελληνικού Δημοσίου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Στην συνέχεια ο κ. Κουρής τι έκανε;

ΜΑΡΤΥΣ (Γεώργιος Παπαμαρκάκης): Από ό,τι ξέρω, μετά κινήθηκαν οι διαδικασίες και εκδόθηκε το ομόλογο.]
Βλ. επίσης παρακάτω αποσπάσματα της από 29/9/2010 κατάθεσης κ. Αβραάμ Σαββίδη.

- **ΉΤΑΝ Η ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΝ ΜΕ ΈΚΔΟΣΗ ΟΜΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΟΧΙ SCHULDSHCHEIN ΑΠΟ ΤΗ Δ-23 / ΤΙ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙ ΑΥΤΗ Η ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ**

Σύμφωνα με τις παραδοχές των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής¹³, αλλά και στη σχετική δικογραφία ήταν η πρώτη φορά που το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προέβαινε σε δανεισμό για την κάλυψη εξοπλιστικών αναγκών με την μορφή δομημένου ομολόγου. Μέχρι τότε επιλεγόταν αποκλειστικά η μέθοδος δανεισμού τύπου Schuldshcein, η οποία ήταν και η μόνη μέθοδος ικανή να διασφαλίσει επαρκώς την νομοθετική υποχρέωση εμπιστευτικότητας για τη χρηματοδότηση εξοπλιστικών δαπανών.

Σύμφωνα μάλιστα με την πρώην Διευθύντρια Δημοσίου Χρέους κα Π. Σπυρουλοπούλου στον δανεισμό με την μέθοδο Schuldschein (πρόκειται για δανειακή σύμβαση και όχι για ομόλογο) η μεταβίβαση των δικαιωμάτων γίνεται με εκχώρηση της οποίας λαμβάνει γνώση ή το Δημόσιο ή ο πράκτορας πληρωμών ο οποίος μπορεί να ενημερώσει σχετικά το Δημόσιο.

Αντίθετα, στις εκδόσεις ομολόγων, αξιογράφων δηλαδή, η μεταβίβαση γίνεται με απλή παράδοση. Είναι, λοιπόν, προφανές ότι εάν επιλεγόταν η μέθοδος Schuldschein θα ήταν ουσιαστικά αδύνατο το συγκεκριμένο δομημένο να καταλήξει μετά από διαδοχικές μεταβιβάσεις υπερτιμολογημένο στα Ασφαλιστικά Ταμεία. Διότι εάν ακολουθούσαν τη μέθοδο Schuldschein, η αρμόδια πολιτική ηγεσία θα έπρεπε να συναινεί στην περαιτέρω εκχώρηση της σύμβασης δανεισμού και να την υπογράψει, με αποτέλεσμα να μην μπορεί εκ των υστέρων να ισχυριστεί άγνοια.

Το στοιχείο αυτό κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό

- ενόψει και της τεκμαιρόμενης (όπως αναλύεται παρακάτω) ουσιαστικής γνώσης της πολιτικής ηγεσίας για την ταυτότητα των τελικών επενδυτών και την τιμολόγηση του συγκεκριμένου δομημένου,
- αλλά και ενόψει του γεγονότος ότι ενώ υπήρχε ρητή νομοθετική υποχρέωση εμπιστευτικότητας, η πολιτική ηγεσία, παρά τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων επέλεξε τελικά το δομημένο ομόλογο έναντι του Schuldschein, γνωρίζοντας ότι το «εμπιστευτικό» ISIN δεν ήταν σε θέση να την διασφαλίσει στο βαθμό που θα τη διασφάλιζε η έκδοση Schuldschein.

¹³ Από 26/7/2010 κατάθεση κ. Γρηγόρη Φλωράτου και από 1/9/2010 κατάθεση κας Π. Σπυρουλοπούλου

Σημαντικό κρίνεται επίσης το στοιχείο που αναδείχθηκε κατά τις εργασίες της παρούσας Εξεταστικής Επιτροπής ότι, σε αντίθεση με την πρακτική που κανονικά ακολουθείται για τις εκδόσεις ομολόγων, το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ΔΕΝ προέβη σε αναζήτηση προσφορών από άλλες Τράπεζες για να πραγματοποιήσει με καλύτερους όρους αυτόν τον δανεισμό¹⁴.

- **ΥΠΗΡΧΕ ΣΑΦΩΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΗΓΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.**

Από τα έγγραφα που κατατέθηκαν στην παρούσα Επιτροπή ιδιαίτερα σημαντικό κρίνεται το του Κράτους. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α/25-10-04 έγγραφο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, το Υπουργείο Οικονομικών και συγκεκριμένα το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους έχει ζητήσει και λαμβάνει αναλυτική ενημέρωση για τους τίτλους Ελληνικού Δημοσίου που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους και για όλες τις αγορές νέων τέτοιων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στις οποίες προβαίνουν, κάθε 15νθήμερο, ενώ σε κάθε περίπτωση αποστέλλεται όλο το χαρτοφυλάκιο των Ταμείων στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, στη Διεύθυνση Δ-23, κάθε 6 μήνες. Με δεδομένο ότι τα πρώτα Ταμεία ξεκίνησαν να αγοράζουν δομημένα προϊόντα του Ελληνικού Δημοσίου στις 6/7/2005, στα τέλη του 2006, όταν και ξεκίνησε η διαπραγμάτευση της JP Morgan με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για την έκδοση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ, το Γενικό Λογιστήριο και μάλιστα η συγκεκριμένη Διεύθυνση Δ-23 είχε λάβει τα σχετικά στοιχεία άλλων Ασφαλιστικών Ταμείων και γνώριζε όχι μόνο ότι τα Ταμεία αγόραζαν τα δομημένα ομόλογα που εξέδιδε ο ΟΔΔΗΧ, αλλά και το ότι αυτά τα αγόραζαν στο 100%. Ιδιαίτερη σημασία φέρει το γεγονός ότι το παραπάνω έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών το υπογράφει η κα Π. Σπυρουλοπούλου.

¹⁴ Αυτό παραδέχεται στην κατάθεσή του το στέλεχος της Δ-23 κ. Γρηγόρης Φλωράτος, ενώ το θέμα το έθιξε με επίταση και ο τραπεζίτης κ. Α.Βγενόπουλος στην από 19/10/2010 κατάθεσή του:

MARTYS (Ανδρέας Βγενόπουλος): ... Δηλαδή το γεγονός ότι έβγαλες ένα προϊόν πιο φθηνό λόγο της ιδιομορφίας του προϊόντος δεν σε απαλλάσει από την ευθύνη σου ότι θα έπρεπε να κάνεις ένα διαγωνισμό για να το βγάλεις ακόμα φθηνότερα. Απόδειξη αυτού που λέω, είδατε ποιο είναι το περιθώριο κερδών από την διαμεσολάβηση που έγινε στην περίπτωση της JP Morgan. Αν δεν απατώμαι το ποσό που διακινήθηκε ήταν της τάξης των 25 εκ ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι αν πήγαινες στην Goldman Sachs για παράδειγμα και τους έλεγε «θέλω τιμολόγηση, έχω 25 εκ, θέλω καλύτερα» θα σου έλεγε «20 εκ». Θα πήγαινε στη Morgan Stanley και θα σου έλεγε «έχω δεκαπέντε». Αν δεν τους έλεγε ότι δεν έχεις πρόβλημα και θα τα πάρουν τα Ταμεία...

Όταν, λοιπόν, στις 27/12/2006 οι κ.κ. Αδαμόπουλος και Σαββίδης αποστέλλουν στην κα Σπυρουλοπούλου επιστολή, με την οποία ζητούν το Schuldschein να μετατραπεί σε δομημένο ομόλογο (note) και σημειώνουν ότι:

«ο λόγος είναι ότι οι τελικοί επενδυτές μας διαβεβαίωσαν πως εξαιτίας εσωτερικών τους λόγων δεν είναι ικανοί να προβούν σε συναλλαγή με Schuldschein» -

«The reason for this is that our end investors have confirmed to us that due to internal reasons they are not able to transact a Schuldschein»

Είναι, λοιπόν, προφανές ότι η κα Π. Σπυρουλοπούλου και οι λοιποί υπηρεσιακοί παράγοντες της Δ-23, που ελάμβαναν τακτικά πληροφόρηση για τις επενδύσεις άλλων Ασφαλιστικών Ταμείων σε δομημένα προϊόντα και που γνώριζαν τα νομικά χαρακτηριστικά των εκδόσεων Schuldschein που τις καθιστούν ακατάλληλες για αγορά από τα Ασφαλιστικά Ταμεία, μπορούσαν ευχερώς να συνάγουν ποιοι είναι αυτοί οι «τελικοί επενδυτές» που για «εσωτερικούς λόγους» δεν μπορούν να αγοράσουν Schuldschein και επιθυμούν αντ' αυτού δομημένο ομόλογο.

Ίσως, άλλωστε, από τη γνώση τους αυτή να ενισχύθηκαν οι διακριτικά διατυπωμένες μεν, ισχυρές και επίμονες δε, επιφυλάξεις τους, που δεν ήρθαν ούτε την τελευταία στιγμή, ενάντια στην έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου.

Οι μαρτυρίες δε των κ.κ. Θεόδωρου και Σοφοκλή Πρινωτάκη, Γεωργίου Παπαμαρκάκη και Μ. Σαββίδη ότι η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών, τουλάχιστον σε επίπεδο Γενικού Γραμματέα παρενέβαινε προκειμένου να προχωρήσει η έκδοση, όπου υπηρεσιακά αντιμετωπίζονταν δυσκολίες, αλλά και η απόφαση των Υπουργών της τότε Κυβέρνησης κ.κ. Πέτρου Δούκα και Β. Μείμαράκη, αποτελούν ισχυρή ένδειξη ότι η πολιτική ηγεσία γνώριζε ίσως και νωρίτερα από τους υπηρεσιακούς παράγοντες το που κατευθυνόταν η συγκεκριμένη έκδοση.

- **Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΕ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΠΑΡΑ ΤΙΣ ΡΗΤΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ.**

Σύμφωνα με το από 11/1/2007 Υπηρεσιακό Σημείωμα των αρμοδίων υπηρεσιακών στελεχών της Δ-23 διατυπώνονται διακριτικά μεν, σαφώς δε επιφυλάξεις για την συγκεκριμένη έκδοση. Οι επιφυλάξεις αυτές, παρά τα όσα υποστηρίχθηκαν από την τότε πολιτική ηγεσία κατά τις καταθέσεις των εκπροσώπων της στην παρούσα Εξεταστική, δεν αφορούσαν αποκλειστικά το θέμα της διασφάλισης της εμπιστευτικότητας στην έκδοση, αλλά αφορούσαν και την ουσία της επιλογής έκδοσης δομημένου ομολόγου και του συνήθους μέσου δανεισμού που μέχρι τότε εξέδιδε αποκλειστικά η συγκεκριμένη Διεύθυνση, δηλαδή της δανειακής σύμβασης τύπου Schuldshcein. Είναι χαρακτηριστική η αναφορά του παραπάνω Υπηρεσιακού Σημειώματος ότι η παράλληλη έκδοση ομολόγων από την Δ-23 και από τον ΟΔΔΗΧ πιθανό να δημιουργήσει

«προβλήματα στην τιμολόγηση ομολόγων, αφού το Ελληνικό Δημόσιο θα εμφανιστεί να εκδίδει την ίδια περίοδο ομολογιακά δάνεια με διαφορετικούς όρους».

Είναι, δε, χαρακτηριστικό, ότι στο επόμενο από 6/2/2007 Υπηρεσιακό Σημείωμά τους προς την πολιτική ηγεσία, τα στελέχη της Δ-23 μετά και τις διαπραγματεύσεις που στη συνέχεια έλαβαν χώρα μεταξύ της JP Morgan και στελεχών της Δ-23, οι οποίες κατέληξαν σε συμφωνία για επίλυση του ζητήματος της εμπιστευτικότητας με την απόδοση στο δομημένο των 280.000.000 εμπιστευτικού ISIN, εμμένουν στις επιφυλάξεις τους:

«Η Υπηρεσία μας διατηρεί τις επιφυλάξεις που είχε αναφέρει στο από 11/1/2007 σημείωμά της όσον αφορά στην έκδοσή των ομολόγων»

Μάλιστα, η πρώην Διευθύντρια Δημοσίου Χρέους κα Σπυρουλοπούλου κατέθεσε για πρώτη φορά στην παρούσα Επιτροπή ότι πέρα από τα δύο παραπάνω σημειώματα, στις 6/2/2007

- η ίδια μαζί με τον τότε Γενικό Διευθυντή κο Φούκα είχαν συνάντηση στο γραφείο του τότε Γενικού Γραμματέα κου Κουρή, όπου ανέπτυξαν τις επιφυλάξεις τους για το δομημένο ομολόγο της JP Morgan,
- στη συνέχεια μετέβησαν στο γραφείο του κου Δούκα, στον οποίο επανέλαβαν τις επιφυλάξεις τους, αλλά αυτός είπε ότι το ομολόγο ήταν επωφελές και υπέγραψε την σχετική υπουργική απόφαση αυθημερόν.

► **ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΟΧΕΙΡΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ Κ. ΚΟΥΡΗ ΣΤΟ ΑΠΟ 11/1/2007 ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ**

Πάνω στο σώμα του από 11/1/2007 Υπηρεσιακού Σημειώματος των επιφυλάξεων των υπηρεσιακών παραγόντων με αποδέκτες την αρμόδια πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών και συγκεκριμένα τους κ.κ. Γ. Κουρή και Π. Δούκαμ, ιδιοχείρως γράφει έχει σημειώσει «*Αυτό που μας ζητούν τώρα δεν είναι συμβατό με το γράμμα συμφωνίας που έχουμε κάνει*».

Η σημείωση αυτή προκαλεί μεγάλα ερωτηματικά, καθώς

- ο ίδιος ο κ. Γ. Κουρής ερωτηθείς από την παρούσα Επιτροπή δεν έδωσε ουσιαστικές διευκρινήσεις σε ποιο «*γράμμα συμφωνίας*» αναφερόταν
- σύμφωνα με τις καταθέσεις του Προέδρου της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ κ. Σ. Πρινιωτάκη μέρος των προμηθειών του συγκεκριμένου δομημένου, που αναλήφθηκε σε μετρητά και διακινήθηκε με βαλίτσες φέρεται να κατέληξε στο Πρόεδρο του ΤΕΑΥΦΕ κ. Π. Δεμέστιχα, ο οποίος το χρησιμοποίησε και για να «*ξεμπλοκάρουν*» η διαδικασία σε σχέση με το Υπουργείο Οικονομικών
- Η NAM, αλλά και η JP Morgan πολύ πριν ενημερωθούν οι αρμόδιοι υπηρεσιακοί παράγοντες και ήδη από τον Οκτώβρη του 2006 διακινούσε προφόρμα της συγκεκριμένης έκδοσης, όπου ρητά και με βεβαιότητα αποτυπωνόταν η πρότερη γνώση ότι η έκδοση θα γινόταν από το Ελληνικό Δημόσιο και ότι θα αφορούσε δομημένο ομόλογο (note) και όχι Schuldschein.

- **Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΦΕΡΕΤΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΙΣ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΛΛΑ ΝΑ ΕΜΠΛΕΚΕΤΑΙ ΕΝΕΡΓΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΈΚΔΟΣΗΣ, ΠΑΡΑ ΤΙΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ.**

Ήδη παραπάνω αναλύθηκαν οι σαφείς ενδείξεις που προέκυψαν ότι η πληροφόρηση των εμπλεκομένων για την επικείμενη έκδοση και η βεβαιότητά τους ότι αυτή θα πραγματοποιηθεί με τους συγκεκριμένους όρους είχε πηγή την πολιτική ηγεσία και όχι τους υπηρεσιακούς παράγοντες. Πέρα από αυτό, σύμφωνα με τους πρωταγωνιστές της διαδικασίας έκδοσης και διοχέτευσης στα Ταμεία του συγκεκριμένου ομολόγου, αλλά και άλλους μάρτυρες¹⁵, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών όχι μόνο γνώριζε τους τελικούς επενδυτές, αλλά και έδρασε καταλυτικά για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης έκδοσης, ενώ βρισκόταν σε συνεννόηση και με την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης. Άλλωστε, όπως σειρά μαρτύρων, ανέφερε στην Επιτροπή δεν είναι δυνατόν το Ελληνικό Δημόσιο σε μία έκδοση με ιδιωτική τοποθέτηση να μην ενδιαφέρεται να μάθει, για την προώθηση κυρίως των συμφερόντων του, ποιοι είναι αυτοί που θα χρηματοδοτήσουν τις εξοπλιστικές δαπάνες του Ελληνικού Κράτους¹⁶.

Επιπλέον:

- Επιβεβαιώθηκε η «πολύ καλή φιλική σχέση ή και επαγγελματική σχέση» του Προϊσταμένου του κ. Αδαμόπουλου με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου

¹⁵ Δηλαδή τους μάρτυρες Σοφοκλή και Θεόδωρο Πρινωτάκη, Γεώργιο Παπαμαρκάκη, Γεράσιμο Κονιδάρη, Αβραάμ Σαββίδη, Ανδρέα Βγενόπουλου κ.α

¹⁶ Βλ και το σχετικό απόσπασμα της από 19/10/2010 κατάθεσης του Τραπεζίτη κ. Α.

Βγενόπουλου:

MARTYΣ (Ανδρέας Βγενόπουλος): Δηλαδή δεν είναι δυνατόν να πιστεύεις ότι είσαι άνθρωπος, τόσο εμπειρος όπως είναι αυτοί του Υπουργείου Οικονομικών οι οποίοι συνδιαλέγονται με διεθνείς Τράπεζες εκατό φορές το χρόνο ο καθένας και προεξέχοντα τον κ. Αλογοσκούφη που είχε ένα πολύ σημαντικό κομμάτι των σχέσεων με το διεθνές τραπεζικό σύστημα να εμφανίζει την JP Morgan η οποία είναι διατεθειμένη να πάρει 280 εκ και θεωρητικά να μην την ρωτήσεις «αυτό το ομόλογο που παίρνεις, το παίρνεις για τα βιβλία σου ή θα το διαθέσεις;». Αν σου πει θα το διαθέσω, να πεις «ωραία, που και πως θα το διαθέσεις;» Εδώ υπάρχει η κατάθεση ενός ανθρώπου που δούλευε στην JP Morgan, ο οποίος είχε φύγει από την JP Morgan γιατί προσπάθησε όλο το σύστημα να πει ότι αυτός φταίει, ο οποίος είπε ότι όλοι ήξεραν.»

[...]

Τα Ταμεία δεν μπορεί να μην φοβούνται να παίρνουν τέτοιου είδους αποφάσεις. Θα έπρεπε κάπου να έχουν μιλήσει, κάπου να έχουν ρωτήσει, από κάπου να έχουν ενθαρρυνθεί. Και τελικώς βγαίνει αυτό το ομόλογο το οποίο με το που βγαίνει γίνεται ένα, δύο, τρία καταλήγει στα Ταμεία και βγαίνουν στην αγορά και βαλίτσες με μετρητά...»

Οικονομικών κ. Κουρή, αναφέρθηκε ότι αυτή ακριβώς η επαφή Κουρή – Αδαμόπουλου ήταν ο λόγος της εκδόθηκε το συγκεκριμένο δομημένο και τονίστηκε ότι λόγω αυτής της ιδιαίτερα καλής σχέσης και της διαρκούς επαφής μεταξύ Αδαμόπουλου και Κουρή, όποτε συναντούσε προσχώματα η JP Morgan ο κ. Κουρής συνέβαλε στην προσπάθεια να βρεθεί λύση.

MARTYΣ (Αβραάμ Σαββίδης): Υπήρχε διαρκής επαφή. Δηλαδή όταν κόλλαγε κάπου η διαδικασία, ο κ. Αδαμόπουλος μιλούσε με τον κ. Κουρή και προσπαθούσαν να βρουν λύση και εν συνεχεία εμείς λαμβάναμε οδηγίες από τον κ. Αδαμόπουλου.

MARTYΣ (Αβραάμ Σαββίδης): Ναι. Η ιδέα εκεί, ήταν ότι επειδή ο προϊστάμενός μου ο κ. Αδαμόπουλος είχε πολύ καλή σχέση και με τον κ. Κουρή, η ιδέα ήταν να βοηθήσει ώστε, μήπως μπορεί να μεταπειστεί ο ΟΔΔΗΧ... [...]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Πήγατε στη Δ23 όταν δεν μεταπίστηκε.

*MARTYΣ (Αβραάμ Σαββίδης): Όταν... Ναι, η πρώτη επαφή με το Γενικό Λογιστήριο έγινε μεταξύ του κ. Αδαμόπουλου και του κ. Κουρή.*¹⁷

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Όταν λέτε ότι η επαφή Αδαμόπουλου με Κουρή ήταν ο λόγος που εκδόθηκε, εξηγήστε μου πως μπορεί να έγινε αυτό.

MARTYΣ (Γεώργιος Παπαμαρκάκης): Κάποια στιγμή μου στάλθηκε ένα e-mail από τον Μάκη Σαββίδη, ο οποίος μου είπε ότι ο ΟΔΔΗΧ δεν μπορεί να εκδώσει το ομόλογο και άρα πρέπει να απευθυνθούν στον κ. Κουρή. Τις καλές σχέσεις με τον κ. Κουρή τις είχε ο κ. Αδαμόπουλος. Φαντάζομαι ότι συζήτησε με τον κ. Αδαμόπουλο – ξαναλέω ότι φαντάζομαι, δεν είναι συζητήσεις τις οποίες γνωρίζω – και του εξήγησε ότι αυτό είναι προς το συμφέρον του Ελληνικού Δημοσίου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ: Στην συνέχεια ο κ. Κουρής τι έκανε;

*MARTYΣ (Γεώργιος Παπαμαρκάκης): Από ό,τι ξέρω, μετά κινήθηκαν οι διαδικασίες και εκδόθηκε το ομόλογο.*¹⁸

- Κατατέθηκε ότι ήταν τέτοιο το επίπεδο συνεργασίας της JP Morgan, της NAM και του Ελληνικού Δημοσίου που μαζί όρισαν την τιμή πρώτης πώλησης του ομολόγου στο 92,95%.

MARTYΣ (Αβραάμ Σαββίδης): Ναι. Η τιμή πώλησης στη NAM ήταν στο 92,95% και ορίστηκε εσωτερικά από την JP Morgan. Είχαμε λάβει εσωτερική έγκριση, μας είχαν πει σε ποια επίπεδα να κινηθούμε και η τιμή αυτή ήταν και προϊόν διαπραγματεύσεων και με τη NAM και με το ελληνικό Δημόσιο.

- **ΤΟ ΑΙΤΗΜΗ ΤΟΥ ΓΕΕΘΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΗΤΑΝ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ**

¹⁷ Από 29/9/2010 κατάθεση πρώην στελέχους της JP Morgan και Α. Σαββίδη

¹⁸ Από 12/10/2010 κατάθεση του Γ. Παπαμαρκάκη, επικεφαλής της North Asset Management

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, σύμφωνα με το νόμο, θεσπίζεται υποχρέωση εμπιστευτικότητας στο πεδίο της χρηματοδότησης εξοπλιστικών δαπανών. Στα πλαίσια αυτά,

- Οι σχετικές πράξεις δανεισμού γίνονται από την Δ-23 και όχι τον ΟΔΔΗΧ,
- Γίνονται με Schuldshcein και όχι με ομόλογα
- Και οι Υπουργικές αποφάσεις που τις αφορούν ΔΕΝ δημοσιεύονται στα ΦΕΚ.

Ωστόσο, στην περίπτωση του ομολόγου των 280 εκ ευρώ, η Δ-23 παρά τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων της, εξέδωσε, κατόπιν απόφασης της πολιτικής ηγεσίας, δομημένο ομόλογο αντί Schuldshcein. Το δομημένο αυτό ομόλογο έγινε απόπειρα να παραμείνει εμπιστευτικό παίρνοντας «εμπιστευτικό» ISIN, που όμως όπως παραδέχθηκε και ο ίδιος ο Υφυπουργός Οικονομικών στην από 21/10/2010 του κατάθεση στην Εξεταστική αυτό δεν αρκούσε για να διασφαλίσει την εμπιστευτικότητα του.

Το κυριότερο, όμως, ζήτημα που προέκυψε σε σχέση με την συγκεκριμένη έκδοση αφορούσε το εάν υπήρχε, τελικά, συγκεκριμένη πιεστική εξοπλιστική ανάγκη, η χρηματοδότηση της οποίας επέβαλε αυτό το δανεισμό, τον οποίο είχε αρνηθεί ο ΟΔΔΗΧ κρίνοντας ότι δεν συντρέχουν δανειακές ανάγκες από το πρόγραμμα δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου

Σύμφωνα με τα ευρήματα της Επιτροπής, η πρακτική που ακολουθείται σε τέτοιες περιπτώσεις έχει ως εξής: οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας αποστέλλουν εγγράφως κάθε τρίμηνο τις ανάγκες χρηματοδότησής τους για την κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών και επ' αυτών το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους προβαίνει σε εκδόσεις δανεισμού. Ωστόσο, σε σχέση με το συγκεκριμένο δομημένο ομόλογο που εκδόθηκε με κοινή απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών κ. Π. Δούκα και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας κ. Β. Μείμαράκη για το πρώτο τρίμηνο του 2007 το αίτημα κάλυψης εξοπλιστικών δαπανών του ΓΕΕΘΑ διατυπώθηκε προς το Υπουργείο Οικονομικών στις 21/7/2007, δηλαδή 15 ολόκληρες μέρες μετά την υπογραφή της απόφασης και πολύ μεταγενέστερα της έναρξης των διαπραγματεύσεων για την έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου.

Κατά συνέπεια, δεν είχε αποσταλεί στο Υπουργείο Οικονομικών προηγούμενο αίτημα του ΓΕΕΘΑ που να δικαιολογεί την συγκεκριμένη έκδοση δομημένου ομολόγου από τη Δ-23.

Ο ίδιος ο τότε Υπουργός Εθνικής Άμυνας, κ. Β. Μείμαράκης, ερωτηθείς εάν υπήρξε συγκεκριμένη εξοπλιστική ανάγκη, η χρηματοδότηση της οποίας επέβαλε αυτό το δανεισμό και εάν είχε προηγηθεί τέτοια απαίτηση του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης για κάλυψη τέτοιας ανάγκης δήλωσε ουσιαστικά άγνοια, αναφέροντας ότι το θέμα αυτό είναι υπηρεσιακό και ότι το Υπουργείο του δεν είχε κάνει κάτι μεμπτό¹⁹.

---

¹⁹ ΜΑΡΤΥΣ (Ευάγγελος Μείμαράκης): Σας είπα ότι δεν το ξέρω. Νομίζω έχει στείλει. Ή υπάρχει προφορική...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Έχει στείλει εκ των υστέρων. Είναι εκ των υστέρων.

ΜΑΡΤΥΣ (Ευάγγελος Μείμαράκης): Δεν μπορώ να σας το βεβαιώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Κι έρχεται το Υπουργείο Οικονομικών. Και βιάζεται και σου λέει «θέλω να σας δώσω 300 εκατομμύρια έναντι». Και του λέει η Υπηρεσία του – γι' αυτό γίνονται οι ερωτήσεις – «μη βιάζεσαι γιατί εκδίδει ομόλογα ο ΟΔΔΗΧ, δεν έχω χαρτί από το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης τώρα». Είναι έγγραφα αυτά. Να σας τα δώσω αν θέλετε. Του λέει δηλαδή ότι θα μπλεξουμε με τον ΟΔΔΗΧ αφού δεν έχουμε χαρτί από το ΥΠΕΘΑ. Και παρ' ότι δεν έχει χαρτί από το ΥΠΕΘΑ και παρ' ότι η υπηρεσία του λέει ότι «έχω επιφύλαξη», προχωράει και το βγάζει. Και ρωτώ: Υπήρχε πιεστική ανάγκη του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης που να γνωρίζετε στις 6/2; Αυτό είναι το ερώτημα και είναι πολύ συγκεκριμένο.

ΜΑΡΤΥΣ (Ευάγγελος Μείμαράκης): Αφού έχουμε στείλει τους κωδικούς και όταν αυτά πρέπει να πληρωθούν μέχρι τέλους Μαρτίου.;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Αυτό το κάνατε στις 21, όχι στις 6.

ΜΑΡΤΥΣ (Ευάγγελος Μείμαράκης): Μα σας επαναλαμβάνω ότι και πριν γίνει αυτό, αν δεν υπάρχει του Γενάρη, υπάρχουν προφορικές συζητήσεις μεταξύ των δύο Διευθύνσεων. Και σας είπα ότι εν πάσει περιπτώσει και σ' αυτό το θέμα το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Κάνει τα κουμάντα του.

ΜΑΡΤΥΣ (Ευάγγελος Μείμαράκης): ... δεν έχει κάτι μεμπτό. [...]

Γ3. ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ:

Στο σύνολο των οκτώ (8) δομημένων ομολόγων που εκδόθηκαν κατά την περίοδο 2005 – 2007 από το Ελληνικό Δημόσιο και κατέληξαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία, με τα οποία ασχολήθηκε η παρούσα Εξεταστική Επιτροπή, έξι (6) από αυτά διακινήθηκαν από Τράπεζες και θυγατρικές αυτών χρηματιστηριακές εταιρείες. Πρόκειται για το δομημένα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου με ISIN XS0223064139, XS0223870907, XS0224227313, XS0251384904, XS0255739350 και XS0256563429, για τα οποία έχει γίνει αναλυτική παρουσία σε προηγούμενο κεφάλαιο του πορίσματος αυτού.

Από τα αποτελέσματα της σχετικής έρευνας σε σχέση με την συμμετοχή των Τραπεζών στις εκδόσεις αυτές προέκυψαν τα εξής:

I. ΥΠΕΡΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΞΙΑ:

Τα δομημένα αυτά προϊόντα αποτελούν «πακέτο» ενός δομημένου ομολόγου και μίας σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων (swap)²⁰. Η ονομαστική αξία κάθε ενός από αυτά, αφορούσε αθροιστικά τόσο το ομόλογο, όσο και την συνοδεύουσα αυτό σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων. Ο αποχωρισμός του ομολόγου από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων που έλαβε χώρα προκειμένου τελικά να καταλήξουν στα Ασφαλιστικά Ταμεία μόνο τα ομόλογα χωρίς την σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων, επηρεάζει την τιμολόγησή τους καθιστώντας την εκ των πραγμάτων μικρότερη της ονομαστικής τους. Παρ' όλα αυτά πωλήθηκαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία από εγχώριους τραπεζικούς ομίλους είτε στο 100%, είτε στο 99% της ονομαστικής τους αξίας.

Επιπροσθέτως, διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές στην τιμολόγηση των συγκεκριμένων ομολόγων, που ενώ την ίδια μέρα σε άλλους επενδυτές πωλήθηκαν τιμολογημένα αρκετές ποσοστιαίες μονάδες κάτω από το άρτιο (το 100% δηλαδή), στα ασφαλιστικά Ταμεία τα αγόραζαν πολύ ακριβότερα, δηλαδή είτε στο 99%, είτε συχνότερα στο 100% της ονομαστικής τους αξίας. Αναλυτική παρουσίαση τέτοιων παραδειγμάτων ακολουθεί στο κεφάλαιο «ΖΗΜΙΑ».

---

²⁰ Βλ. από 31/8/2010 κατάθεση Καθηγητή Χρηματοοικονομικών κ. Τραυλού Νικόλαου και από 31/8/2010 κατάθεση πρώην Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή του ΟΔΔΗΧ κ. Κωνσταντίνου Τσιβεριώτη.

II. Η «ΑΤΥΠΗ» ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΘΥΓΑΤΡΙΚΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Σύμφωνα με καταθέσεις²¹ πρώην Προέδρων των «αγοραστών» Ασφαλιστικών Ταμείων, ορισμένα τουλάχιστον από τα εμπλεκόμενα Ασφαλιστικά Ταμεία (ΤΑΝΠΥ, ΤΑΠΑΕ «Η ΕΘΝΙΚΗ» και ΤΑΑΣ) προχώρησαν στην αγορά των δομημένων ομολόγων μετά από προτροπή χρηματιστηριακών εταιρειών θυγατρικών των πωλητριών Τραπεζών, χωρίς διαπραγμάτευση στο 100% της ονομαστικής τους αξίας. Αναφέρθηκε, μάλιστα, ότι οι χρηματιστηριακές αυτές εταιρείες λειτουργούσαν ως «άτυποι» σύμβουλοι των Ταμείων, χωρίς να έχει συναφθεί μεταξύ τους η απαιτούμενη από το νόμο, σύμβαση παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών.

III. ΟΛΙΓΩΡΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ, ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Σύμφωνα με αναφορές μαρτύρων, αλλά και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από την παρούσα Εξεταστική Επιτροπή, η αρμόδια προς έλεγχο Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν προέβη στον απαιτούμενο έλεγχο των εμπλεκόμενων στις πωλήσεις δομημένων ομολόγων χρηματιστηριακών εταιρειών - θυγατρικών Τραπεζών, που είτε ενεπλάκησαν ευθέως, είτε, κατά ορισμένες μαρτυρίες, ατύπως.

Ευθύνες στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, αλλά και στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών απέδωσε και ο Πρόεδρος του ΣΜΕΧΑ κ. Α. Μωραϊτάκης στην από 21/9/2010 κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή, αλλά και άλλοι μάρτυρες. Πιο συγκεκριμένα:

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

- Είναι ιδιαίτερα κρίσιμο το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Α. Πιλάβιος, τότε Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είχε παραδεχθεί κατά την κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή ότι η ζημία των Ασφαλιστικών Ταμείων έγκειται στο γεγονός ότι αγόρασαν υπερτιμολογημένα τα συγκεκριμένα δομημένα προϊόντα. Με δεδομένο ότι και οι Τράπεζες

²¹ Βλ. από 9/9/2010 κατάθεση κ Α. Δημοσχάκη και από 22/9/2010 καταθέσεις κ.κ. Γ. Χατζή και Β. Βαβυλουσάκη.

πούλησαν στα Ασφαλιστικά Ταμεία, είτε απευθείας, είτε μέσω θυγατρικών τους χρηματιστηριακών εταιρειών δομημένα προϊόντα στο 99% ή το 100% της ονομαστικής τους αξίας, δηλαδή προφανώς υπερτιμολογημένα και ερωτηθείς για τον έλεγχο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς επί των ημερών του ως προς αυτές τις περιπτώσεις, ο κ. Πιλάβιος απάντησε ότι δεν είχε σχετική αρμοδιότητα ελέγχου σε Τράπεζες. Όμως, μετέπειτα καταθέσεις μαρτύρων επιβεβαίωσαν την εμπλοκή τραπεζικών χρηματιστηριακών εταιρειών²², για τις οποίες έχει αρμοδιότητα ελέγχου η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ενώ ο Πρόεδρος του ΣΜΕΧΑ²³ επέρριψε ρητά ευθύνες στον τότε Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που δεν προχώρησε στον έλεγχο των εμπλεκόμενων εταιρειών θυγατρικών Τραπεζών, οι οποίες στο βαθμό που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

- Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι ο τότε Πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς παραδέχεται στην παρούσα Επιτροπή την υπερτιμολόγηση των συγκεκριμένων δομημένων κατά την πώλησή τους σε Ασφαλιστικά Ταμεία, όταν δημοσιοποιήθηκε το σκάνδαλο το 2007, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υπό τον κ. Πιλάβιο έδωσε εντολή να διεξαχθεί έρευνα για τις αγοραπωλησίες ομολόγων σταθερού εισοδήματος μεταξύ των ετών 1999 -2004 σε Ασφαλιστικά Ταμεία, στρέφοντας την έρευνα μακριά από τα δομημένα προϊόντα και το χρόνο έκδοσής τους.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:

- Παρά το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν φαίνεται να φέρει ευθύνη για την αδρανοποίηση της Επιτροπής του αρ. 42 του ν. 2676/99, καθώς η ηγεσία της είχε οχλήσει επίμονα την αρμόδια πολιτική ηγεσία για την επαναδραστηριοποίησή της, η ίδια η Τράπεζα ως θεματοφύλακας των Ασφαλιστικών Ταμείων λάμβανε πληροφόρηση για την αγορά από αυτά δομημένων προϊόντων με πωλητές εγχώριες Τράπεζες, ωστόσο δεν προέβη σε κανέναν σχετικό έλεγχο.

²² Βλ. από 9/9/2010 κατάθεση κ Α. Δημοσχάκη και από 22/9/2010 καταθέσεις κ.κ. Γ. Χατζή και Β. Βαβυλουσάκη

²³ Βλ. από 21/9/2010 κατάθεση Αλ. Μωραϊτάκη

- Επιπλέον, σύμφωνα με την Νο.2538/11.2.04 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος συστήνεται Υπηρεσία Συγκέντρωσης και Επεξεργασίας Στοιχείων Περιουσίας Ασφαλιστικών Φορέων η οποία παραλαμβάνει τα στατιστικά στοιχεία που υποβάλλουν μηνιαίως τα Ταμεία και ασχολείται με την «*ανάλυση των στοιχείων κατά Ασφαλιστικό Φορέα και παραπομπή των περιπτώσεων υπερβάσεως διατάξεων νόμων στην αρμόδια Επιτροπή ή στο Τμήμα Ελέγχων για διερεύνηση των υποθέσεων και σύνταξη σχετικών πορισμάτων*». Η συγκεκριμένη Υπηρεσία Συγκέντρωσης και Επεξεργασίας Στοιχείων Περιουσίας Ασφαλιστικών Φορέων διακρίνεται και λειτουργεί ανεξάρτητα από την Επιτροπή Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Φορέων που είχε αδρανοποιήσει η τότε Κυβέρνηση της ΝΔ, καθώς και από την Υπηρεσία που την υποστηρίζει. Ούτε αυτή η υπηρεσία προέβη σε σχετικό έλεγχο.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

- **Κρισιμότερη επίσης είναι η αποκάλυψη πως ο ΣΜΕΧΑ ζήτησε από τον τότε Υπουργό κ. Αλογοσκούφη να ελεγχθούν και οι χρηματιστηριακές των Τραπεζών που μεσολάβησαν στις συναλλαγές, αλλά το αίτημά αυτό ΔΕΝ ικανοποιήθηκε, ενώ οι ίδιες οι χρηματιστηριακές αποχώρησαν από τον ΣΜΕΧΑ.**

IV. ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ:

Ήδη μετά τις πρώτες αναφορές μαρτύρων σε εμπλοκή τραπεζικών χρηματιστηριακών εταιρειών σε προφανώς υπερτιμολογημένες πωλήσεις δομημένων προϊόντων σε Ασφαλιστικά Ταμεία, αλλά και στις αναφορές περί «άτυπης» λειτουργίας τους ως επενδυτικών συμβούλων χωρίς την υπογραφή των απαιτούμενων από τον νόμο συμβάσεων, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε την αποστολή στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς του παρακάτω αιτήματος, το οποίο απεστάλη στις 15/9/2010.

«Προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

Αξιότιμοι κύριοι,

Κατά την εξέταση του στην Επιτροπή μας πρώην στέλεχος του ΟΔΔΗΧ κατέθεσε, αναφορικά με το σύνολο των δομημένων προϊόντων που πωλήθηκαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία, πως η ονομαστική αξία κάθε ενός από αυτά, αφορούσε αθροιστικά τόσο το ομόλογο, όσο και την συνοδεύουσα αυτό σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων. Ο αποχωρισμός του ομολόγου από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων που έλαβε χώρα προκειμένου τελικά να καταλήξουν στα Ασφαλιστικά Ταμεία μόνο τα ομόλογα χωρίς την σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων, επηρεάζει την τιμολόγησή τους καθιστώντας την εκ των πραγμάτων μικρότερη της ονομαστικής τους αξίας.

Στο μέτρο που εμπίπτει στις αρμοδιότητές σας ο έλεγχος κάθε εταιρείας η οποία λειτουργεί ως φορέας παροχής επενδυτικών υπηρεσιών στην Ελλάδα, όπως εν προκειμένω, οι Τράπεζες οι οποίες προέβησαν σε πωλήσεις δομημένων ομολόγων σε Ασφαλιστικά Ταμεία, σας καλούμε όπως προχωρήσετε σε έλεγχο για να διαπιστωθεί:

- ποιες ήταν, σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρούν οι Τράπεζες, οι αποτιμήσεις όλων των δομημένων προϊόντων εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου που πωλήθηκαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία κατά το χρόνο διάθεσής τους από τις Τράπεζες.
- ποιο το ύψος των προμηθειών και λοιπών αμοιβών που έλαβαν οι Τράπεζες κατά τις διαδικασίες διάθεσης δομημένων προϊόντων του Ελληνικού Δημοσίου σε ασφαλιστικά Ταμεία
- εάν υπάρχει ζήτημα υπερβολικής τιμολόγησης εκ της οποίας ζημιώθηκαν οι τελικοί επενδυτές.

Επιπλέον, ενόψει πρόσφατης κατάθεσης στην Επιτροπή μας του τέως Προέδρου του Ταμείου Αρωγής Αστυνομικών περί λειτουργίας χρηματιστηριακής εταιρείας θυγατρικής εγχώριας τράπεζας, ως «άτυπου» και χωρίς αμοιβή συμβούλου σε επένδυση που αφορούσε την πώληση δομημένου από την μητρική Τράπεζα στο εν λόγω Ταμείο, σας καλούμε όπως διερευνήσετε

- σε ποιες περιπτώσεις χρηματιστηριακές εταιρείες, ανεξάρτητες ή θυγατρικές τραπεζικών ομίλων, παρείχαν υπηρεσίες διαχείρισης ή συμβουλευτικές σε Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και
- εάν τηρήθηκαν σε αυτές τις περιπτώσεις τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία»

Γ4. ΕΜΠΛΟΚΗ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ – Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΟΓΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ:

Οι δύο τελευταίες, πριν την αποκάλυψη του σκανδάλου, εκδόσεις δομημένων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου κατέληξαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία με τη διαμεσολάβηση ελληνικών και ξένων χρηματιστηριακών εταιρειών και χαρακτηρίστηκαν από ιδιαίτερα υψηλές υπερτιμολογήσεις. Από τις υπερτιμολογήσεις αυτές και στις δύο περιπτώσεις, προέκυψαν, είτε άμεσα, είτε έμμεσα με παράλληλες συμφωνίες μεταξύ των εμπλεκόμενων εταιρειών, αδικαιολόγητα υψηλές προμήθειες εκατομμυρίων ευρώ, οι οποίες τελικά διακινήθηκαν μέσω μετρητών σε βαλίτσες και μέσα παράκτιων εταιρειών σε άγνωστους τελικούς αποδέκτες.

Ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των συνθηκών αγοράς από τα Ασφαλιστικά Ταμεία των δύο αυτών δομημένων ομολόγων και των αντίστοιχων διαδρομών των χρηματικών ποσών που προέκυψαν από τις υπερτιμολογήσεις, στο βαθμό που οι διαδρομές αυτές έχουν αποσαφηνιστεί.

Γ3α. XS0260349492 – ΤΣΠΕΑΘ

Το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν εκδόθηκε, όπως και παραπάνω αναφέρεται, στις 10/7/2006 από το Ελληνικό Δημόσιο και συγκεκριμένα από τον ΟΔΔΗΧ. Ανάδοχος ήταν η Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία λειτούργησε με την ιδιότητά της ως βασικού διαπραγματευτή, προς εξυπηρέτηση του τελικού αναδόχου και σχεδιαστή του ομολόγου, δηλαδή της Calyon Corporate and Investment Bank, επενδυτικού βραχίονα του ομίλου της Credit Agricole στον οποίο συμμετέχει και η Εμπορική. Το δομημένο αυτό προϊόν πωλήθηκε τελικά αυθημερόν της έκδοσής τους, χωρίς το swap που το συνόδευε, στο ΤΣΠΕΑΘ στο σύνολό του και στην ονομαστική του αξία από την χρηματιστηριακή εταιρεία ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ. Η αγορά αυτή εκ μέρους του ΤΣΠΕΑΘ έγινε βάσει απόφασης που ελήφθη από το ΔΣ του Ταμείου στις 26/6/2006, η οποία πάσχει ακυρότητας λόγω της παράτυπης μη κλήσης στη συνεδρίαση της Κυβερνητικής Επιτροπής.

Μέσα στην ίδια μέρα, την 10/7/2006 και μέχρι να φθάσει τελικά υπερτιμολογημένο στο ΤΣΠΕΑΘ, το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν μεταβιβάστηκε διαδοχικά στα παρακάτω εμπλεκόμενα νομικά πρόσωπα, ενώ συνοδεύτηκε από τις ακόλουθες προμήθειες:

10/7/2006

Η ΕμπΤΕ πωλεί το δομημένο προϊόν στην Calyon Corporate and Investment Bank, τελική ανάδοχο και σχεδιαστή του συγκεκριμένου ομολόγου στο 100% της ονομαστικής τους αξίας. Η εμπλοκή της ΕμπΤΕ (ανήκει και αυτή όπως και η Calyon στον τραπεζικό όμιλο Credit Agricole) ήταν τυπική, εξαιτίας της ιδιότητάς της ως βασικού διαπραγματευτή, ιδιότητα που εξέλιπε από την Calyon.

Η Calyon πωλεί το δομημένο αυθημερόν στην Max-Q Fund στο 97,10%. Η Max-Q Fund είναι εταιρεία αμοιβαίου κεφαλαίου που διαχειρίζεται ο Γ. Παπαμαρκάκης και διαχειρίζεται η εμπλεκόμενη και στο παρακάτω δομημένο των 280.000.000 ευρώ εταιρεία North Asset Management.

Η Max-Q Fund πωλεί το δομημένο αυτό στην PROTON BANK στο 97,12%.

Η Max-Q Fund κερδίζει από τη συναλλαγή αυτή 26.000 ευρώ.

Η PROTON BANK πωλεί το δομημένο αυτό στην χρηματιστηριακή εταιρεία ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ στο 100%.

Η PROTON BANK κερδίζει από τη συναλλαγή αυτή 3.744.000 ευρώ.

Η ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ πωλεί το δομημένο αυτό στο ΤΣΠΕΑΘ στο 100%.

Η μη λήψη προμήθειας από την ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ κρίνεται ιδιαίτερα ασυνήθιστη, ενώ ερωτηματικά προκαλεί και το γεγονός ότι η σύμβαση παροχής επενδυτικών υπηρεσιών μεταξύ ΤΣΠΕΑΘ και ΤΡΩΥΛΟΣ εμφανίζεται μεν στο ηλεκτρονικό πρωτόκολλο του Ταμείου ως πρωτοκολληθείσα την 22/6/2006, αλλά δεν υπάρχει στο αρχείο του Ταμείου, σύμφωνα με καταθέσεις της Διευθύντριας του Ταμείου κας Μαρίας Καρατζά, αλλά και σύμφωνα με την έρευνα της Επιθεώρησης του Υπουργείου Απασχόλησης. Μάλιστα, προβληματίζει και η ημερομηνία της συγκεκριμένης σύμβασης, που είναι προγενέστερη της πρώτης τυπικής παρουσίας στο ΔΣ του ΤΣΠΕΑΘ την 23/6/2006 της ΤΡΩΥΛΟΣ, όπου υποτίθεται ότι για πρώτη φορά παρουσιάστηκε η πρότασή της για πώληση στο ΤΣΠΕΑΘ του συγκεκριμένου δομημένου. Συνδυαστικά και με το γεγονός της μη κλήσης την 28/6/2006 στο ΔΣ του Ταμείου μελών που εικαζόταν ότι θα διαφωνούσαν με την συγκεκριμένη επενδυτική κίνηση, δίνεται η ερμηνεία, από την έκθεση Ζορμπά, ότι επρόκειτο για μια προειλημμένη και προσχεδιασμένη βλαπτική απόφαση σε σχέση με την διαχείριση των αποθεματικών του Ταμείου.

Ως προς το ζήτημα της ασυνήθιστης μη λήψης προμήθειας από την ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ, η απάντηση φαίνεται να βρίσκεται σε προηγούμενες συμφωνίες μεταξύ της North Asset Management (NAM) και της εταιρείας Crozana Investment Limited, συμφερόντων Δημητρίου Παστελάκου, μετόχου της ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ. Η πρώτη εξ αυτών συμφωνία αυτή που είχε συναφθεί την 7/7/2006, τρεις μέρες δηλαδή πριν την έκδοση του δομημένου ομολόγου και είχε ως αντικείμενο γενικώς την ανάπτυξη πελατειακών σχέσεων στον τομέα της διάθεσης στην αγορά επενδυτικών προϊόντων. Η δεύτερη εξ αυτών φέρει ημερομηνία 10/7/2006, εξειδικεύει την πρώτη αφορά στην μεσολάβηση της Crozana προς την NAM, στην οποία και συνέστησε την τελική ανάδοχο του δομημένου Calyon. Για τη σύσταση αυτή και τη διαμεσολάβηση η Crozana έλαβε από τη NAM **αμοιβή ύψους 6.500.000 ευρώ**.

Το ποσό αυτό, καθώς και ποσό 7.150.000 ευρώ που αφορούσε σε άλλη συναλλαγή του ΤΣΠΕΑΘ με αντικείμενο τραπεζικό δομημένο προϊόν, φέρεται, κατά τα ευρήματα του σχετικού πορίσματος Ζορμπά, αλλά και των αρμοδίων εθνικών γραφείων της Ευροποι που διενέργησαν έρευνες για νομιμοποίηση μαύρου χρήματος, να **μεταφέρθηκαν, κατά τα έτη 2006 – 2007 σε λογαριασμούς του κ. Δ. Παστελάκου στη Γενεύη**. Από εκεί διακινήθηκαν περαιτέρω σε προσωπικό λογαριασμό του ίδιου στην Τράπεζα Dresdner της Γενεύης, αλλά και σε άλλα πρόσωπα με τα οποία είχε αδιευκρίνιστες οικονομικές συναλλαγές. Μεταξύ αυτών και **οι κ.κ. Νικόλαος Δεσποτόπουλος και Δημήτριος Καπράνος**, δύο πρόσωπα που συνδέονταν με φιλική σχέση και που είχαν διοριστεί από την τότε Κυβέρνηση σε πλέον της μίας δημόσιες θέσεις, με τον κ. Καπράνο να διατελεί την επίμαχη περίοδο και Πρόεδρος του ΤΣΠΕΑΘ.

Συγκεκριμένα, λοιπόν, προκύπτει από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής, ότι ο Δημήτριος Παστελάκος από τηρούμενο στην Dresdner Bank λογαριασμό του απέστειλε την μεν 3-8- 2006 έμβασμα ποσού 150.000 ευρώ σε λογαριασμό της εταιρείας συμφερόντων του «Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή Α.Ε.», που τηρείται στην Proton Bank στην Αθήνα, κατά δε το διάστημα από 18-7-2006 έως 8-3-2007 απέστειλε πάλι μέσω της Dresdner Bank, εμβάσματα συνολικού ποσού 2.114.999 ευρώ σε λογαριασμό της εταιρείας «Viatsa S.A.» που τηρείται στην «Ελληνική Τράπεζα».

Προκύπτει επίσης η **ύπαρξη χρηματικών δοσοληψιών μεταξύ του κ. Ν. Δεσποτόπουλου και του κ. Δ. Καπράνου** και η μεταβίβαση σε λογαριασμούς του

τελευταίου εμβασμάτων από λογαριασμούς του πρώτου στην Dresdner Bank, κατά το έτος 2006, συνολικού ποσού 270.000 ευρώ (την 20-7-2006 έμβασμα ποσού 40.000 ευρώ, την 28-7-2006 έμβασμα ποσού 90.000 ευρώ και την 1-8-2006 έμβασμα ποσού 140.000 ευρώ), .

Προκύπτει, επίσης, ότι την 2-7-2007 συνελήφθη επί Ελβετικού εδάφους ο φερόμενος ως ενεχόμενος στην απασχολούσα την Ελβετική Δικαιοσύνη υπόθεση διαδρομής και νομιμοποίησης εγκληματικών εσόδων, κ. **Ε. Γανουτζής, σε φορτηγό αυτοκίνητο του οποίου, ευρέθη ποσό 200.000 ευρώ, το οποίο μετέφερε στην Ελλάδα για λογαριασμό και κατόπιν εντολής του κ. Ν. Δεσποτόπουλου. Ο τελικός παραλήπτης του ποσού θα ήταν πρόσωπο που θα του υποδεικνυόταν τηλεφωνικά**, σύμφωνα με όσα κατέθεσε στις Ελβετικές Αρχές.

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω στοιχεία, καθίσταται προφανώς ότι μέρος τουλάχιστον των υπέρογκων προμηθειών από τις υπερτιμολογήσεις του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος που εκδόθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο και εν φερόμενη γνώσει του Υπουργείου Οικονομικών κατέληξε υπερτιμολογημένο στο ΤΣΠΕΑΘ, κατέληξαν με τη μορφή μαύρων πληρωμών, σε εταιρείες και φυσικά πρόσωπα, μεταξύ των οποίων και ο ίδιος ο τότε Πρόεδρος του ΤΣΠΕΑΘ, υπό την Προεδρία του οποίου συμφωνήθηκε η αγορά του δομημένου αυτού από το συγκεκριμένο Ασφαλιστικό Ταμείο.

Γ3β. XS0286916027 – Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΔΟΜΗΜΕΝΟΥ ΤΩΝ 280 ΕΚ ΕΥΡΩ και ΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΑΥΤΟΥ:

Το συγκεκριμένο «υβριδικό» δομημένο προϊόν εκδόθηκε, όπως παραπάνω αναλυτικά παρουσιάζεται, από τη Δ-23 βάσει της με ημερομηνία της ίδια μέρας Κοινής Απόφασης του Υφυπουργού Οικονομικών κ. Π. Δούκα και του Υπουργού Εθνικής Άμυνας κ. Β. Μείμαράκη και αγοράστηκε από τα Ασφαλιστικά Ταμεία ΤΕΑΔΥ, ΤΕΑΠΟΚΑ, ΤΣΕΥΠ και ΤΕΑΥΦΕ, όπως επίσης αναλυτικά παρουσιάζεται παραπάνω, την 22/2/2007.

Μέσα στην ίδια μέρα και μέχρι να φθάσει τελικά υπερτιμολογημένο στο 4 εμπλεκόμενα Ασφαλιστικά Ταμεία, το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν μεταβιβάστηκε διαδοχικά στα παρακάτω εμπλεκόμενα νομικά πρόσωπα, ενώ συνοδεύτηκε από τις ακόλουθες προμήθειες:

22/2/2007

Η JPM πωλεί το δομημένο στην εταιρεία North Asset Management συμφερόντων Γ. Παπαμαρκάκη στο 92,95%.

Εισπράττει περί τα 260.000.000 ευρώ.

Η NAM πωλεί το δομημένο αμέσως στην HYPOVEREINSBANK στο 99,90%.

Από τη συναλλαγή αυτή η NAM κερδίζει **19.400.000 ευρώ.**

Η Hypovereinsbank πωλεί το δομημένο αμέσως στην ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ στο 99,95%.

Από τη συναλλαγή αυτή η Hypovereinsbank κερδίζει **140.000 ευρώ.**

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ πωλεί στα Ασφαλιστικά Ταμεία στο 100%.

Από τη συναλλαγή αυτή η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ κερδίζει **140.000 ευρώ.**

Πέραν των 140.000 ευρώ που έλαβε η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ από τη διαφορά μεταξύ της τιμής που η ίδια αγόρασε το συγκεκριμένο δομημένο από την Hypovereinsbank και της τιμής που το πούλησε στην ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, έλαβε επιπλέον 8.400.000 ευρώ από την North Asset Management σε εκτέλεση προηγούμενης συμφωνίας τους για την σύσταση πελατείας.

Σύμφωνα με τα ευρήματα του πορίσματος Ζορμπά, που επιβεβαιώθηκαν από τα στοιχεία και τις μαρτυρίες που τέθηκαν υπόψη της παρούσας Επιτροπής, το ποσό αυτό των 8.400.000 ευρώ διακινήθηκε από την North Principal Investments Fund Ltd (συμφερόντων ΠΑΠΑΜΑΡΚΑΚΗ) προς δύο εταιρείες συμφερόντων ΠΡΙΝΙΩΤΑΚΗ, ως εξής:

- 4.200.000 ευρώ με το από 13/2/2007 έμβασμα από την North Principal Investments Fund Ltd (ΠΑΠΑΜΑΡΚΑΚΗΣ) προς την Acropolis Participation Ltd (ΠΡΙΝΙΩΤΑΚΗΣ) σε λογαριασμό της στην Λαϊκή Τράπεζα στην Αθήνα (σύμφωνα με την από 12/2/2007 σύμβαση συστάσεως πελατείας). Εξ αυτών:
  - ο 500.000 ευρώ, σύμφωνα με το κατηγορητήριο Λέκκα, μεταφέρονται στην ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ στις 28/2/2007 στο ίδιο κατάστημα της Λαϊκής Τράπεζας.
  - ο 300.000 ευρώ φέρονται να μην διακινούνται περαιτέρω.
  - ο 3.400.000 ευρώ καταλήγουν στις 28/2/2007 με δύο τραπεζικές επιταγές (1.500.000 και 1.900.000 ευρώ αντίστοιχα) στον υπ' αριθμ. 080/658099-83 ατομικό λογαριασμό ταμειυτηρίου της Εθνικής Τράπεζας του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ. Το συνολικό αυτό ποσό, αφού μεταφέρθηκε σε προθεσμιακή κατάθεση, επαναπιστώθηκε στον παραπάνω λογαριασμό στις 1/3/2007 πλέον τόκων (3.400.298,35 ευρώ). Εξ αυτών:

- 2.400.000 ευρώ αναλαμβάνει σε μετρητά ο Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ την 1/3/2007
  - 1.000.699,25 ευρώ (έχουν προστεθεί τόκοι) πιστώνονται στον προθεσμιακό λογαριασμό του ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ 080/041011-04.
- 4.200.000 ευρώ με το από 13/2/2007 έμβασμα από την North Principal Investments Fund Ltd (ΠΑΠΑΜΑΡΚΑΚΗΣ) προς την Forest Dove σε λογαριασμό της στην Τράπεζα Πειραιώς στην Αθήνα (σύμφωνα με την από 12/2/2007 σύμβαση συστάσεως πελατείας - υπογράφει επίσης ο Σ. ΠΡΙΝΙΩΤΑΚΗΣ). Το σύνολο αυτών, δηλαδή:
- ο 4.200.000 ευρώ κατατίθεται με την από 6/3/2007 Τραπεζική επιταγή της Πειραιώς στον υπ' αριθμ. 16443457 της εταιρείας «κέλυφος» HI TECH SNT ΑΕ στην Τράπεζα Κύπρου. Αιτιολογία της κατάθεσης είναι η κάλυψη από την Forest Dove ομολογιακού δανείου που έχει εκδώσει η HI TECH SNT, το οποίο ωστόσο έχει χαρακτηριστεί από την ΥΠΕΕ ως εικονικό.

► ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ ΠΡΙΝΙΩΤΑΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ

Κατά τις καταθέσεις τους στην παρούσα Εξεταστική Επιτροπή, αλλά και κατά την κατ' αντιπαράσταση κοινή εξέτασή τους, οι επικεφαλής της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ κ.κ. Σ. Πρινιωτάκης και Γ. Αποστολίδης αποκάλυψαν για πρώτη φορά ότι η ανάληψη από τον κ. Γ. Αποστολίδη συνολικού ποσού 6.000.000 ευρώ (εκ των οποίων 4.200.000 είναι μέρος της προμήθειας της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ από την συμμετοχή της στην διοχέτευση του υπερτιμολογημένου δομημένου στα Ασφαλιστικά Ταμεία) από τραπεζικούς λογαριασμούς της εταιρείας διακινήθηκε περαιτέρω.

Σημειωτέον, ότι μέχρι πρόσφατα και παρά τις έρευνες της ποινικής δικαιοσύνης, το ποσό αυτό εμφανιζόταν να το παρακρατεί ο Γ. Αποστολίδης, χωρίς να αποκαλύπτεται κάποια περαιτέρω χρήση του. Ωστόσο, μετά τις καταθέσεις τους στην παρούσα Επιτροπή και παρά το γεγονός της διαφωνίας τους ως προς το ποιος από τους δυο διακίνησε και προς τα πού, το συγκεκριμένο ποσό **και οι δύο εμπλεκόμενοι επιβεβαιώνουν την χρήση του ποσού αυτού για μαύρες πληρωμές προκειμένου να διευκολυνθεί η συναλλαγή επί του δομημένου των 280.000.000 ευρώ.**

Συγκεκριμένα:

- Ο μεν κ. Γ. Αποστολίδης ισχυρίζεται ότι ποσό 6.000.000 ευρώ τοποθετήθηκε στο χρηματοκιβώτιο του Σ. Πρινιωτάκη και από εκεί διακινήθηκε περαιτέρω

από τον Σ. Πρινωτάκη προς τους 4 διορισμένους από την Κυβέρνηση της ΝΔ Διοικητές των εμπλεκόμενων Ασφαλιστικών Ταμείων (ΤΕΑΔΥ - Σημαιοφορίδης, ΤΕΑΥΦΕ - Δεμέστιχας, ΤΕΑΠΟΚΑ - Χριστίδης και ΤΣΕΥΠ - Μυρογιάννης). Ανέφερε, επίσης, ότι η έκδοση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ έγινε **λόγω των επαφών που είχε ο κ. Γ. Παπαμαρκάκης στο Υπουργείο Οικονομικών και μέσω αυτών κατάφερε να το προωθήσει** ενώ τόνισε ότι ήταν επιλογή της ηγεσίας του **Υπουργείο Οικονομικών να αναμειχθεί η Δ-23 στην έκδοση**, αναφέροντας χαρακτηριστικά:

«ΜΑΡΤΥΣ (Γεώργιος Αποστολίδης): «Πως είναι δυνατόν, λοιπόν, να αναμειχθεί μια υπηρεσία του δημοσίου, η οποία δεν εκδίδει – λόγω των νομοθετικών περιορισμών – τίτλους, μη διαπραγματεύσιμους, όπως το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, ώστε να εκδοθεί ένας τίτλος για επενδυτές, που έπρεπε να τον διαπραγματεύεται στην αγορά; Εκεί είναι το τρελό του πράγματος.»

- Ο δε κ. Σ. Πρινωτάκης ισχυρίζεται ότι από αυτά τα 6.000.000 ευρώ ο κ. Αποστολίδης προέβη σε μαύρες πληρωμές μόνο προς τον τότε Πρόεδρο του ΤΕΑΥΦΕ κ. Παναγιώτη Δεμέστιχα, προκειμένου να

(α) **ενεργοποιηθούν αφενός οι προσβάσεις του στο Υπουργείο Απασχόλησης** προκειμένου να διασφαλιστεί η προθυμία και των 4 Ασφαλιστικών Ταμείων για να καλυφθεί το σύνολο της έκδοσης ύψους 280.000.000 ευρώ

(β) **και αφετέρου στο Υπουργείο Οικονομίας** για να προχωρήσει η έκδοση του ομολόγου που είχε συναντήσει δυσκολίες²⁴.

«ΜΑΡΤΥΣ (Σοφοκλής Πρινωτάκης): Μου είπε [ο Γ. Αποστολίδης]: «Πως νομίζεις ότι γίνονται οι δουλειές; Με την επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος; Για να πάμε στα 280 εκ μας βοήθησε ο Παναγιώτης Δεμέστιχας», ο οποίος είχε καλές προσβάσεις στο Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και από εκεί φάνηκε η προθυμία – εννοείται – των Ταμείων να έλθουν να καλύψουν το μεγάλο ποσό.

Επίσης πρόσθετη βοήθεια μας παρέσχε μετά όταν μπλοκαρίστηκε το ομόλογο στο Υπουργείο Οικονομικών και ήταν να βγει ή να μην βγει κλπ, πάλι είχε βοηθήσει και εκεί αποτελεσματικά.»

---

²⁴ Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τα στοιχεία και τις μαρτυρίες που τέθηκαν υπόψη της παρούσας Επιτροπής ο ΟΔΔΗΧ είχε αρνηθεί να εκδώσει το συγκεκριμένο δομημένο με το αιτιολογικό ότι είχαν ήδη καλυφθεί οι δανειακές ανάγκες του Δημοσίου. Γι' αυτό και η έκδοση επιδιώχθηκε και έγινε από την Δ-23 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, η οποία ασχολείται με δάνεια για εξοπλισμούς και δεν εκδίδει δομημένα, αλλά Schuldshein. Και το πρόβλημα αυτό ξεπεράστηκε και η Δ-23 εξέδωσε δομημένο, που παρά τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων, υπέγραψαν οι Δούκας και Κουρής.

Περαιτέρω ο κ. Σ. Πρινιωτάκης προκειμένου να υποστηρίξει τον ισχυρισμό του ότι τα μετρητά που αναλήφθηκαν από τον κ. Γ. Αποστολίδη κατευθύνθηκαν προς τον κ. Δεμέστιχα με σκοπό ακριβώς τη διευκόλυνση της συναλλαγής²⁵ τόσο αναφορικά με τη διαδικασία έκδοσης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομίας, όσο και αναφορικά με την κάλυψη του συνολικού ποσού από Ασφαλιστικά Ταμεία, που εποπτεύονταν από το Υπουργείο Απασχόλησης:

- Προσκόμισε σχέδιο της από 3/11/2006 πρότασης της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ προς το ΤΕΑΥΦΕ για ρευστοποίηση σταθερών ομολόγων προκειμένου να αγοραστεί το δομημένο των 280 εκ ευρώ με σημειωμένες πάνω στο έγγραφο χειρόγραφες διορθώσεις του κ. Π. Δεμέστιχα, ο οποίος, βάσει του εγγράφου αυτού, φέρεται να εμπλέκεται ενεργά στις διαδικασίες προώθησης του δομημένου ομολόγου που αργότερα αγόρασε το Ταμείο που διοικούσε.
- Προσκόμισε υπεύθυνες δηλώσεις του Γ. Αποστολίδη ότι ο τελευταίος έχει αναλάβει το σύνολο των 4.200.000 ευρώ, που αποτελεί το μισό της προμήθειας της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ από την North Asset Management για το δομημένο των 280 εκ ευρώ και τα επιπλέον χρήματα από τους λογαριασμούς της εταιρείας. Η ανάληψη έγινε με το αιτιολογικό να εξυπηρετηθούν οι σκοποί της εταιρείας και συγκεκριμένα **ο σκοπός της ίδρυσης τράπεζας με την επωνυμία Synergy Bank και Πρόεδρο τον Γ. Παλαιοκρασσά, τ. βουλευτή και Υπουργού της ΝΔ. Το επιχειρηματικό αυτό σχέδιο εξυπηρετούσαν και οι παλιοί γνώριμοι Αποστολίδης και Δεμέστιχας** (πρώην Πρόεδρος του ΤΕΑΥΦΕ που είχε από 14/4/99 χαρτοφυλάκιο στην ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, το οποίο διαχειριζόταν αποκλειστικά ο Αποστολίδης – επίσης Δεμέστιχας και Αποστολίδης είχαν συνυπάρξει ως συνεργάτες στο γραφείο του Γ. Παλαιοκρασσά), όμως αυτό μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου των ομολόγων ΔΕΝ προχώρησε.

Την πρόθεση ίδρυσης της Τράπεζας αυτής επιβεβαίωσε στην από 2/11/2010 κατάθεσή του ο ίδιος ο κ. Παλαιοκρασσάς, ο οποίος αναφέρθηκε σε συνάντηση που είχε ήδη από τον Απρίλιο του 2006 με τους κ.κ. Δεμέστιχα και Αποστολίδη για την υπό ίδρυση Τράπεζα στην οποία θα συμμετείχαν και οι τρεις με διαφορετικούς ρόλους.

Μάλιστα, σύμφωνα με την έκθεση Ζορμπά, όσο και με την κατάθεση του πρώην Αντιπροέδρου του ΤΕΑΥΦΕ κ. Κονιδάρη στην Εξεταστική, ο κ. Δεμέστιχας είχε προσωπική γνωριμία με τους κ.κ. Μαμμωνά και Παπαδόπουλου, τότε Γενικό και Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης αντίστοιχα, αλλά και με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών κ. Γ. Κουρή. Επιπλέον, επί των ημερών του άλλαξε άρδην η συντηρητική επενδυτική πολιτική του Ταμείου και το 70% των διαθεσίμων του τοποθετήθηκε σε δομημένα, ενώ στην προσπάθειά του να επιβάλλει στο ΔΣ τις επενδυτικές επιλογές των δομημένων, ο κ. ΔΕΜΕΣΤΙΧΑΣ φέρεται να επικαλούνταν σταθερά ότι όλες αυτές τελούν σε γνώση και γίνονται με τη συμφωνία της αρμόδιας πολιτικής ηγεσίας της Κυβέρνησης Καραμανλή. Τέλος, ο κ. ΔΕΜΕΣΤΙΧΑΣ συναντιόταν συγκεκριμένα κάθε Τετάρτη με την τότε πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Εργασίας, συναντήσεις στις οποίες φέρεται να γινόταν αναλυτική ενημέρωση για τις επενδύσεις του Ταμείου σε δομημένα

► Ο ΡΟΛΟΣ ΔΕΜΕΣΤΙΧΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΥΡΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ, από συνδυασμό καταθέσεων και στοιχείων προκύπτει ότι:

- Υπήρχε σταθερή σχέση και συνεργασία μεταξύ των κ.κ. Δεμέστιχα και Αποστολίδη.
- Ο κ. Δεμέστιχας είχε, όπως ο ίδιος έχει αναφέρει, αλλά και σειρά μαρτύρων επιβεβαιώνουν, προσωπική γνωριμία με τον Γενικό και Ειδικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης, κ.κ. Δ. Μαμμωνά και Ε. Παπαδόπουλο, αλλά και με τον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών την επίμαχη περίοδο. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η γνωριμία Π. Δεμέστιχα και Γ. Κουρή φέρεται να χρονολογείται από παλαιά, όταν ο Γ. Κουρής είχε συστήσει μαζί με τον πατέρα του Π. Δεμέστιχα, την εταιρεία ΜΝΑ ΕΛΔΕ στο ΔΣ της οποίας συμμετείχαν και οι δύο. (ΦΕΚ ΤΑΕ/ΕΠΕ 6997/21-8-1999).
- Ο κ. Δεμέστιχας με τον κ. Αποστολίδη τον Απρίλιο του 2006 συναντήθηκαν με τον πρώην Υπουργό Οικονομικών της ΝΔ κ. Γιάννη Παλαιοκρασσά και συζήτησαν πρότασή τους για την ίδρυση Τράπεζας με την επωνυμία Synergy Bank, με συμμετοχή και των τριών.

- 3 μήνες μετά ο κ. Δεμέστιχας διορίζεται από την Κυβέρνηση της ΝΔ Πρόεδρος στο ΤΕΑΥΦΕ με απόφαση του τότε Υπουργού Απασχόλησης κ. Σάββα Τσιτουρίδη
- Το ΤΕΑΥΦΕ αγοράζει επί της Προεδρίας του μέρος του δομημένου των 280.000.000 μετά από επενδυτική πρόταση της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ, την σύνταξη της οποίας φέρεται να είχε επιμεληθεί και ο ίδιος, καθώς σε σχέδιο της εμφανίζονται χειρόγραφες σημειώσεις που αποδίδονται σε αυτόν.
- Μέρος των κερδών της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ από το συγκεκριμένο δομημένο προορίζονται να επενδυθούν στην υπό ίδρυση Synergy Bank.
- Τόσο ο κ. Γ. Αποστολίδης, όσο και ο κ. Σ. Πρινωτάκη παρουσιάζουν τον κ. Δεμέστιχα ως αποδέκτη μαύρων πληρωμών που συνδέονται με τις υπέρογκες προμήθειες που έλαβε η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ λόγω της υπερτιμολογημένης πώλησης του δομημένου των 280.000.000 ευρώ στα Ασφαλιστικά Ταμεία. Σύμφωνα με τον κ. Σ. Πρινωτάκη, ο κ. Δεμέστιχας είναι ο αποκλειστικός αποδέκτης των χρημάτων αυτών, με τα οποία διασφαλίστηκε η ενεργητική ευνοϊκή στάση των Υπουργείων Απασχόλησης και Οικονομίας, προκειμένου να ολοκληρωθούν κατά τις επιθυμίες και τους ειδικότερους όρους των εμπλεκόμενων οι συναλλαγές των 4 Ασφαλιστικών Ταμείων ως προς το συγκεκριμένο δομημένο προϊόν. Σύμφωνα με τον κ. Γ. Αποστολίδη, ο κ. Δεμέστιχας είναι ένας από τους 4 αποδέκτες των χρημάτων αυτών, με τους άλλους τρεις να προσδιορίζονται στα πρόσωπα των Προέδρων των άλλων 3 Ταμείων. Ωστόσο, και ο κ. Αποστολίδης σημειώνει στην κατάθεση του την καταλυτική εμπλοκή του Υπουργείου Οικονομικών προκειμένου να ολοκληρωθεί η έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου με τους συγκεκριμένους όρους.

Επιβάλλεται, συνεπώς, η περαιτέρω διερεύνηση, υπό το πρίσμα των νέων στοιχείων και μαρτυριών των κ.κ. Πρινωτάκη και Αποστολίδη, προκειμένου να προσδιοριστούν οι τελικοί αποδέκτες των μαύρων πληρωμών που διενεργήθηκαν μέσω των προμηθειών της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ.

► ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ ΤΩΝ 4.800.000 ΠΟΥ ΔΙΑΚΙΝΗΘΗΚΑΝ ΜΕΣΩ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ:

Πέρα από το ζήτημα της διακίνησης μαύρου χρήματος με μετρητά, που αναλυτικά παρουσιάστηκε παραπάνω, η παρούσα Επιτροπή δρομολόγησε τη μη πραγματοποιηθείσα εδώ και 4 χρόνια έκδοση αιτήματος δικαστικής συνδρομής, παρά το σχετικό αίτημα Ζορμπά, για τα φυσικά πρόσωπα που κρύβονται πίσω από τις ύποπτες διαδρομές των υπολοίπων 4.8\200.000 ευρώ. Τα χρήματα αυτά, που αποτελούν το έτερο ήμισυ της προμήθειας της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ από το δομημένο των 280.000.000 ευρώ διακινήθηκαν μέσω παράκτιων εταιρειών και δεν έχουν ακόμα διακριβωθεί οι τελικοί αποδέκτες τους. Το σχετικό αίτημα που διατυπώθηκε στις 26/7/2010 έχει ως εξής:

«Την μη πραγματοποιηθείσα εδώ και μέρους της Δικαιοσύνης, ζητά άμεσα η Επιτροπή από τη Δικαιοσύνη, μετά από πρωτοβουλία του ΠΑΣΟΚ για να διερευνηθεί επιτέλους η ταυτότητα των πραγματικών ιδιοκτητών της Forest Dove. Της εταιρείας μέσω της οποίας διακινήθηκε σημαντικό μέρος (4.200.000 ευρώ) των χρημάτων που παράχθηκαν από τις υπερτιμολογημένες πωλήσεις του δομημένου XS0286916027 με ανάδοχο την JP Morgan, πωλητή την Acropolis Χρηματοπιστηριακή και αγοραστής τα ασφαλιστικά Ταμεία TEADY, TEAYΦE, TEΑΠΟΚΑ, ΤΣΕΥΠ.

Τα χρήματα αυτά, που φέρεται να κέρδισε ο Παπαμαρκάκης από την πώληση στο 99,90% του επίμαχου ομολόγου, το οποίο είχε νωρίτερα αγοράσει στο 92,95%, κατέληξαν περιέργως στην ουσιαστικά ανενεργή το 2007 εταιρεία HITECH SNT για την κάλυψη ομολογιακού δανείου, το οποίο η τελευταία εξέδωσε και η FOREST DOVE έσπευσε να καλύψει. Ποτέ, ωστόσο, δεν εμφανίστηκε εκπρόσωπος της FOREST DOVE να λάβει από τα γραφεία της HITECH SNT τις ομολογίες, που θα αποτελούσαν και τη μόνη εξασφάλιση της FOREST DOVE για το τεράστιο ποσό χρημάτων, που αυτή εμφανίζεται να επενδύει στην HITECH SNT μια αμφιβόλου βιωσιμότητας εταιρεία. Άγνοια για τους εκπροσώπους της FOREST DOVE δήλωσαν και οι ιδιοκτήτες της HITECH SNT, ενώ η Βρετανική Αρχή SOCA στην από 2/4/2007 απαντητική της επιστολή προς την Αρχή Ζορμπά δηλώνει αδυναμία να φθάσει στην ταυτότητα των φυσικών προσώπων (έρευνα των αρχείων της για μία Λιβεριανή εταιρεία, την DELINA INVESTMENTS, που εμφανίζεται ως μέτοχος της FOREST DOVE, υπήρξε αρνητική), καθώς δεν έχει υπάρξει αίτημα Δικαστικής Συνδρομής εκ μέρους της Ελληνικής πλευράς που θα βοηθούσε την SOCA να πιέσει για την αποκάλυψη περαιτέρω πληροφοριών.»

Γ5. Η ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΤΩΝ ΔΟΜΗΜΕΝΩΝ:

Σύμφωνα με τα όσα αναλυτικά αναφέρθηκαν παραπάνω, το Υπουργείο Οικονομικών:

- Όπως αποτυπώνεται στο υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04, το Υπουργείο Οικονομικών και συγκεκριμένα το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ζητούσε και ελάμβανε αναλυτική ενημέρωση για τους τίτλους Ελληνικού Δημοσίου που έχουν στα χαρτοφυλάκιά τους τα Ασφαλιστικά Ταμεία και για όλες τις αγορές νέων τέτοιων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στις οποίες θα προβούν. Η ενημέρωση αυτή γινόταν κάθε 15νήμερο και σε κάθε περίπτωση αποστέλλοταν όλο το χαρτοφυλάκιο των Ταμείων στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους κάθε 6 μήνες.

Την ενημέρωση αυτή το Υπουργείο Οικονομικών σχετικά με τα αποθεματικά των Ταμείων και τις επενδύσεις αυτών σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου την αξιοποιούσε για τον προσδιορισμό του δημοσίου χρέους και συγκεκριμένο του δανεισμού του δημοσίου από άλλους δημόσιους φορείς, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο ίδιο υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04 έγγραφο.

«η Υπηρεσία μας έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια τήρησης αρχείου των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου στους οποίους επενδύουν φορείς του Δημοσίου και βάσει του οποίου μπορεί να προσδιοριστεί ένα μέρος του ενδοκυβερνητικού χρέους και του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης».

Προκύπτει, λοιπόν, σαφώς ότι το Υπουργείο Οικονομικών ελάμβανε **ενημέρωση και αντίγραφο των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Ταμείων τουλάχιστον ήδη από το τέλος του 2004**, προκειμένου να γνωρίζει τη διάρθρωση των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Ταμείων και συνεπώς να μπορεί να χαράσσει ανάλογα την πολιτική του σε σχέση με τις εκδόσεις τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου που μπορούν να διοχετευθούν στα Ταμεία αυτά. στα Ασφαλιστικά Ταμεία.

- Έχοντας αυτήν την πληροφόρηση και την σαφή εικόνα των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Ταμείων, ακολουθήθηκε από το 2005 και μετά εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών **πολιτική έκδοσης δομημένων ομολόγων ιδιωτικής τοποθέτησης, δηλαδή με χαρακτηριστικά που απευθύνονται σε συγκεκριμένους προκαθορισμένους τελικούς επενδυτές και δεν**

προορίζονται να πουληθούν με δημόσια προσφορά. Η χάραξη των πολιτικών δανεισμού ενός Κράτους, στις οποίες σαφώς εντάσσεται και η πολιτική απόφαση έκδοσης δομημένων ομολόγων με χαμηλά σχετικά επιτόκια τα οποία καλύπτονται από την σύνθετη δόμησή τους και την υπερτιμολογημένη διοχέτευση τους σε άλλους φορείς του Δημοσίου, αποτελεί αρμοδιότητα και ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Οικονομικών και τελεί σε γνώση όχι βέβαια μόνο του αρμοδίου Υφυπουργού, αλλά και του Υπουργού Οικονομικών.

- Η έκδοση δομημένων προϊόντων από τον ΟΔΔΗΧ, τα οποία διατίθεντο τελικά υπερτιμολογημένα σε Ασφαλιστικά Ταμεία, την ίδια στιγμή που άλλοι επενδυτές αγόραζαν τα ίδια προϊόντα σε σαφώς χαμηλότερες τιμές, έλαβε χώρα σε δύο φάσεις. Η πρώτη, τον Ιούλιο του 2005, όπου σχεδόν ταυτόχρονα μέσα σε διάστημα 7 ημερών, το Υπουργείο Οικονομικών προχωρά σε τρεις εκδόσεις δομημένων προϊόντων ιδιωτικής τοποθέτησης, συνολικής ονομαστικής αξίας 900.000.000 ευρώ με αναδόχους επτά (7) Τράπεζες. Και η δεύτερη το πρώτο εξάμηνο του 2006, όπου το Υπουργείο Οικονομικών εκδίδει τρία ακόμα δομημένα προϊόντα συνολικής ονομαστικής αξίας 500.000.000 ευρώ με έξι (6) ανάδοχες Τράπεζες (τις ίδιες που είχαν εμπλακεί και στο προηγούμενο «κύμα» εκδόσεων).
- Μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης φάσης είναι προφανές ότι μέσω της παρακολούθησης της πορείας των επενδύσεων των Ασφαλιστικών Οργανισμών που το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους είχε ζητήσει να λαμβάνει ανά 15νθήμερο, υπήρχε πλήρης ενημέρωση του Υπουργείου Οικονομικών για το που και με τι τιμή καταλήγουν τα δομημένα προϊόντα που εκδίδει ο ΟΔΔΗΧ. Ωστόσο, καμία ελεγκτική αρχή στη σφαίρα της εποπτείας του Υπουργείου Οικονομικών δεν προέβη στους απαιτούμενους ελέγχους για τις μη σύννομες και προκλητικά υπερτιμολογημένες αυτές επενδύσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων, ενώ το αρμόδια για έλεγχο νομιμότητας Υπουργείο Απασχόλησης απείχε περιέργως από οποιαδήποτε ελεγκτική πράξη σχετικά, με αποτέλεσμα η δεύτερη φάση να εξελιχθεί κατά τον ίδια ζημιολογικό τρόπο για τα Ασφαλιστικά Ταμεία.
- Ειδικά ως προς το τελευταίο δομημένο προϊόν που εκδόθηκε, το XS0286916027 συνολικής ονομαστικής αξίας 280.000.000 ευρώ, όχι μόνο υπήρχε προηγούμενη πληροφόρηση των εμπλεκόμενων, αλλά 6 μήνες πριν την πραγματοποίηση της έκδοσης κυκλοφορούσε η προφορά του συγκεκριμένου ομολόγου με το λογότυπο της JP Morgan, γεγονός που

καταδεικνύει βεβαιότητα του Τραπεζικού κολοσσού για την επικείμενη έκδοση. Ας σημειωθεί ότι τα 4 εμπλεκόμενα Ταμεία εξέδωσαν αποφάσεις των ΔΣ τους για την αγορά 2 έως 4 μήνες (η τελευταία χρονικά απόφαση ελήφθη στις 6/12/2006 από το ΤΣΕΥΠ) πριν από την πραγματοποίηση της έκδοσης. Παρ' όλα αυτά το τυπικό αίτημα της JP Morgan προς τους αρμόδιους υπηρεσιακούς παράγοντες έλαβε χώρα στις 15/12/2006, ενώ η πρώτη φορά που η JP Morgan έκανε λόγο για το συγκεκριμένο προϊόν που είχαν προαποφασίσει να αγοράσουν και τα 4 Ταμεία, δηλαδή για δομημένο ομόλογο (note) και όχι Schuldschein ήταν στις 27/12/2006. Κατά συνέπεια, η **βεβαιότητα της JP Morgan ήδη από τον Οκτώβριο του 2006 για την επικείμενη έκδοση δεν μπορεί να πηγάζει από τους υπηρεσιακούς παράγοντες, αφήνοντας ως μόνη πιθανή πηγή την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών.**

- Όπως αναλυτικά αναφέρεται στις σελίδες 33 επ, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της έκδοσης και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας αυτής για το δομημένο ομόλογο των 280.000.000 ευρώ, φανερώνουν ενεργή συμμετοχή της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Οικονομικών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι:
  - Παρά το γεγονός ότι ο μόνος αρμόδιος να εκδίδει κρατικά ομόλογα (notes) **ΟΔΔΗΧ αρνήθηκε** να πραγματοποιήσει την συγκεκριμένη έκδοση, η διαδικασία δεν ματαιώθηκε, αλλά η έκδοση πραγματοποιήθηκε τελικά από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.
  - Ενώ το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους **εκδίδει αποκλειστικά Schuldschein** για την κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών, στην περίπτωση αυτή εξέδωσε **ένα «υβριδικό» δομημένο ομόλογο με εμπιστευτικό ISIN.**
  - Η έκδοση αυτή πραγματοποιήθηκε με απόφαση της πολιτικής ηγεσίας και συγκεκριμένα του Γενικού Γραμματέα κ. Γ. Κουρή και του αρμοδίου Υφυπουργού κ. Π. Δούκα, **παρά τις ρητές και άκαμπτες επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων** τόσο ως προς τα προβλήματα τιμολόγησης που θα δημιουργούσε η έκδοση ομολόγου από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ταυτόχρονα με τον ΟΔΔΗΧ, όσο και η μη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας, που δεν είναι εφικτή παρά μόνο με Schuldschein και η οποία απαιτείται στις περιπτώσεις δανεισμού για κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών. Οι συμμετέχοντες στις συσκέψεις υπηρεσιακοί παράγοντες κατέθεσαν στην παρούσα Επιτροπή ότι επέμειναν στις επιφυλάξεις τους, οι οποίες

αποτυπώνονται και γραπτά στα από 11/1/2007 και 6/2/2007 Υπηρεσιακά Σημειώματα, και προφορικά μέχρι τελευταία στιγμή σε σύσκεψη που έλαβε χώρα με τους κ.κ. Γ. Κουρή και Π. Δούκα, ωστόσο η σχετική υπουργική απόφαση υπεγράφη.

- ο Το **αίτημα του ΓΕΕΘΑ** για χρηματοδότηση φέρει ημερομηνία 21/2/2007 και υπήρξε **μεταγενέστερο της υπογραφής της από 6/2/2007 Υπουργικής Απόφασης** για την έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου, που ουσιαστικά εμφανίζεται να εκδίδεται για να καλύψει ανάγκες που κατά το χρόνο έκδοσης δεν είχαν προκύψει ως αίτημα.
- ο Προβληματίζει ιδιαίτερα το ιδιόχειρο σημείωμα του τότε Γενικού Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής κ. Γ. Κουρή επί του από 11/1/2007 υπηρεσιακού σημειώματος, με το οποίο γίνεται μνεία σε προηγούμενο «γράμμα συμφωνίας» μεταξύ του Υπουργείου και ενδεχομένως της JP Morgan. Περισσότερα στοιχεία για αυτό δεν έδωσε ο κ. Γ. Κουρής στην παρούσα Επιτροπή, αν και ρωτήθηκε σχετικά.

Ιδιαίτερα κρίσιμη κρίνεται και η αναφορά του κ. Α. Σαββίδη, πρώην στελέχους της JP Morgan, ο οποίος στις 29/9/2010 κατέθεσε στην παρούσα Επιτροπή ότι ήταν τέτοια η συνεργασία **μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών, της North Asset Management του κ. Παπαμαρκάκη και της JP Morgan που μαζί όρισαν την τιμή πρώτης πώλησης του ομολόγου στο 92,5%**²⁶. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το Υπουργείο Οικονομικών είχε ακριβή γνώση της πραγματικής αξίας του συγκεκριμένου δομημένου, που τελικά κατέληξε υπερτιμολογημένο στα Ασφαλιστικά Ταμεία, κίνηση για την οποία ΕΠΙΣΗΣ είχε ζητήσει να ενημερώνεται απευθείας από τα Ταμεία το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

Επίσης, περαιτέρω διερεύνησης χρήζει και η μαρτυρία του Δημοσιογράφου κ. Τζώρτζη Ρούσσου στις 21/10/2010 στην παρούσα Επιτροπή, ο οποίος κατέθεσε ότι ως δημοσιογράφος είχε την πληροφόρηση από υψηλά ιστάμενα πρόσωπα της ιεραρχίας του Υπουργείου Απασχόλησης ότι υπήρχε **η κατεύθυνση από την πολιτική ηγεσία να αγνοηθούν τα όποια τυπικά προσκόμματα και να προχωρήσουν γιατί αυτή είναι η βούληση του Υπουργείου Οικονομικών**

---

²⁶ ΜΑΡΤΥΣ (Αβραάμ Σαββίδης): *Ναι. Η τιμή πώλησης στη NAM ήταν στο 92,95% και ορίστηκε εσωτερικά από την JP Morgan. Είχαμε λάβει εσωτερική έγκριση, μας είχαν πει σε ποια επίπεδα να κινηθούμε και η τιμή αυτή ήταν και προϊόν διαπραγματεύσεων και με τη NAM και με το ελληνικό Δημόσιο.*

Τέλος, αναφορικά με το ζήτημα της γνώσης του Υπουργείου Οικονομικών της προώθησης των συγκεκριμένων εκδόσεων σε Ασφαλιστικούς Φορείς, πρέπει να επισημανθεί, όπως μάρτυρας²⁷ κατέθεσε στην παρούσα Επιτροπή, ότι, όταν το θέμα πήρε διαστάσεις, το Υπουργείο Οικονομικών μπορούσε να επέμβει και να επανορθώσει την κατάσταση, κάνοντας ανάκληση αυτών των προϊόντων, καθώς η δυνατότητα του Δημοσίου για ανάκληση αναφέρεται σαφώς στους όρους έκδοσης των δομημένων. Όμως δεν το έκανε, γιατί ενδεχομένως να ερχόταν αντιμέτωπο με την απάντηση των αναδόχων Τραπεζών ότι οι τελικοί επενδυτές ήταν γνωστοί στο Δημόσιο από την αρχή.

Πέραν των ανωτέρω στοιχείων, σειρά καταθέσεων μαρτύρων υπογραμμίζει:

Ότι είναι αδιανόητο, βάσει της κοινής λογικής, αλλά και της πρακτικής που ακολουθείται στους κρατικούς δανεισμούς, το Υπουργείο Οικονομικών να μην γνωρίζει ποιοι θα είναι οι τελικοί επενδυτές που θα χρηματοδοτούσαν τις δανειακές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου.²⁸

Ότι το Υπουργείο Οικονομικών όχι μόνο γνώριζε, αλλά είχε εκφράσει και ρητά τη βούλησή του τα συγκεκριμένα δομημένα να διοχετευθούν με τον τρόπο που διοχετεύθηκαν, παρά το όποια νομικά προσκόμματα, στα Ασφαλιστικά Ταμεία, βούληση που είχε κοινοποιηθεί και στην πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης, καθώς ήταν αναγκαίος ο συντονισμός των δύο αυτών Υπουργείων για την επιτυχή ολοκλήρωση των επίμαχων συναλλαγών²⁹.

► ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΡΟΪΟΝ XS 0251384904 ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕ ΤΟ ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΦΕΡΟΜΕΝΗ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΤΟΤΕ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ.

---

²⁷ ΜΑΡΤΥΣ (Ανδρέας Βγενόπουλος): Αυτό είχε τη δυνατότητα να το κάνει το Δημόσιο και να επανορθώσει την κατάσταση, αλλά δεν το έκανε. Και το ερωτηματικό είναι γιατί δεν το έκανε. Η μόνη απάντηση που μπορεί να υπάρξει που και πάλι όμως καταθέτω ότι είναι υποθετική, είναι ότι εάν πήγαινε σε μία Τράπεζα που ήταν ανάδοχος και της έλεγε «Επειδή, αντελήφθην, ότι αυτά πάνε στο Ταμείο, θέλω αναστροφή και θέλω τις προμήθειές σου» πιθανότατα θα έπαιρνε την απάντηση από την Τράπεζα «τι είναι αυτά που μου λες; Δεν το ήξερες;»

²⁸ Καταθέσεις Α. Βγενόπουλου (14/10/2010), Γ. Παπαμαρκάκη (12/10/2010), Αβραάμ Σαββίδη (29/9/2010), Σοφοκλή Πρινωτάκη (6/10/2010, 25/10/2010 και 1/11/2010), Θεόδωρος Πρινωτάκης (14/10/2010) και Γ. ΑΠοστολίδης (25/10/2010).

²⁹ Βλέπε εκτός από τις υπό σημ. 26 αναφερόμενες και τις καταθέσεις Γεράσιμου Κονιδάρη (22/9/2010), Κώστα Τσουπαρόπουλου (29/9/2010) Τζώρτζη Ρούσσου (21/10/2010)

Στην από 16/9/2010 κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή ο τ. Πρόεδρος του Μετοχικού Ταμείου Πολιτικών Υπαλλήλων κ. Παύλος Περάτης δήλωσε πως για την αγορά του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου, το οποίο αγοράστηκε υπερτιμολογημένο στο 100% της ονομαστικής του αξίας, **ο τότε Υπουργός Οικονομικών κ. Π. Δούκας**, που επόπτευε το συγκεκριμένο Ταμείο Υπαλλήλων του Υπουργείου του, όχι μόνο γνώριζε, αλλά είχε δώσει και την έγκρισή του.

«ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ: Κύριε Περάτη, να σας ρωτήσω κάτι; Άρα ο κ. Υπουργός ήταν εν γνώσει και ενέκρινε την επένδυση αυτή;

ΜΑΡΤΥΣ: Γνώστης τι εννοείτε, για να καταλάβω;

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ: Την ξέρει δηλαδή;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ την έστειλα στο Υπουργείο.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ: Και την ενέκρινε;

ΜΑΡΤΥΣ: Αφού υπογράφει ο Υπουργός; Δεν θα μπορούσε να περπατήσει διαφορετικά.

....

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν περπατάει καμία επένδυση, εάν δεν μεταβιβαστεί στο εποπτεύον Υπουργείο.»

Γ6. ΠΛΗΜΜΕΛΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΔΟΜΗΜΕΝΩΝ ΟΕΔ:

Σύμφωνα με τα στοιχεία και τις καταθέσεις που τέθηκαν υπόψη της παρούσας Επιτροπής, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης:

- Αφενός επέδειξε σοβαρές πλημμέλειες κατά την εποπτεία των Ασφαλιστικών Ταμείων και των έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των Διοικήσεών τους, παρά το γεγονός.
- Αφετέρου φέρεται να παρότρυνε τις διορισμένες από αυτήν Διοικήσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων να επενδύσουν τα αποθεματικά τους στα δομημένα ομόλογα που εξέδιδε το Ελληνικό Δημόσιο, παρά το γεγονός ότι μια τέτοια επενδυτική κίνηση δεν είναι σύνηθες.

Αναλυτικότερα:

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΛΗΜΜΕΛΟΥΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:

- Όπως εκτενώς έχει αναλυθεί παραπάνω³⁰ ιδιαίτερα κρίσιμο για την εξέλιξη του συγκεκριμένου σκανδάλου υπήρξε το γεγονός της αδρανοποίησης από το 2004 και μετά της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου και Εποπτείας της Διαχείρισης των Αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων του αρ. 42 του ν. 2676/1999, η οποία εάν λειτουργούσε και ασκούσε το σύνολο των αρμοδιοτήτων της, ελέγχοντας «τα στοιχεία των επενδυτικών επιλογών των διαχειριστών των ασφαλιστικών φορέων»³¹ θα είχε αντιληφθεί πως προκύπτει μείζον ζήτημα από την επιλογή επένδυσης σε νέους δομημένους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου, που, αντίθετα με τις ρητές προβλέψεις του νόμου, ΔΕΝ αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ. Αντιλαμβανόμενη, δε, το μη σύνηθες των συγκεκριμένων επενδύσεων θα είχε εισηγηθεί την άρση τέτοιων πρακτικών ή έστω τη ρύθμισή τους με τρόπο που να διασφαλίζεται η προστασία των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων. Ωστόσο, η συγκεκριμένη Επιτροπή δεν ενεργοποιήθηκε με ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Απασχόλησης, παρά το γεγονός ότι η ανάγκη συγκρότησής της είχε γίνει αντικείμενο συζήτησης μεταξύ του κ. Τσιτουρίδη και του Διοικητή της

³⁰ Σελ. 14 επόμενα

³¹ Η αρμοδιότητα αυτή της Επιτροπής προκύπτει από το αρ. 42 παρ. 3 (β) του ν. 2676/99 και αναλύεται στο Κεφάλαιο Β2 (ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ) σελ. 10 του παρόντος.

Τράπεζας της Ελλάδος, όπως παραδέχεται ο ίδιος ο πρώην Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Απασχόλησης κ. Δ. Μαμμωνά στην από 12-10-2010 κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή.

ΜΑΡΤΥΣ (Δημοσθένης Μαμμωνάς): Σας είπα ότι είχε γίνει αντικείμενο – αν θέλετε – συζήτησης με τον κύριο Υπουργό. Ο κύριος Υπουργός είπε ότι είχε συζητήσει το θέμα με τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χρήστος Πρωτόπαπας): Ο κ. Τσιτουρίδης ήταν;

ΜΑΡΤΥΣ (Δημοσθένης Μαμμωνάς): Ο κ. Τσιτουρίδης.

Μάλιστα, την ύπαρξη επίμονων της Τράπεζας της Ελλάδος δια του κ. Θωμόπουλου προς την τότε αρμόδια πολιτική ηγεσία επιβεβαιώνει και ο πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Νικόλαος Γκαργκάνας στην από 22/9/2010 κατάθεσή του, αλλά και ο τ. Γενικός Διευθυντής της Διεύθυνσης Εργασιών Δημοσίου της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Ν. Αλεξόπουλος στην από 28/7/2010 κατάθεσή του. Παρά, όμως, τις οχλήσεις αυτές ο τότε Υπουργός Απασχόλησης κ. Τσιτουρίδης, δεν προέβη, ως όφειλε, στο διορισμό των μελών της Επιτροπής αυτής, προκειμένου να επαναλειτουργήσει.

- Εκτός από το ζήτημα της εποπτείας στη διαχείριση των αποθεματικών σοβαρές πλημμέλειες εκ μέρους του Υπουργείου Απασχόλησης παρατηρούνται και ως προς το ζήτημα του ελέγχου νομιμότητας των αποφάσεων των ΔΣ των Ασφαλιστικών Ταμείων, που ασκείται από το Υπουργείο δια μέσου των Κυβερνητικών Επιτρόπων που αυτό ορίζει, αλλά και τελικά των διορισμένων από αυτό Διοικήσεων.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ:

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι εκδόσεις δομημένων ομολόγων εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου ξεκίνησαν με δύο «κύματα» μαζικών εκδόσεων, μεταξύ των οποίων μεσολάβησε ικανό διάστημα, ώστε, τόσο το Υπουργείο Οικονομικών, όσο και το Υπουργείο Απασχόλησης, να πληροφορηθούν δια της μηνιαίας ενημέρωσης που ελάμβαναν από τα Ταμεία, για την μη σύννομη αυτή επένδυση των Ασφαλιστικών Ταμείων. Όμως, ούτε το διάστημα αυτό, ούτε αργότερα, μέχρι την δια του Τύπου αποκάλυψη του σκανδάλου, δεν ελήφθη κανένα μέτρο από καμία αρμόδια Αρχή, ενώ

το Υπουργείο Απασχόλησης, αν και βαρύνεται με την ευθύνη του ελέγχου νομιμότητας των Ασφαλιστικών Οργανισμών, δεν προέβη στον έλεγχο αυτόν.

Σύμφωνα, μάλιστα, με την κατάθεση του Επιστημονικού Διευθυντή ΓΣΕΕ κ. Σάββα Ρομπόλη στις 27/7/2010 «προβληματίζει πως και τα 13 Ταμεία επένδυσαν μέσα στην ίδια χρονική περίοδο στα συγκεκριμένα δομημένα προϊόντα». Την πεποίθησή ότι το Υπουργείο Απασχόλησης όχι μόνο γνώριζε, αλλά ενδεχομένως και κατεύθυνε τις Διοικήσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων στις συγκεκριμένες αγορές δομημένων ομολόγων εξέφρασε σειρά μαρτύρων³², με τον ισχυρισμό ότι δεν είναι διαφορετικά ερμηνεύσιμη η προκλητικά πλημμελής εποπτεία των Ασφαλιστικών Φορέων με τις συναφείς αποφάσεις 13 Διοικήσεων να επενδύσουν σε ένα νέο και άγνωστο μέχρι τότε προϊόν.

Την πεποίθηση αυτή ενισχύει το γεγονός της μη κλήσης της κας Μαρίας Σαράκη, πρώην Κυβερνητικής Επιτρόπου στο ΤΣΠΕΑΘ στις επίμαχες συνεδριάσεις του ΤΣΠΕΑΘ, που για το λόγο αυτό κατέστησαν άκυρες. Μάλιστα, η κα Σαράκη κατέθεσε στην παρούσα Επιτροπή ότι μετά την επίμαχη αγορά συναντήθηκε με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης, κ. Μαμμωνά, όμως ο τελευταίος το μόνο που την ρώτησε ήταν η άποψή της για την επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου. Δεν ενδιαφέρθηκε, δηλαδή, να μάθει ο Γενικός Γραμματέας τα περί της παράτυπης και προκλητικής μη κλήσης στις επίμαχες συνεδριάσεις του προσώπου που η ίδια η Κυβέρνησή του είχε διορίσει ως Επίτροπο στο ΤΣΠΕΑΘ.

Σε επαφή μάλιστα με τους τότε Γενικούς Γραμματείς κ. Ε. Παπαδόπουλο και Δ. Μαμμωνά για θέματα του ΤΕΑΔΥ κατέθεσε ότι βρισκόταν και ο Πρόεδρος του ΤΕΑΔΥ κ Α. Σημαιοφοριδής, αλλά, κατά την εξέτασή του από την παρούσα Επιτροπή, δεν θέλησε να αιτιολογήσει την ομολογουμένως περιέργη χρονική σύμπτωση της εντολής του Γ.Γ. Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Μαμμωνά προς τον ίδιο να του παραδώσει την 23/2/2007 (μία μέρα μετά την 22/2/2007 που εκδόθηκε το επίμαχο δομημένο) και ώρα 10:00 φάκελο με όλα τα στοιχεία που αφορούσαν σε επενδύσεις του ΤΕΑΔΥ σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου.

---

³² ΜΑΡΤΥΣ (Ανδρέας Βγενόπουλος): [...] Εμένα, λοιπόν, η εκτίμησή μου – για να μην παρεξηγηθώ – είναι ότι το Υπουργείο Απασχόλησης [...] του κ. Τσιτουρίδη γνώριζε πλήρως που επενδύοντο τα αποθεματικά του ταμείου και ενδεχομένως να υπήρχε και κάποια κατεύθυνση. Και γιατί το λέω αυτό; Όταν μιλάμε για ένα προϊόν το οποίο είναι εξωτικό αντιλαμβάνεσθε ότι ο Πρόεδρος ενός Ταμείου και δη αν είναι και λίγο αδαής – όπως φαινόταν ότι η συντριπτική πλειοψηφία αυτών ήταν αδαείς – δεν μπορεί να μην έχει φόβο για το τι κάνει. Αυτόν το φόβο κάποιος πρέπει να του τον βγάλει για να μπορέσει να προχωρήσει.

Τα περισσότερα όμως ερωτηματικά προκαλεί η κατάθεσή στην παρούσα Επιτροπή του κ. Α. Βγενόπουλου και συγκεκριμένα τα στοιχεία που προσκόμισε σχετικά με την από 10-10-2006 απάντηση του κ. Τσιτουρίδη σε ερώτηση του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Χ. Βερελή σχετικά με την επένδυση του ΤΑΞΥ σε «τραπεζικό» ομόλογο με την οποία ζητάει να ενημερωθεί για τα επενδύσιμα ποσά και τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν. Σύμφωνα με τον κ. Βγενόπουλο, από την απάντησή του κ. Υπουργού προκύπτει:

1. ότι ο πρώην Υπουργός, ακόμα και αν δεν ήξερε μέχρι τότε τι συνέβαινε με τις αγορές των δομημένων από ασφαλιστικά Ταμεία, ενημερώθηκε ήδη από τον Οκτώβρη του 2006 προκειμένου να απαντήσει στην ερώτηση.
2. ότι ο πρώην Υπουργός στην απάντησή του ψευδώς έκανε λόγο για ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, αποκρύβοντας ότι πρόκειται για δομημένα προϊόντα.
3. ότι ο πρώην Υπουργός επίσης ψευδώς ανέφερε ότι οι συγκεκριμένες τοποθετήσεις έγιναν «χωρίς την ανάληψη επενδυτικού κινδύνου»

«ΜΑΡΤΥΣ (Ανδρέας Βγενόπουλος): Είναι δύο τα ψέματα. Το πρώτο ψέμα είναι ότι είναι ομόλογα, ενώ είναι δομημένα ομόλογα. Και το δεύτερο είναι ότι έγινε χωρίς την ανάληψη επενδυτικού κινδύνου.

[...] ... εάν υποθεθεί πως θα μπορούσε να ισχυρισθεί [Σημείωση: ο πρώην Υπουργός κ. Τσιτουρίδης] οποιαδήποτε άγνοια διότι οι Πρόεδροι που έβαλε αυτός δεν τον ενημέρωναν, διότι οι Κυβερνητικοί εκπρόσωποι που έβαλε αυτός δεν τον ενημέρωναν, διότι στις συσκέψεις πήγαιναν και συζητούσαν μόνο για ποδόσφαιρο και όχι για τα χρήματα των ταμείων, εν πάσει περιπτώσει στην ημερομηνία αυτή, στις 10 Οκτωβρίου που απάντησε, είχε γνώση ότι κάτι συμβαίνει.»

Τέλος, οι ενδείξεις περί συντονισμού επιτείνονται:

- από την αποκάλυψη στην παρούσα Επιτροπή του πρώην Προέδρου του ΤΣΕΥΠ κ. Δ. Μυρογιάννη στην από 2/11/2010 κατάθεσή του ότι συγκληθεί συνάντηση των Προέδρων των Ασφαλιστικών Ταμείων υπό τον πρώην Υπουργό Απασχόλησης κ. Τσιτουρίδη στην οποία εκπρόσωποι του Υπουργείου νουθέτησαν τους Προέδρους των Ταμείων να μην αφήνουν τα αποθεματικά των Ταμείων να «κάθονται», αλλά πρέπει να τα επενδύουν σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου για να «βοηθούν το Κράτος»
- από την τοποθέτηση του Προέδρου του ΤΕΑΠΟΚΑ κ. Χριστίδη, στην από 14/11/2006 συνεδρίαση του ΔΣ του Ταμείου, όπου ο κ. Χριστίδης

εμφανίζεται να γνωρίζει ότι το δομημένο των 280.000.000 ευρώ προωθείται ταυτόχρονα σε περισσότερα του ενός Ασφαλιστικά Ταμεία προκειμένου να «ενισχυθεί» το Ελληνικό Δημόσιο.

«Χριστίδης: Είπε ο κ. Πρινωτάκης ότι ανάλογα με τη ζήτηση και με το ποσό θα εκδοθεί τελικά, υπάρχει περιεχόμενο να περιοριστεί από το ποσό. Εγώ έχω μιλήσει με δύο Ταμεία που έχουν πάρει 100.000.000 ευρώ.

Κωνσταντόπουλος: Ποια είναι τα δύο Ταμεία.

Χριστίδης: Μου είπαν να μην το πω. Το ένα πάντως είναι μεγαλύτερο από εμάς. Θα ήθελα να πάει πολύ καλά αυτή η έκδοση γιατί στο κάτω κάτω ενισχύουμε και το Ελληνικό Δημόσιο»

Γ7. Η ΖΗΜΙΑ

Η ζημία των Ταμείων από την υπερτιμολόγηση των συγκεκριμένων δομημένων έγκειται σε γενικές γραμμές:

(α) στο ότι αγόρασαν τα προϊόντα αυτά (ανεξαρτήτως του τι απόδοση θα έδιναν εάν εξοφλούνταν στη λήξη τους) προκλητικά υπερτιμολογημένα. Γενική αρχή ορίζει ότι όταν η απόδοση, δηλαδή το κόστος του ομολόγου για την εκδίδουσα αρχή, το Ελληνικό Δημόσιο δηλαδή πέφτει (πράγμα που σαφώς συμβαίνει όταν συμφωνούνται σχετικά χαμηλά επιτόκια δανεισμού) η τιμή στην οποία αυτό διατίθεται στην αγορά μειώνεται υπό το άρτιο.

(β) στο ότι αντικατέστησαν ομόλογα σταθερού επιτοκίου από την εποχή της σύγκλισης (όταν οι αποδόσεις ήταν υψηλές) τα οποία είχαν πολύ μεγαλύτερη αξία αγοράς από τα υψηλού ρίσκου (και για το λόγο αυτό χαμηλής τιμής) δομημένα προϊόντα³³

(γ) στο ότι επένδυσαν τα αποθεματικά τους σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα περιορισμένης εμπορευσιμότητας, μη εύκολα ρευστοποιήσιμα, που η ενδεχόμενη ανάγκη ρευστοποίησής του νωρίτερα από τη λήξη τους για πιθανή κάλυψη έκτακτων αναγκών των Ταμείων, που δεν μπορούσε εκ των προτέρων να αποκλειστεί, θα σήμαινε ενδεχομένως τεράστια ζημία των Ταμείων και απώλεια ακόμα και του κεφαλαίου που επενδύθηκε.

Από τις παραπάνω επιμέρους αιτίες ζημίας των Ασφαλιστικών Ταμείων, ευχερώς προσδιορίσιμη με τα μέσα που διαθέτει η παρούσα Επιτροπή είναι κυρίως η πρώτη. Και μόνο αυτή όμως σαφώς **υπερβαίνει ανά Ταμείο το ποσό των 150.000 ευρώ που θέτει ο νόμος ως όριο για τον προσδιορισμό των κακουρηγηματικών πράξεων**, υπολογισμό στον οποίο συμφωνεί δια της απαγγελίας κακουρηγηματικών κατηγοριών και η Δικαιοσύνη. Αναλυτικότερα:

---

³³ Νίκος Χριστοδουλάκης, Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων 29/3/07.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΠΟΥ ΠΩΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΑΠΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ:

Στην περίπτωση αυτή άμεση ζημία προκύπτει ευθέως από την υπερτιμολόγηση και ισούται με το ποσό που ωφελήθηκαν οι εμπλεκόμενοι από την διαφορά ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ της πρώτης τιμής πώλησης του κάθε δομημένου ομολόγου και της τιμής που αγόρασαν τελικά το δομημένο αυτό τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Μάλιστα, εμπειρογνώμονες που κατέθεσαν στην Επιτροπή υπολογίζουν αυτή τη ζημία ακόμα μεγαλύτερη, καθώς ως βάση υπολογισμού της θέτουν όχι την τιμή πρώτης πώλησης των δομημένων, αλλά την πραγματική τους αξία. Συγκεκριμένα:

ο Για το δομημένο XS0260349492 που αγοράστηκε από το ΤΣΠΕΑΘ:

Η διαφορά μεταξύ της τιμής πρώτης πώλησης στην MaxQ Fund, συμφερόντων Γ. Παπαμαρκάκη, στο 97,10% και τελικής πώλησής του στο ΤΣΠΕΑΘ στο 100% της ονομαστικής του αξίας προσδιορίζει κατ' αρχήν το ύψος της ζημίας για το ΤΣΠΕΑΘ στα 3.770.000 ευρώ. Το γεγονός όμως ότι η παράλληλη συμφωνία σύστασης πελατείας που είχε υπογραφεί μεταξύ της North Asset Management του κ. Γ. Παπαμαρκάκη και παράκτιας εταιρείας με την επωνυμία Crozana Investment Limited συμφερόντων του κ. Παστελάκου, μετόχου της ΤΡΩΥΛΟΣ ΚΕΠΕΥ για την συναλλαγή του συγκεκριμένου δομημένου όριζε ως προμήθεια το ποσό των 6.5000.000 ευρώ, μαρτυρά ότι το κέρδος των εμπλεκομένων και η αντίστοιχη ζημία του ΤΣΠΕΑΘ υπερέβαινε σαφώς το ποσό των 3.770.000 που προκύπτει από την διαφορά μεταξύ τιμής πρώτης και τελευταίας πώλησης. Συνεπώς, ενισχύεται από το γεγονός αυτό η εκτίμηση του Επιστημονικού Διευθυντή της ΓΣΕΕ κ. Σάββα Ρομπόλη που στην από 27/7/2010 κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή προσδιόρισε την πραγματική αξία του συγκεκριμένου δομημένου στο 81,2% της ονομαστικής αξίας του και την αντίστοιχη ζημία του ΤΣΠΕΑΘ στα 25.000.000 ευρώ.

ο Για το δομημένο XS0286916027 που αγοράστηκε από το ΤΕΑΔΥ, το ΤΕΑΠΟΚΑ, το ΤΕΑΥΦΕ και το ΤΣΕΥΠ:

Η διαφορά μεταξύ της τιμής πρώτης πώλησης στην North Asset Management, συμφερόντων Γ. Παπαμαρκάκη, στο 92,5% και τελικής πώλησής του στα 4 Ασφαλιστικά Ταμεία στο 100% της ονομαστικής του αξίας προσδιορίζει κατ' αρχήν το ύψος της ζημίας για των τελικών αγοραστών – Ασφαλιστικών Ταμείων στα

19.680.000 ευρώ. Και στην περίπτωση αυτή όμως, εμπειρογνώμονες που κατέθεσαν στην παρούσα Επιτροπή υπολογίζουν τη ζημία σημαντικά μεγαλύτερη, με τον κ. Κωνσταντίνο Τσιβεριώτη, πρώην Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή του ΟΔΔΗΧ να καταθέτει στις 31/8/2010 ότι η πραγματική αξία του συγκεκριμένου δομημένου δεν υπερβαίνει το 86% της ονομαστικής του αξίας και την αντίστοιχη ζημία των εμπλεκόμενων Ταμείων στα 39.200.000 ευρώ. Παράλληλα, το ίδιο το κατηγορητήριο της ποινικής δικαιοσύνης, υπολογίζει την ζημία στα 42.000.000 ευρώ, θεωρώντας ότι η πραγματική αξία του συγκεκριμένου δομημένου κυμαινόταν στο 85% της ονομαστικής του αξίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΠΟΥ ΠΩΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ:

Όπως αναλυτικά αναφέρεται παραπάνω, τα 8 δομημένα προϊόντα που εκδόθηκαν από το Ελληνικό Δημόσιο και διερευνήθηκαν από την παρούσα Επιτροπή αποτελούν «πακέτο» ενός δομημένου ομολόγου και μίας σύμβασης ανταλλαγής επιτοκίων (swap) και η ονομαστική αξία αφορά στο σύνολο του «πακέτου» αυτού³⁴. Η πώληση των ομολόγων αυτών στα Ασφαλιστικά Ταμεία, χωρίς το συνοδευτικό swap, επηρεάζει αυτόματα την τιμολόγηση τους, καθιστώντας την μειωμένη κατά το ύψος της αξίας του swap και άρα ήδη μικρότερη του 100% της ονομαστικής «πακέτου». Παρ' όλα αυτά και τα έξι (6) δομημένα ομόλογα που εκδόθηκαν από τον ΟΔΔΗΧ και πωλήθηκαν σε Ασφαλιστικά Ταμεία από εγχώριους τραπεζικούς ομίλους, τιμολογήθηκαν είτε στο 100%, είτε στο 99% της ονομαστικής τους αξίας.

Επιπροσθέτως, διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές στην τιμολόγηση των συγκεκριμένων ομολόγων, που, ενώ την ίδια μέρα σε άλλους επενδυτές πωλήθηκαν τιμολογημένα αρκετές ποσοστιαίες μονάδες κάτω από το άρτιο (το 100% δηλαδή), στα ασφαλιστικά Ταμεία τα αγόραζαν πολύ ακριβότερα, δηλαδή είτε στο 99%, είτε συχνότερα στο 100% της ονομαστικής τους αξίας.

Σύμφωνα με στοιχεία που αναδείχθηκαν στην παρούσα Επιτροπή, οι **διαφορές αγοράς και πώλησης** των δομημένων αυτών προϊόντων από τις Τράπεζες προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία εισέφεραν, σε ορισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, **σημαντικά**

---

³⁴ Βλ. από 31/8/2010 κατάθεση Καθηγητή Χρηματοοικονομικών κ. Τραυλού Νικόλαου και από 31/8/2010 κατάθεση πρώην Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή του ΟΔΔΗΧ κ. Κωνσταντίνου Τσιβεριώτη.

κέρδη στις πρώτες με αντίστοιχη ζημία των τελευταίων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με έγγραφο της δικογραφίας:

- ο Στις 7/7/2005 διατέθηκε, από μία εκ των Τραπεζών, ΟΕΔ με ISIN XS0223870907 σε δύο Ταμεία, το ΤΠΔΥ και το ΤΣΑΥ, **ονομαστικής αξίας 13 εκ** ευρώ στην τιμή 99%, ενώ αυθημερόν είχαν διατεθεί σε τρίτους ίδια ΟΕΔ σε τιμές 98,55% για ποσό 10 εκ ευρώ και στο 98,60% για ποσό 60 εκ ευρώ. **Η προκύπτουσα διαφορά σε βάρος των Ταμείων ανέρχεται σε 67.000 ευρώ.** Ενώ, βάσει της τιμής αγοράς των ΟΕΔ αυτών από την Deutsche Bank με τιμή 98,35%, η Τράπεζα μόνο από τα εν λόγω Ταμεία αποκόμισε κέρδος 84.500 ευρώ.
- ο Στις 19/4/2006 διατέθηκε, από μία εκ των Τραπεζών, ΟΕΔ με ISIN XS0251384904 σε δύο Ταμεία, ΜΤΠΥ και ΤΕΑΠΟΚΑ, **ονομαστικής αξίας 12 εκ ευρώ** στην τιμή έκδοσης 100%, ενώ αυθημερόν είχαν διατεθεί σε τρίτους τα ίδια ΟΕΔ σε τιμές 97,15% για ποσό 25 εκ ευρώ. **Η προκύπτουσα διαφορά σε βάρος των Ταμείων ανέρχεται σε 342.000 ευρώ.** Ενώ, βάσει της τιμής αγοράς των ΟΕΔ αυτών από την Morgan Stanley στο 96,60 %, η Τράπεζα μόνο από τα εν λόγω Ταμεία αποκόμισε κέρδος 372.000 ευρώ.

Δ. ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΕΡΕΥΝΟΜΕΝΑ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΙΘΑΝΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ:

Δ1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ / ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ:

Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από την παρούσα Επιτροπή προκύπτει πως η έκδοση των 8 δομημένων ομολόγων κατά τα έτη 2005-2007, τα 7 πρώτα από τον ΟΔΔΗΧ και το τελευταίο από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, αποτελούν κατ'αρχήν μέρος μιας πολιτικής απόφασης διαχείρισης του δημόσιου χρέους με συγκεκριμένο τρόπο. Από δημοσιονομική άποψη ο δανεισμός μέσω τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου που περαιτέρω αγοράζονται από τα Ασφαλιστικά Ταμεία δεν καταγράφεται στο Δημόσιο χρέος³⁵, ωστόσο στο κρατικό Προϋπολογισμό εγγράφονται κανονικά τα ποσά των τόκων που πρέπει να καταβάλει το Ελληνικό Δημόσιο για τις εκδόσεις αυτών των τίτλων. **Στην περίπτωση δομημένων, οι τόκοι αυτοί ήταν σχετικά χαμηλοί για το Ελληνικό Δημόσιο, οι ανάδοχοι όμως Τράπεζες για να προσφέρουν αυτά τα ευνοϊκά σχετικά επιτόκια, τα αντισταθμιζόταν από σύνθετες δομήσεις πάνω στους τίτλους αυτούς, αλλά και από τις προκλητικές υπερτιμολογήσεις κατά την διοχέτευσή τους στα Ασφαλιστικά Ταμεία.** Είναι, λοιπόν, φανερό ότι με αυτές τις μεθοδεύσεις ζημιώνονταν τα Ασφαλιστικά Ταμεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα, καθώς προέβαιναν μη συννόμως στην αγορά τίτλων χαμηλής εμπορευσιμότητας, που δεν διαπραγματεύονται στην ΗΔΑΤ και μάλιστα σε τιμές πολύ υψηλότερες της πραγματικής τους αξίας. Μάλιστα, ένα εξ αυτών των δομημένων προϊόντων εκδόσεως ΟΔΔΗΧ ύψους 130.000.000 με αγοραστή το ΤΣΠΕΑΘ χαρακτηρίστηκε

---

³⁵ Ως Δημόσιο χρέος (χρέος της γενικής Κυβέρνησης είναι ο τεχνικός όρος) ορίζεται το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης (δηλαδή τα έντοκα γραμμάτια και τα ομόλογα που εκδίδει το Δημόσιο για να καλύψει τις δανειακές ανάγκες του) μείον το ενδοκυβερνητικό χρέος (πρόκειται για τα έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου που κατέχουν τα ασφαλιστικά Ταμεία και άλλοι οργανισμοί του ευρύτερου δημόσιου τομέα). Προκειμένου το δημόσιο χρέος να εμφανίζεται όσο γίνεται μικρότερο, συμφέρει το Δημόσιο, τα ομόλογά του να αγοράζονται από τα ασφαλιστικά Ταμεία και οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Φυσικά, ανεξάρτητα από το ποιος κατέχει τα ομόλογα, το κράτος, μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, θα πρέπει να καταβάλει τα ποσά που απαιτούνται για τους τόκους και τα χρεολύσια (το μεγαλύτερο τμήμα των ποσών που εισπράττονται από τα ομόλογα που εκδίδονται κάθε χρόνο προορίζεται για την πληρωμή των τόκων και χρεολυσίων παλαιότερων δανείων)

από συγκριτικά υπέρογκες προμήθειες, που διοχετεύθηκαν εν μέρει ως μαύρο πολιτικό χρήμα και σε άγνωστους αποδέκτες

Ειδικά για το δομημένο ομόλογο των 280.000.000 ευρώ παρατηρείται ότι κατά τη στιγμή της έκδοσής του, ο σχετικός δανεισμός με το αιτιολογικό της κάλυψης εξοπλιστικών δαπανών δεν έβρισκε έρεισμα σε συγκεκριμένο αίτημα χρηματοδότησης του ΓΕΕΘΑ, ενώ, παρά τις αντιρρήσεις των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων, κατέληξε στην έκδοση ενός «υβριδικού» προϊόντος, ουσιωδώς διαφορετικού από τα δάνεια τύπου *Schuldschein* που εξέδιδε μέχρι τότε η Δ-23, το οποίο δεν κάλυπτε τις αυξημένες ανάγκες εμπιστευτικότητας που επιτάσσει η χρηματοδότηση εξοπλιστικών δαπανών. Και αυτό αγοράστηκε υπερτιμολογημένο από ασφαλιστικά Ταμεία και **χαρακτηρίστηκε από υπέρογκες προμήθειες, που διοχετεύθηκαν εν μέρει ως μαύρο πολιτικό χρήμα σε άγνωστους αποδέκτες**

Δ2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ / ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ:

Με τα μέχρι τώρα στοιχεία και μαρτυρίες που έχουν τεθεί υπόψη της Επιτροπής προκύπτει ότι η αγορά δομημένων προϊόντων από τα Ασφαλιστικά Ταμεία:

- Έγινε **με τρόπο μη σύννομο** και εκτός των θεσμοθετημένων κανόνων επενδυτικής συμπεριφοράς των Ασφαλιστικών Ταμείων, καθώς ούτε αποτιμώμενα στην ΗΔΑΤ είναι τα συγκεκριμένα προϊόντα, ούτε πληρούν τις προϋποθέσεις της συνετούς διαχείρισης των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων
- Κατέστη δυνατή λόγω και της αδρανοποίησης της Ειδικής Επιτροπής του αρ. 42 του ν. 2676/1999 για τον Έλεγχο και την Εποπτεία της Διαχείρισης των Αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων, αδρανοποίηση για την οποία ευθύνεται η αρμόδια πολιτική ηγεσία που **αρνήθηκε να προβεί στην νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής**, παρά την σχετική πρόβλεψη του νόμου και παρά τις επίμονες οχλήσεις της ηγεσίας της Τράπεζας της Ελλάδος για τη συγκρότησή της.
- **Αν και μη σύννομες, οι επενδύσεις αυτές έγιναν με την συναίνεση των διορισμένων από την πολιτική ηγεσία Κυβερνητικών Επιτρόπων** των Ταμείων, που φέρουν την **αρμοδιότητα του ελέγχου της νομιμότητας** των επενδυτικών αποφάσεων των Ταμείων. Σε μία δε περίπτωση, το ΤΣΠΕΑΘ προέβη στη λήψη σχετικής επενδυτικής απόφασης χωρίς να καλέσει, ως

ώφειλε, την αρμόδια Κυβερνητική Επιτροπή στην σχετική συνεδρίαση, η οποία για τον λόγο αυτό πάσχει ακυρότητας, όπως και η σχετική απόφαση αγοράς του δομημένου των 130.000.000 ευρώ.

Έγιναν κατόπιν φερόμενης οδηγίας του Υπουργείου Εργασίας προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία, να επενδύουν τα διαθέσιμα τους στους εκδιδόμενους τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου³⁶.

Δ3. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ – ΣΥΓΚΑΛΥΨΗ:

Η επιτυχής προώθηση των συγκεκριμένων δομημένων ομολόγων προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία απαιτούσε την ταυτόχρονη συνδρομή δράσεων, παραλείψεων και συνθηκών που αφορούσαν στο πεδίο ελέγχου και αρμοδιοτήτων περισσότερων του ενός Υπουργείων.

- Έχοντας ζητήσει και λάβει από τον Οκτώβρη του 2004 τα αναλυτικά στοιχεία των χαρτοφυλακίων των Ασφαλιστικών Οργανισμών για λόγους προσδιορισμού του δημοσίου χρέους, **το Υπουργείο Οικονομίας προχωρά στην έκδοσή δομημένων προϊόντων σε δύο κύματα, ένα τον Ιούλιο του 2005 και άλλο ένα το πρώτο εξάμηνο του 2006.** Και στις δύο περιπτώσεις τα δομημένα αυτά προϊόντα πωλούνται από τραπεζικούς ομίλους υπερτιμολογημένα στα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ σε τρίτους επενδυτές πωλούνται με σαφώς χαμηλότερη τιμολόγηση. **Μεταξύ των δύο αυτών «κυμάτων» δομημένων, τόσο το Υπουργείο Απασχόλησης (βάσει νόμου, αλλά και μέσω των διορισμένων Διοικήσεων και Κυβερνητικών Επιτρόπων), όσο και το Υπουργείο Οικονομικών (βάσει της από 25/10/2004 αιτήματος του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους) λαμβάνουν αναλυτική ενημέρωση για τα χαρτοφυλάκια των Ταμείων.** Την ίδια ενημέρωση λαμβάνει και η Τράπεζα της Ελλάδος ως θεματοφύλακας. Ουδείς όμως ασχολείται με τις μη σύνομες αυτές επενδύσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων και τις προφανείς υπερτιμολογήσεις.
- Μετά από αυτά τα δύο «κύματα» εκδόσεων δομημένων που διακινούνται από Τραπεζικούς ομίλους, ακολουθούν οι δύο επόμενες και τελευταίες (καθώς

³⁶ Βλ. από 2/11/2010 κατάθεση του πρώην Προέδρου του ΤΣΕΥΠ κ. Δ. Μυρογιάννη ότι είχε συγκληθεί συνάντηση των Προέδρων των Ασφαλιστικών Ταμείων υπό τον πρώην Υπουργό Απασχόλησης κ. Τσιτουρίδη στην οποία εκπρόσωποι του Υπουργείου νουθέτησαν τους Προέδρους των Ταμείων να μην αφήνουν τα αποθεματικά των Ταμείων να «κάθονται», αλλά πρέπει να τα επενδύουν σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου για να «βοηθούν το Κράτος»

επακολούθησε η αποκάλυψη του σκανδάλου) εκδόσεις δομημένων του Ελληνικού Δημοσίου, εκ των οποίων η μία έγινε από τον ΟΔΔΗΧ και η άλλη από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με κοινό χαρακτηριστικό την εμπλοκή χρηματοπιστηριακών εταιρειών ως ενδιάμεσων, οι οποίες και έλαβαν υπέρογκες προμήθειες για την διαμεσολάβησή τους, που στην συνέχεια διακινήθηκαν εν μέρει τουλάχιστον ως μαύρο χρήμα. **Στη διακίνηση αυτών των δύο δομημένων προϊόντων καίριο ρόλο εμφανίζεται να διαδραματίζει η εταιρεία North Asset Management του Γ. Παπαμαρκάκη**, η οποία αγοράζει απευθείας από τις αναδόχους και κατόπιν πωλούσε στις χρηματοπιστηριακές που συναλλάσσονταν με τα Ασφαλιστικά Ταμεία, εισπράττοντας σημαντικά ποσά από τη διαμεσολάβησή της αυτή.

- **Η NAM εμφανίζεται να έχει σαφή πληροφόρηση για τις προθέσεις του Υπουργείου Οικονομικών να προχωρήσει στην έκδοση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ.** Η ίδια εταιρεία φέρεται να εμπλέκεται και σε συναλλαγές επί δομημένων ομολόγων που έγιναν από τις διορισμένες από την Κυβέρνηση της ΝΔ Διοικήσεις της Αγροτικής Τράπεζας και του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Μάλιστα, ο τότε διορισμένος από τη ΝΔ Πρόεδρος του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κος Τσουπίδης φέρεται να συμμετείχε στο ΔΣ ενός από τα αμοιβαία κεφάλαια της NAM.
- Οι εκδόσεις δομημένων προϊόντων του Υπουργείου Οικονομικών είναι **ιδιωτικής τοποθέτησης με διασφαλισμένους δηλαδή τελικούς επενδυτές.** Η ενεργή συμμετοχή του Υπουργείου Οικονομικών, προκειμένου το εκδιδόμενο προϊόν να είναι «κατάλληλο» προς αγορά από τους συγκεκριμένους τελικούς επενδυτές, δηλαδή τα Ασφαλιστικά Ταμεία, είναι γίνεται εμφανής στην περίπτωση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ που εκδόθηκε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή **η πολιτική ηγεσία φέρεται όχι μόνο να παρέχει διαβεβαιώσεις για την επικείμενη έκδοσή, αλλά και να παρακάμπτει τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων,** προκειμένου ο δανεισμός να γίνει με τέτοια μορφή (note και όχι schuldschein) που να μπορεί να προωθηθεί από χρηματοπιστηριακές εταιρείες σε Ασφαλιστικά Ταμεία.
- **Αποφάσεις Διοικητικών Συμβουλίων** του συνόλου των Ασφαλιστικών Ταμείων να επενδύσουν τα αποθεματικά τους στα συγκεκριμένα νέα και σχετικά άγνωστα προϊόντα ελήφθησαν **μετά από εισηγήσεις των διορισμένων από την τότε Κυβέρνηση Προέδρων τους.**

- Στο σύνολο (με την εξαίρεση του ΤΣΠΕΑΘ) των παραπάνω Ταμείων οι αποφάσεις ελήφθησαν **με τη σύμφωνη γνώμη των Κυβερνητικών Επιτρόπων**, παρά το γεγονός ότι οι Κυβερνητικοί Επίτροποι διορίζονται από το Υπουργείο Απασχόλησης, ακριβώς για να συνδράμουν στην άσκηση ελέγχου νομιμότητας για λογαριασμό του εποπτεύοντος Υπουργείου. **Επιπλέον, στην μία και μοναδική περίπτωση, αυτή του ΤΣΠΕΑΘ, που δεν είχε διασφαλιστεί η συμφωνία της Κυβερνητικής Επιτροπής, αυτή δεν κλήθηκε, αλλά παρά την ακυρότητα που επέφερε η μη κλήση της στη συνεδρίαση και την απόφαση που ελήφθη σε αυτές, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης περιέργως κώφευσε και αδράνησε.**
- Όταν στην περίπτωση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ, το Υπουργείο Οικονομικών δεν μπορούσε να δικαιολογήσει την έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος από τις εκκρεμείς δανειακές ανάγκες, διασφαλίστηκε η συνδρομή του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ώστε η έκδοση να γίνει για την κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών. **Ήταν η πρώτη φορά που τέτοιου είδους δαπάνες καλύπτονται με δομημένο ομόλογο και όχι schuldschein.** Επιπροσθέτως, εντύπωση προκαλεί ότι **το απαιτούμενο αίτημα χρηματοδότησης του ΓΕΕΘΑ φέρει ημερομηνία μεταγενέστερη** όχι μόνο της έναρξης των διαπραγματεύσεων έκδοσης του δομημένου, αλλά ακόμα και της τελικής απόφασης έκδοσης..
- **Ο κυρίως αρμόδιος φορέας ελέγχου**, η Επιτροπή του αρ. 42 του ν. 2676/1999 για τον Έλεγχο και την Εποπτεία της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών **είχε αδρανοποιηθεί** και τα συναρμόδια Υπουργεία αρνούνται να προχωρήσουν στην ενεργοποίησή της παρά τις οχλήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος.
- **Τόσο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος**, που λαμβάνει πληροφόρηση, αφού είναι θεματοφύλακας των Ασφαλιστικών Ταμείων, **απέχουν από ελέγχους** των συναλλαγών των Τραπεζών με τα Ασφαλιστικά Ταμεία παρά τις υπερτιμολογημένες πωλήσεις των δομημένων προϊόντων
- **Ο τότε Υπουργός κ. Σ. Τσιτουρίδης**, αφού έχουν ήδη εκδοθεί και προωθηθεί σε Ασφαλιστικά Ταμεία 7 από τα 8 δομημένα προϊόντα, απαντώντας στις 10/10/2006 σε ερώτηση του βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Χ. Βερελή σχετικά με την επένδυση Ασφαλιστικού Ταμείου σε συγκεκριμένο ομόλογο, **αποκρύπτει από τη Βουλή το γεγονός των διενεργούμενων τότε επενδύσεων Ασφαλιστικών Φορέων** σε δομημένα ομόλογα υψηλού

ρίσκου και παρέχει διαβεβαιώσεις για τοποθετήσεις των αποθεματικών των Ταμείων σε επενδύσεις «χωρίς ανάληψη επενδυτικού κινδύνου».

Μετά, δε, την αποκάλυψη του σκανδάλου, παρατηρείται ένας συντονισμός αδράνειας και δράσεων από μια σειρά φορέων με κοινή συνέπεια τη συγκάλυψη:

- Το Υπουργείο Οικονομίας φέρεται **να μην μεριμνά, παρά το ρητό αίτημα του ΣΜΕΧΑ, για τον έλεγχο των τραπεζικών χρηματοπιστηριακών εταιρειών** που εμπλέκονται στην υπόθεση, έλεγχος που έπρεπε να διενεργηθεί, αλλά δεν διενεργήθηκε από την **Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς**. δε Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, περιέργως, μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου, με πρωτοβουλία του τότε Προέδρου της κ. Πιλάβιου διενεργεί έλεγχο για αγοραπωλησίες ομολόγων, αλλά **αφήνει εκτός του ελέγχου και το αντικείμενο (δομημένα προϊόντα) και το χρόνο (2004 και μετά)** που διενεργήθηκαν οι ζημιογόνες αγοραπωλησίες των δομημένων ομολόγων.
- Το Υπουργείο Οικονομικών επιλέγει **να μην προβεί στην ανάκληση των συγκεκριμένων δομημένων**, πράγμα που είχε δικαίωμα να κάνει, εάν πράγματι, εν αγνοία του, αυτά προωθήθηκαν σε Ασφαλιστικούς Φορείς κατά τρόπο μη σύννομο.
- Το Υπουργείο Οικονομικών **αρνείται επίμονα να παράσχει στη Βουλή στοιχεία για το σύνολο των ομολόγων που εκδόθηκαν και των Ταμείων που τα αγόρασαν**, παρά τα επίμονα αιτήματα της αντιπολίτευσης στη Βουλή.
- **Ο πρώην Πρόεδρος της Ανεξάρτητης Αρχής για την Καταπολέμηση Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες καρατομείται** και η καρατόμησή του αυτή αποδίδεται από το σύνολο σχεδόν της κοινής γνώμης αποδόθηκε στις εκθέσεις του ίδιου περί μαύρου πολιτικού χρήματος σε δύο περιπτώσεις δομημένων ομολόγων, οι οποίες δεν ελήφθησαν, εκείνο τον καιρό, αυθαιρέτως υπόψιν από τη Δικαιοσύνη.

Δ4. ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ:

Ιδιαίτερα μνεία γίνεται από την παρούσα Επιτροπή στην ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης των μαρτυριών και στοιχείων που τέθηκαν υπόψιν μας σχετικά:

- Με την πρόθεση επένδυσης εκ μέρους της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ μέρους των προμηθειών που έλαβε από την πώληση του δομημένου των 280.000.000 σε ίδρυσης τράπεζα με την επωνυμία Synergy Bank, Πρόεδρο τον Γ. Παλαιοκρασσά, τ. βουλευτή και Υπουργού της ΝΔ, στη διοίκηση της οποίας θα συμμετείχε και ο Γ. Αποστολίδης, αλλά θα αξιοποιούνταν και ο παλαιός γνώριμός του κ. Π. Δεμέστιχας. Επιπλέον, ότι ο διορισμός του κ. Π. Δεμέστιχα στην θέση του Προέδρου του ΤΕΑΥΦΕ ήλθε 3 μήνες μετά την έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ίδρυση της ανωτέρω Τράπεζας, στις οποίες ήταν παρών.
- Με την πορεία του μαύρου χρήματος που παρήχθη από τις προμήθειες των δομημένων XS0260349492 ύψους 280.000.000 ευρώ και XS0286916027 ύψους 130.000.000 ευρώ αντίστοιχα, ιδίως ενόψει των αποκαλύψεων των κ.κ. Πρινωτάκη και Αποστολίδη, ότι μέρος των χρημάτων αυτών καταβλήθηκε για να δωροδοκηθούν είτε οι Διοικήσεις των εμπλεκόμενων Ασφαλιστικών Ταμείων, είτε για να διασφαλιστεί η συνδρομή των Υπουργείων Απασχόλησης και Οικονομίας σε σχέση με την διακίνηση του συγκεκριμένου δομημένου.

Δ5. ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ / ΑΝΑΓΚΗ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ:

Πέρα από τις επιμέρους ενέργειες ή παραλείψεις Υπουργών και Υφυπουργών που συνετέλεσαν στην πραγματοποίηση των μη σύννομων και ζημιογόνων για τα Ασφαλιστικά Ταμεία συναλλαγών σε δομημένα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, εκ των οποίων παρήχθη συν τοις άλλοις μαύρο χρήμα, **καίριο ρόλο τόσο στη σφαίρα ευθυνών και αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Οικονομίας, όσο και στην αντίστοιχη του Υπουργείου Απασχόλησης διαδραμάτισαν οι Γενικοί Γραμματείς, πρόσωπα εμπιστοσύνης των αρμοδίων Υπουργών και διορισμένοι από αυτούς με πολιτικά κριτήρια.**

Κρισιμότερος όλων είναι ο ρόλος του **Γενικού Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής Γ. Κουρή**, ο οποίος:

- Είχε πλήρη έλεγχο και γνώση των λεπτομερειών των εκδόσεων αυτών, αλλά και της προώθησής τους τελικά στα Ασφαλιστικά Ταμεία, αφού ήταν ο ίδιος Πρόεδρος του Οργανισμού Δημοσίου Χρέους, ενώ στη Γενική Γραμματεία του υπάγεται το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, το οποίο είχε ζητήσει και λάμβανε από τον Οκτώβρη του 2004 αναλυτική περιοδική ενημέρωση για τα χαρτοφυλάκια των Ασφαλιστικών Οργανισμών και της επενδύσεις αυτών σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.
- Σύμφωνα με μαρτυρίες³⁷, φέρεται να έχει πολύ καλές σχέσεις με τον κ. Αδαμόπουλο της JP Morgan και να συμβάλλει προσωπικά για την άρση των προσκομμάτων που εμφανίζονταν από τις υπηρεσίες κατά την έκδοση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ.
- Θεωρείται³⁸ επίσης ότι ήταν αυτός που διαδραμάτισε συντονιστικό ρόλο μεταξύ των συναρμοδίων Υπουργείων στην όλη διαδικασία έκδοσης και διοχέτευσης του συγκεκριμένου δομημένου στα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ παρουσιάζεται ως η βασική πηγή της πληροφόρησης από την οποία η JP Morgan ήδη από τον Οκτώβρη του 2006 αντλούσε τη βεβαιότητα για την επικείμενη έκδοση του συγκεκριμένου τίτλου με τους συγκεκριμένους όρους από το Ελληνικό Δημόσιο.

³⁷ Καταθέσεις Α. Σαββίδη 29.9.2010, Γ. Παπαμαρκάκη 12.10.10,

³⁸ Καταθέση Κ. Τσουπαρόπουλου 29.9.2010

- Φέρεται, επίσης, σύμφωνα με καταθέσεις μαρτύρων³⁹, να έχει προσωπική γνωριμία με τον Πρόεδρο του ΤΕΑΥΦΕ κ. Π. Δεμέστιχα, ο οποίος κατά τον κ. Σ. Πρινωτάκη, ήταν ο αποδέκτης των μαύρων πληρωμών που σκοπό είχαν να διασφαλίσουν την προθυμία των αρμοδίων φορέων και Υπουργείων για την έκδοση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ και την διοχέτευσή του στην ονομαστική του αξία στα Ασφαλιστικά Ταμεία. Επιπλέον, ο κ. Δεμέστιχας φέρεται να εμπλέκεται ενεργά και στην προώθηση των δομημένων στα Ασφαλιστικά Ταμεία, αφού εμφανίζεται να έχει επιμεληθεί μαζί με τον κ. Γ. Αποστολίδη την σύνταξη της έγγραφης πρότασης της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ προς αυτά⁴⁰. Η γνωριμία αυτή Π. Δεμέστιχα και Γ. Κουρή φέρεται να χρονολογείται από παλαιά, όταν ο Γ. Κουρής είχε συστήσει μαζί με τον πατέρα του Π. Δεμέστιχα, την εταιρεία ΜΝΑ ΕΛΔΕ στο ΔΣ της οποίας συμμετείχαν και οι δύο. (ΦΕΚ ΤΑΕ/ΕΠΕ 6997/21-8-1999).
- Ήταν, ακόμα, ο κ. Γ. Κουρής αυτός, που μαζί με τον Υφυπουργό κ. Δούκα, παρά τις έγγραφες και προφορικές επιφυλάξεις των αρμοδίων υπηρεσιακών παραγόντων για την έκδοση του δομημένου των 280.000.000 από τη Διεύθυνση Δ-23, αποφάσισαν να προχωρήσουν στην έκδοση με τον αρμόδιο Υφυπουργό να υπογράψει την σχετική απόφαση.
- Τέλος, ζήτημα προκύπτει και από την ιδιόχειρη σημείωση του κ. Γ. Κουρή πάνω στο από 11/1/2007 Υπηρεσιακό Σημείωμα με τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων «Αυτό που μας ζητούν τώρα δεν είναι συμβατό με το γράμμα συμφωνίας που έχουμε κάνει», καθώς δεν έχει διευκρινιστεί σε ποια προηγούμενη συμφωνία αναφερόταν⁴¹.

Κεντρικό ρόλο στην υπόθεση φέρεται να διαδραματίζει και ο **Γενικός Γραμματέας Κοινωνικών Ασφαλίσεων Δ. Μαμμωνάς**, ο οποίος:

- Έχει την ευθύνη του ελέγχου νομιμότητας των αποφάσεων των Ασφαλιστικών Ταμείων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι αποφάσεις για μη σύννομες επενδύσεις σε δομημένα προϊόντα. Μάλιστα, η Γενική Γραμματεία της οποίας προϊστάτο ελάμβανε μηνιαίως και την ενημέρωση που προβλέπεται στο αρ. 41 του ν. 2676/1999 σχετικά με τις επενδύσεις των Ασφαλιστικών Ταμείων.

³⁹ Καταθέσεις Σ. Πρινωτάκη και Γ. Κονιδάρη 22.9.2010

⁴⁰ σελ. 66 παραπάνω: Έχει κατατεθεί στην παρούσα Επιτροπή σχέδιο της πρότασης αυτής με εκτενείς χειρόγραφες σημειώσεις – διορθώσεις που αποδίδονται, από τον Σ. Πρινωτάκη, στον Π. Δεμέστιχα.

⁴¹ Βλ. και σελ. 49 παραπάνω.

- Είχε εβδομαδιαίες συναντήσεις με τους Προέδρους των Ασφαλιστικών Ταμείων, στις οποίες φέρεται να γινόταν αναλυτική ενημέρωση και για τις επενδύσεις των Ταμείων⁴²
- Ιδίως⁴³ σχετικά με την περίπτωση του δομημένου των 280.000.000 ευρώ, φέρεται στις 23.2.2010 μία μέρα μετά την ημερομηνία έκδοσής του (22.2.2007) να ζητά από το Πρόεδρο του ΤΕΑΔΥ να του παραδώσει φάκελο με όλα τα στοιχεία που αφορούν στις επενδύσεις του Ταμείου σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου
- Ζήτημα δημιουργείται και από την κατάθεση στην παρούσα Επιτροπή της πρώην Κυβερνητικής Επιτροπής του ΤΣΠΕΑΘ κ. Μ. Σαράκη, κατά την οποία, όταν σε μεταγενέστερο των αποκαλύψεων για το σκάνδαλο των δομημένων χρόνο, συναντήθηκε με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης, κ. Μαμμωνά, ο τελευταίος το μόνο που την ρώτησε ήταν η άποψή της για την επαναγορά του συγκεκριμένου δομημένου. Δεν ενδιαφέρθηκε, δηλαδή, παραδόξως να μάθει τα περί της παράτυπης και προκλητικής μη κλήσης στις επίμαχες συνεδριάσεις, εξαιτίας της οποίας πάσχει ακυρότητας και η σχετική απόφαση αγοράς του συγκεκριμένου δομημένου ομολόγου. Και αυτό, παρά το γεγονός ότι η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Απασχόλησης, κατά παραδοχή του ίδιου του τότε Υπουργού κ. Τσιτουρίδη στην κατάθεσή του στην παρούσα Επιτροπή οφείλει να ασκεί έλεγχο νομιμότητας στη λειτουργία των Ασφαλιστικών Φορέων.

Πέρα των παραπάνω, σύμφωνα με το σύνολο των γεγονότων που τέθηκαν υπόψη της παρούσας Επιτροπής, ευθύνες προκύπτουν για τα παρακάτω πρόσωπα, που την κρίσιμη περίοδο, διατέλεσαν Υπουργοί και Υφυπουργοί.

ΔΟΥΚΑΣ ΠΕΤΡΟΣ:

Από την έρευνα της παρούσας Επιτροπής προκύπτουν ενδείξεις ότι ο τότε Υφυπουργός Οικονομικών κ. Π. Δούκας

- Στο πλαίσιο της διαχείρισης εκ μέρους του Υπουργείου Οικονομικών του δημοσίου χρέους και ειδικότερα του ενδοκυβερνητικού, δηλαδή του δανεισμού του Δημοσίου με ομόλογα που αγοράζονται από άλλους δημόσιους φορείς αποφάσισε την έκδοση από το Ελληνικό Δημόσιο δομημένων ομολόγων

⁴² Κατάθεση Γ. Κονιδάρη 22.9.2010

⁴³ Κατάθεση Α. Σημαιοφορίδη 15.9.2010

ιδιωτικής τοποθέτησης με εκ των προτέρων προσδιορισμένους τελικούς επενδυτές τα Ασφαλιστικά Ταμεία, τα οποία θα κάλυπταν το κόστος του σχετικά φθηνού δανεισμού του Δημοσίου με δική τους ζημία, η οποία αντιστοιχεί στην υπερτιμολόγηση και στον κίνδυνο της σύνθετης δόμησης και της χαμηλής εμπορευσιμότητας των συγκεκριμένων δομημένων εκδόσεων. Είναι σαφές ότι το Υπουργείο Οικονομικών, ήδη από τον Οκτώβρη του 2004, όπως αποτυπώνεται και στο υπ' αριθμ. 2/58747/0023^α της 25/10/04 του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία, είχε την πρόθεση πραγματοποίησης τέτοιου είδους δανεισμού και για το λόγο αυτό ζητά και λαμβάνει αναλυτική περιοδική ενημέρωση ειδικά για τα χαρτοφυλάκια των Ασφαλιστικών Φορέων και τις επενδύσεις τους σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου.

- Από κοινού με τον τότε Υπουργό Απασχόλησης κ. Σ. Τσιτουρίδη διασφάλισαν και με την διατύπωση οδηγιών προς τις Διοικήσεις των Ταμείων, αλλά και με σειρά παραλείψεων οφειλομένων ενεργειών ελέγχου, ότι τα Ασφαλιστικά Ταμεία θα προχωρήσουν, πολλές φορές ρευστοποιώντας ασφαλή ομόλογα σταθερής απόδοσης, στην αγορά αυτών των δομημένων προϊόντων σε τιμές προφανώς ασύμφορες και ασυνήθιστα υψηλές, ενώ ήταν αυξημένου κινδύνου και ακατάλληλα για τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Η αγορά τέτοιων δομημένων προϊόντων από τα Ασφαλιστικά Ταμεία ήταν μη σύννομη, καθώς οι τίτλοι αυτοί δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ και η επένδυση αυτή δεν πληροί τα κριτήρια της συνετής διαχείρισης του ισχύοντος τότε κανονιστικού πλαισίου για την επενδυτική συμπεριφορά των Ασφαλιστικών Οργανισμών (ΚΥΑ 155492/2002). Από την πράξη αυτή τα Ταμεία υπέστησαν ζημία, η οποία υπερβαίνει για το καθένα, αλλά και συνολικά, το ποσό των 150.000 ευρώ, είναι δε ιδιαίτερα μεγάλης αξίας. Αν και ο ίδιος το αρνείται, αυτή η ζημία που προκλήθηκε με τον τρόπο αυτόν στην περιουσία των Ταμείων φέρεται να ήταν σε γνώση του τότε Υφυπουργού κ. Δούκα και σε κάθε περίπτωση περιήλθε σε γνώση του, το αργότερο μετά την ολοκλήρωση της πρώτης περιόδου μαζικής έκδοσης τέτοιων δομημένων προϊόντων το καλοκαίρι του 2005.
- Ειδικά στην περίπτωση του δομημένου ομολόγου των 280.000.000 εκδόσεως Ελληνικού Δημοσίου με ανάδοχο την JP Morgan και τελικούς αγοραστές τα Ταμεία ΤΕΑΔΥ, ΤΕΑΠΟΚΑ, ΤΕΑΥΦΕ και ΤΣΕΥΠ:
  - ο Προσυννεοήθηκε ευθέως και μέσω του Γενικού Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών κ. Γ. Κουρή για την επικείμενη έκδοση του συγκεκριμένου δομημένου προϊόντος

με τα εμπλεκόμενα πρόσωπα εκ μέρους της JP Morgan και της NAM, προσυεννόηση που οδήγησε την JP Morgan στη βεβαιότητα για την επικείμενη έκδοση, η οποία (βεβαιότητα) που αποτυπώθηκε και στην κυκλοφορία σχετικής προφόρμας (μπροσούρας) με το λογότυπο της τελευταίας ήδη από τον Οκτώβρη του 2006.

- Επέτρεψε, ενδεχομένως και συντόνισε, τις ενέργειες των κ.κ. Κουρή, Αδαμόπουλου και Παπαμαρκάκη για την για την παράκαμψη, στη σφαίρα αρμοδιοτήτων και ευθύνης, των προσκομμάτων που εμφανίστηκαν κατά την έκδοσή του δομημένου των 280.000.000 ευρώ αναφορικά τόσο με την σκοπιμότητα έκδοσής του, όσο και με την μορφή που τελικά έλαβε ο δανεισμός αυτός.
- Συνυπέγραψε την απόφαση έκδοσης του δομημένο ομολόγου από κοινού με τον Υπουργό Άμυνας κ. Ε. Μείμαράκη, παρά την έλλειψη κατά το χρόνο εκείνο ρητού αιτήματος κάλυψης εξοπλιστικών δαπανών του ΓΕΕΘΑ και παρά τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων.

Από την πράξη αυτή τα εν λόγω Ταμεία υπέστησαν ζημία, η οποία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 ευρώ, είναι δε ιδιαίτερα μεγάλης αξίας. Αν και ο ίδιος το αρνείται, εμφανίζεται, με βάση τις μαρτυρίες και τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής μας, να τελεί ο τότε Υφυπουργός Οικονομικών σε γνώση της ζημίας που προκλήθηκε με τον τρόπο αυτόν στην περιουσία των Ασφαλιστικών Ταμείων.

- Επιπλέον, σε μία συγκεκριμένη περίπτωση, φέρεται να έχει ο ίδιος εγκρίνει την αγορά δομημένου προϊόντος στην ονομαστική του αξία, δηλαδή υπερτιμολογημένο, από Ασφαλιστικό Ταμείο και συγκεκριμένα το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων, που ευρισκόταν στην σφαίρα της εποπτείας του.

Τέλος και μετά από συνδυασμό στοιχείων και μαρτυριών που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής μας με τις αποκαλύψεις των κ.κ. Πρινιωτάκη και Αποστολίδη για την πραγματοποίηση μαύρων πληρωμών με ποσά που προήλθαν από την υπερτιμολόγηση του δομημένου ομολόγου των 280.000.000 ευρώ, χρήζει περαιτέρω διερεύνησης η εμπλοκή και η δυνατότητα γνώσης του τότε Υφυπουργού στα επιμέρους σχετικά γεγονότα: Ειδικότερα, αφού ο τότε Υφυπουργός υπέγραψε την απόφαση έκδοσης του δομημένου ομολόγου των 280.000.000 ευρώ παρά τις επιφυλάξεις των υπηρεσιακών παραγόντων και την έλλειψη σαφώς προσδιορισμένης ανάγκης κάλυψης εξοπλιστικών δαπανών, περαιτέρω ελέγχου

χρήζει τυχόν εμπλοκή του στην φερόμενη συνεννόηση μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου του, της NAM και της JP Morgan, προκειμένου η NAM να αγοράσει από την JP Morgan το ομόλογο στο 92,5% της αξίας του, στη συνέχεια δε να το πουλήσει στα Ασφαλιστικά Ταμεία ΤΕΑΔΥ, ΤΕΑΠΟΚΑ, ΤΣΕΥΠ και ΤΕΑΥΦΕ στο 100% της αξίας του. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίστηκε από την NAM κέρδος ύψους 19.400.000 ευρώ, εκ των οποίων ποσό 8.400.000 κατεβλήθη σε λογαριασμούς της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΧΕΠΕΥ. Μέρος αυτού του ποσού φέρεται να κατεβλήθη περαιτέρω σε έναν ή περισσότερους Προέδρους των ανωτέρω Ταμείων, προκειμένου να προβούν αυτοί στην αγορά του συγκεκριμένου δομημένου κατά παράβαση των καθηκόντων τους ή / και να χρησιμοποιηθούν τα χρήματα αυτά περαιτέρω για να διασφαλιστεί η συνεργασία των εμπλεκόμενων στην υπόθεση Υπουργείων Οικονομικών και Απασχόλησης.

ΤΣΙΤΟΥΡΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ:

Σύμφωνα το σύνολο των στοιχείων που τέθηκαν υπόψη της παρούσας Επιτροπής, ο κ. Τσιτουρίδης, αν και είχε σαφείς σχετικές ευθύνες και αρμοδιότητες, παρέλειψε:

- να συγκροτήσει την Επιτροπή Εποπτείας της Διαχείρισης των Αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων, παρά τις οχλήσεις της ηγεσίας της Τράπεζας της Ελλάδος
- αλλά και να ασκήσει έλεγχο νομιμότητας, όπως οφείλει δια των Κυβερνητικών Επιτρόπων, στις μη σύννομες επενδύσεις των Ταμείων σε δομημένα που δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ.

Επιπλέον, διορισμένες διοικήσεις με ενεργό ρόλο όχι μόνο στην λήψη απόφασης για την επένδυση αλλά και στον σχεδιασμό των δομημένων ομολόγων, όπως ο κ. Π. Δεμέστιχας, αλλά και ο κ. Σημαιοφορίδης, του οποίου λογαριασμοί ελέγχονται για ύποπτες εισροές χρηματικών ποσών, σύμφωνα με την έκθεση Ζορμπά, ήταν επιλογή του. Προέκυψαν, δε, σοβαρές ενδείξεις για την γνώση του περί των επενδύσεων των Ασφαλιστικών Φορέων, αφού διενεργούσε εβδομαδιαίες συναντήσεις δια του Γενικού Γραμματέα του, στις οποίες κάποτε παρίστατο, με τις Διοικήσεις των Ταμείων, στις οποίες γινόταν ενημέρωση για την επενδυτική πολιτική των Ταμείων αυτών και τις επενδυτικές κινήσεις στις οποίες προέβαιναν. Μάλιστα, τουλάχιστον σε μία από αυτές τις συναντήσεις με το σύνολο των Προέδρων των Ασφαλιστικών Ταμείων φέρεται να γίνεται ρητή υπόμνηση, από ανώτερα στελέχη του Υπουργείου του προς τις Διοικήσεις των Ταμείων να επενδύουν τα αποθεματικά τους σε ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, με το αιτιολογικό της «βοήθειας» προς το Κράτος.

Συγκεκριμένα, από την έρευνα της παρούσας Επιτροπής προκύπτουν ενδείξεις ότι ο τότε Υπουργός Απασχόλησης:

- Από κοινού με τον τότε Υφυπουργό Οικονομικών κ. Π. Δούκα διασφάλισαν και με την διατύπωση οδηγιών προς τις Διοικήσεις των Ταμείων, αλλά και με σειρά παραλείψεων οφειλομένων ενεργειών ελέγχου, ότι τα Ασφαλιστικά Ταμεία θα προχωρήσουν, πολλές φορές ρευστοποιώντας ασφαλή ομόλογα σταθερής απόδοσης, στην αγορά αυτών των δομημένων προϊόντων σε τιμές προφανώς ασύμφορες και ασυνήθιστα υψηλές, ενώ ήταν αυξημένου κινδύνου και ακατάλληλα για τα Ασφαλιστικά Ταμεία. Η αγορά τέτοιων δομημένων προϊόντων από τα Ασφαλιστικά Ταμεία ήταν μη σύννομη, καθώς οι τίτλοι αυτοί δεν αποτιμώνται στην ΗΔΑΤ και η επένδυση αυτή δεν πληροί τα κριτήρια της συνετής διαχείρισης του ισχύοντος τότε κανονιστικού πλαισίου για την επενδυτική συμπεριφορά των Ασφαλιστικών Οργανισμών (ΚΥΑ 155492/2002). Από την πράξη αυτή τα Ταμεία υπέστησαν ζημία, η οποία υπερβαίνει για το καθένα, αλλά και συνολικά, το ποσό των 150.000 ευρώ, είναι δε ιδιαίτερα μεγάλης αξίας. Ο ίδιος παραδέχθηκε στην Επιτροπή ότι έφερε την ευθύνη του ελέγχου νομιμότητας των αποφάσεων των Ασφαλιστικών Οργανισμών, στις οποίες σαφώς περιλαμβάνονται και οι αποφάσεις διαχείρισης των αποθεματικών τους. Αν και ο ίδιος το αρνείται, αυτή η ζημία που προκλήθηκε με τον τρόπο αυτόν στην περιουσία των Ταμείων ήταν ή τουλάχιστον όφειλε να είναι σε γνώση του τότε Υπουργού Απασχόλησης.
- Ειδικότερα, προκειμένου να καταστήσει δυνατή την αγορά των δομημένων ομολόγων από τους εκπροσώπους των ταμείων, παρέλειψε να συγκροτήσει την Επιτροπή Διαχείρισης των Αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων, αν και είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση προς τούτο, όντας Υπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων αρμόδιος για τη σύγκληση της Επιτροπής αυτής. Δια της παραλείψεώς του αυτής κατέστησε αδύνατη τη λειτουργία της προαναφερόμενης Επιτροπής, δια της οποίας θα αποτρεπόταν η αγορά των ανωτέρω δομημένων ομολόγων.

Δ6. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ:

Τέλος, βάσει των πραγματικών περιστατικών που αναδείχθηκαν από τα στοιχεία και της μαρτυρίας που τέθηκαν εις γνώση της Επιτροπής αυτής, πολιτικές ευθύνες βαρύνουν και τα παρακάτω πολιτικά πρόσωπα:

ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ:

Ευθύνεται για την κεντρική πολιτική απόφαση της διαχείρισης του δημοσίου χρέους με συγκεκριμένο τρόπο δανεισμού, δηλαδή με την δομημένων ομολόγων ιδιωτικής τοποθέτησης με εκ των προτέρων προσδιορισμένους τελικούς επενδυτές τα Ασφαλιστικά Ταμεία που θα κάλυπτα με δική τους ζημία τα κόστος του φθηνού δανεισμού του Ελληνικού Δημοσίου. Την ευθύνη αυτή την φέρει ως καθ' ύλην αρμόδιος για την διαχείριση του δημοσίου χρέους και την κατάρτιση του Π/Υ Υπουργός, αν και τις επιμέρους αρμοδιότητες σχετικά με την εποπτεία του ΟΔΔΗΧ και του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους τις έχει απονείμει στον Υφυπουργό αυτού κ. Π. Δούκα βάσει της υπ' αριθμ. 14650/ΔΙΟΕ 85 απόφασης των τότε Πρωθυπουργού και Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (ΦΕΚ Β 519/17.3.04). Τυχόν, περαιτέρω ενδείξεις, εφόσον προκύψουν, προσωπικής εμπλοκής του κ. Γ. Αλογοσκούφη, πέραν των αρμοδιοτήτων που σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση ανάθεσης αρμοδιοτήτων είχαν παραμείνει στον ίδιο ως Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, στις επιμέρους ενέργειες έκδοσης και διοχέτευσης δομημένων ομολόγων στα Ασφαλιστικά Ταμεία με υπερτιμολογήσεις από τις οποίες προέκυψαν μαύρες πληρωμές, θα διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές.

Επιπλέον, μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου των δομημένων, δεν προέβη στην ανάκλησή αυτών, γεγονός που ενδεχομένως μαρτυρά είτε πρόθεση συγκάλυψης, είτε αδυναμία επίκλησης άγνοιας της ταυτότητας των τελικών επενδυτών. Διότι, όπως υποστηρίχθηκε από μάρτυρες, κατά τις εργασίες της παρούσας Επιτροπής, εάν πράγματι το Υπουργείο Οικονομικών δεν γνώριζε εκ των προτέρων ότι τα δομημένα προϊόντα που εξέδιδε θα κατέληγαν μη συννόμως σε Ασφαλιστικά Ταμεία, τότε θα μπορούσε αμέσως αφότου λάβει γνώση της διάθεσής τους με τρόπο μη σύννομο, να ζητήσει από τις αναδόχους την ανάκλησή τους.

Τέλος, αν και του ζητήθηκε να ενεργήσει εκ μέρους του ΣΜΕΧΑ, δεν έλαβε καμία πρωτοβουλία για την διενέργεια ελέγχου εκ μέρους της Επιτροπής

Κεφαλαιαγοράς αναφορικά με τις συναλλαγές χρηματιστηριακών τραπεζικών ομίλων επί δομημένων ομολόγων που κατέληξαν προφανώς υπερτιμολογημένα σε Ασφαλιστικά Ταμεία. Μάλιστα, μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου, ενθάρρυνε, τουλάχιστον δια της ανοχής και απραξίας του, τον παραπάνω αναφερόμενο επιλεκτικό έλεγχο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς σε άσχετο με το σκάνδαλο των δομημένων χρόνο και αντικείμενο. Η ίδια ολιγωρία άσκησης ελέγχου παρατηρείται και από την Τράπεζα της Ελλάδος αναφορικά με την εμπλοκή εγχώριων Τραπεζών. Η άρνηση και υπόνοια συγκάλυψης παρατηρείται και στη γενικότερη στάση του τότε Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών απέναντι στο αίτημα της τότε αντιπολίτευσης να δωθούν στη Βουλή το σύνολο των συμβάσεων και των στοιχείων που αφορούσαν στα συγκεκριμένα δομημένα προϊόντα.

ΜΕΙΜΑΡΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ:

Συνυπέγραψε την ΚΥΑ έκδοσης του δομημένου των 280.000.000 ευρώ, αφού η συγκεκριμένη έκδοση από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους όφειλε να αφορά στην κάλυψη εξοπλιστικών δαπανών, αλλά δεν έχει διακριβωθεί εάν είχε γνώση των λεπτομερειών της έκδοσης και των τελικών επενδυτών αυτής.

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ:

ΕΤΕΧ	Επικουρικό Ταμείο Ελλην. Χωροφυλακής
ΤΑΑΣ	Ταμείο Αρωγής Αστυνομικών,
ΤΑΞΥ	Ταμείο Ασφάλισης Ξενοδοχοϋπαλλήλων
ΤΕΑΥΕΚ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων
ΤΑΠΕΑΠΙ	Ταμείο Πρόνοιας & Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ιπποδρομιών
ΤΠΔΥ	Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων,
ΤΑΝΠΥ	Ταμείο Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων και Υπαλλήλων
ΤΕΑΠΟΖΟ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Ανωνύμων Εταιρειών Οινοποίησης, Ζυθοποίησης και Οινοπνευματοποίησης
ΤΣΑΥ	Ταμείο Συντάξεως & Αυτασφάλισης Υγειονομικών
ΤΕΑΥΕΤ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορείας Τροφίμων
ΤΑΡΠ-ΟΤΕ	Ταμείο Αρωγής Προσωπικού ΟΤΕ
ΤΕΑΠΟΚΑ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης
ΤΕΑΠΥΚ (ή ΤΕΑΚΔΠΥΚ)	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων (ή Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Κοινής Διανομής Πρατηριούχων Υγρών Καυσίμων)

ΜΤΠΥ	Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων
ΤΑΠΑΕ «Η ΕΘΝΙΚΗ»	Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας «Η ΕΘΝΙΚΗ»
ΤΣΠΕΑΘ	Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης
ΤΕΑΥΦΕ	Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Φαρμακευτικών Εταιρειών
ΤΣΕΥΠ	Ταμείο Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων